

مذاکرات مجلس شورای ملی

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز یکشنبه (۲۴) اسفندماه ۱۳۳۸

فهرست مطالب :

- ۸- اخذ رأی نهائی و تصویب گزارش کمیسیون بودجه راجع به بودجه سال ۱۳۴۹ کل کشور و ابلاغ بدولت .
- ۹ - تقدیم يك فقره لایحه بوسیله تیمسار سپهبد کاتوزیان معاون وزارت جنگ .
- ۱۰ - اخذ رأی نهائی و تصویب گزارش کمیسیون دارائی راجع به اصلاح یاردهای مواد قانون مالیاتهای مستقیم (مصوب ۱۳۲۸ و ۱۳۴۵) و الحاق موادی بقانون مذکور و ابلاغ بدولت .
- ۱۱ - طرح و تصویب گزارش شور دوم کمیسیون علوم و آموزش عالی راجع به هیاتهای ائمه مؤسسات عالی علمی دولتی و ارسال بمجلس سنا .
- ۱۲ - اعلام تعطیلات نوروزی - ختم جلسه .
- ۱- قرائت اسامی غائبین جلسه قبل .
- ۲ - بیانات قبل از دستور آقایان : حقشناس - ارسنجانی - عباس میرزائی - فرهاد پور - دکتر مهدیب .
- ۳ - تقدیم يك فقره لایحه بوسیله آقای دکتر حمید زاهدی معاون وزارت علوم و آموزش عالی .
- ۴ - تقدیم يك فقره لایحه بوسیله آقای مهندس وثیق معاون وزارت راه .
- ۵ - تصویب صورت جلسی
- ۶ - تقدیم يك فقره گزارش بوسیله آقای مهندس ظهیری معاون وزارت آب و برق .
- ۷ - تقدیم يك فقره لایحه و سه فقره اصلاح بودجه و دو فقره صورت دیون بوسیله آقای قوام صدری معاون وزارت دارائی .

مجلس ساعت نه و ده دقیقه صبح بریاست آقای عبدالله ریاضی تشکیل گردید

دادفر - دکتر رضوانی - دکتر صالحی - مهرزاد - کیوان - مرتضوی - مسعودی - موسوی ماگونی - بوسنی .

غائب بی اجازه - آقای

مرونی .

غائبین مریض - آقایان :

ارسنجانی - دکتر عدل طباطبائی - صائب - اخلاقی - بختیاری پور - پاینده - بانو جهانبانی - تیمسار حکیمیان - شاهنده - شکیبا - صادق سمعی - تیمسار همایونی - کاسمی

۱- قرائت اسامی غائبین جلسه قبل

رئیس - اسامی غائبین جلسه قبل قرائت میشود .

(شرح زیر خوانده شد)

غائبین با اجازه - آقایان :

دکتر صدر - مهندس زنجانچی - دکتر ملکی - مهندس پرویز بهبودی - کریم بخش سعیدی - زرگرزاده - سر صالحیان - سرتیپ پور - دکتر خیر اندیش - محدث زاده - پدramی - اولیاء - مبارکی - مهندس اردلان - اهری - مهندس ناصر بهبودی - پرویزی - جوانشیر - دکتر

۲- بیانات قبل از دستور آقایان: حق شناس -
 ارسنجانی - عباس میرزائی - فرهاد پور -
 دکتر مهدب
 رئیس - نظم‌های قبل از دستور را شروع میکنیم آقای
 حق شناس بفرمائید.
 حق شناس - باکسب اجازه از ریاست محترم و
 نمایندگان محترم مجلس شورای ملی، خواستم شمه‌ای در
 باره روز فرخنده ۲۴ اسفند عرض نمایم - سیده دم یکی
 از روزهای نزدیک بهار سال ۱۲۹۵ هجری در دامنه کوه
 سرسبز باصفا طفلی پای بر صه وجود گذاشت که بعداً یکی
 از نواب جهان گردید این وجود شریف اعلیحضرت همایون
 رضاشاه کبیر بود امروز مصادف با روز ولادت آن مرد
 نامی است که در زمان سلطنت پرافتخار خود لحظه‌ای
 استراحت نکرده شانه روز و اوقات گرانبهای خود را صرف
 فراهم ساختن آسایش ملت و عمران و آبادی مملکت خود
 کرد (صحیح است) روزیکه رضاشاه کبیر روی کار آمد
 دست به اقدامات اصلاحی زد نخستین کاریکه اقدام فرمود
 این بود که به ایجاد فرهنگ و دانش اقدام کرد دولت بیسواد
 را که نه از اوضاع داخلی خود و نه از اوضاع خارج
 اطلاع داشت بوضع دنیای امروز آگاه ساخت و برای
 انجام این منظور بجای مکب خانه‌ها مدارس نوین ایجاد
 نمود و کودکان و نونهالان میهن را در مدارس برای فرا
 گرفتن علم و دانش و آداب ساخت رضاشاه کبیر با بنیان
 گذاشتن فرهنگ نوین بزرگترین خدمت را به ایران کرد
 (صحیح است) بطوریکه امروز این همه مهندس و پزشک و حقوقدان
 و نویسنده و ریاضی دان و افراد دانشمند که در کشور وجود دارند
 همه کسانی هستند که از کارخانه آجکاری شاهنشاه کبیر
 بیرون آمدند ، رضاشاه کبیر دست به تشکیل يك ارتش نوین
 و قوی زد بوسیله همین ارتش بود که حکومتیهای ملوک -
 الطوائفی را از ایران برانداخت و قوای بیگانه را از
 مرزهای کشور بیرون راند و استقلال و تمامیت ارضی
 ایران را حفظ نمود برای حفظ امنیت در داخل کشور قوای
 ژاندارمری و تشکیلات شهربانی را ایجاد کرد و آنها را
 بصورت آبرومندی در آورد، برای تأمین احتیاجات نظامی
 و تهیه اسلحه و آذین جنگی کارخانه اسلحه سازی ایجاد کرد

و با ایجاد راه آهن سرنامری کشور و شبکه راه شوسه و
 تبدیل جاده‌های کاروانرو بجاده‌های اتوموبیل رو
 بزرگترین خدمت را با اقتصاد بازرگانی و سلامت مسافری
 کرد ، و شریان کشور را بکار انداخت و ارتباط نزدیکی
 بین کلیه شهرها مخصوصاً شهرهای دور دست با مرکز
 برقرار ساخت علاوه خطوط هوایی و دریایی نیز ایجاد
 نمود از روزیکه سلسله جلیل خاندان سلطنت پهلوی تشکیل
 گردید وضع صنایع مملکت بکلی تغییر کرد در هیچ گوشه
 ایران نیست که یادگاری از شاهنشاه کبیر نباشد ، و بناهای
 باشکوه ساخته شد ، دبستانها، دبیرستانها، سربازخانه ها
 وزارت خانه‌ها و ادارات و مؤسسات دولتی و بانکها بنا
 گردید ، بالاخره ۱۷ دی ۱۳۱۴ فرا رسید و در این روز
 میلیونها از زنان و دوشیزگان ایرانی که از همه چیز محروم
 بوده اند آزاد شدند و مردانه قدم پیش گذاشتند و در کلیه
 امور اجتماعی دوش بدوش مردان مشغول بکار شدند . باید
 بگویم اعلیحضرت همایون رضاشاه کبیر دو اثر گرانبها
 برای ملت از خود باقی گذاشت یکی ایران مستقل و زنده و
 بیدار ، دوم فرزندان لایق و دانشمند و فدا کار شاهنشاه آریامهر
 که موجب افتخار و سربلندی مردم این مملکت میباشد
 (صحیح است) در و دیروز بانکه این راه مرد بزرگ و وطن پرست
 ایران بنا بر این در ۱۹ آذر ماه ۱۳۳۴ برای تجلیل از مقام
 کارگر با مر مطاع شاهنشاه آریامهر روز ۲۴ اسفند ماه
 بعنوان روز کارگر اعلام گردید ، و برای احقاق حق
 کارگران و تأمین زندگی بهتر برای زحمتکشان کشور فرمان
 دیگری شرف صدور یافت که انقلاب سفید شاه و مردم
 آنرا بصورت سهیم شدن کارگران در سود کارخانجات
 یکی از ارکان اصلی مواد انقلاب اعلام کرد (صحیح است)
 من به نمایندگی از طرف کارگران ایران از این همه
 عنایت و مرحمتی که شاهنشاه آریامهر در تأمین آسایش
 قاطبه کارگران و تجلیل و تکریم از مقام آنان بعمل می‌آوردند
 سپاسگزاری مینمایم ، ما کارگران ایران حاضریم در
 راه خدمت به شاهنشاه آریامهر و حفظ سلطنت پرافتخار
 پهلوی و استقلال همین عزیز جان فدا کنیم (احسن).
 در خانه عرایض میگویم خدا یا شاهنشاه ملت نواز
 و ولیعهد نور چشم ما را از جمیع بلیات محافظت کن

و شخصتش را همیشه برقرار فرما (احسن) ما ملت ایران
 و بخصوص کارگران ایران غیر از این حاجتی نداریم
 (احسن - احسن).
 چند دقیقه‌ای که از وقت بنده باقی است بجناب
 آقای سعیدوزیری بدهم.
 سعیدوزیری - بنده خرده در قبل از دستور اس
 و شته ام و در موقع خود صحبت میکنم.
 رئیس - آقای ارسنجانی بفرمائید.
 ارسنجانی - اجازه مقدمه محترم ریاست و همکاران
 عزیزه، روز ۲۴ اسفند را که یکی از روزهای بزرگت و
 بر همت کشور ایران است امروز تولد رضاشاه کبیر
 شاهنشاه فقید و عضد ایشان مملکت است بعموم همه میهنان
 عزیز، تبریک عرض میکنم البته آقای حق شناس آنچه را که
 برای امروز لازم بود گفتند و حق هم همین است که امروز
 سه روز کارگر نامگذاری بشود برای اینکه شاهنشاه فقید
 فرزند صفا کشور و زوارخ این مملکت بود صفا زحمتکش
 و یکی از نواب این مملکت بودند (صحیح است) خدمات
 ایشان برای ما مرده فراموش نشدنی است (صحیح است)
 و روز سوم اسفند در این مجلس بنام روز رضاشاه کبیر
 نامگذاری شده که باید در این روز همه زحمات رضاشاه
 کبیر بوسیله مضوعات و تلویزیون و رادیو در معرض افکار
 عامه گذاشته بشود و من امسال متأسفانه بعنت بیماری اینجا
 بوده امیدواره که این جشن در کرج انجام شده باشد
 موضوعی که من امروز بعرض نمایندگان محترم میخواهم
 برسانم البته قلاً از مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی
 و عموم همکاران عزیزه که در بیماری بنده مرا مورد محبت
 خودشان قرار دادند و برای بهبود من اقدام لازم نمودند
 فرمودند تشکر میکنم و همچنین از جناب آقای نخست وزیر
 که در خارج مرتب با تلگراف جویری حال بنده بودند و
 همچنین از مقامات وزارت خارجه که در خارج مرتب
 من پرستری میکردند و بمن رسیدگی میکردند ، تشکر میکنم
 تمام ایرانیانی که در آنجا بودند یا وارد میشدند من
 میدیده یا کمال دقت و وصیت و وظیفه خودشان را انجام
 میدادند تشکر میکنم بطوریکه عموم آقایان و شاید
 آقایان اطباء که در مجلس هستند میدانند من واقفاً از

آستانه مرگ برگشته من مرگ را به چشم خود دیدم من
 قلاً مردنی بوده و غیبی نداشتم بیمارستان در صدد مرگ
 من بر آمد وضع بد بیمارستانها باعث این کار بود بطور
 کلی وضع بیمارستانهای ما خوب نیست، وضع بهداری ما
 خوب نیست اگر ما از مرده نظر بخواهیم بود در صد مردم
 ما وضع بهداشت و بهداری مملکت ناراضی هستند و مشیت
 الهی تعین گرفت و دوستان و کسان مرا برانگیخت که مرا
 از اینجا حرکت بدهند که من زنده بمانم برای اینکه اقلاً
 این مسئولیت و ضمه وجدانی را متبنا بخواهم با همکاران
 خود من انجام بدهم و آن وظیفه اینست که نسبت بحقوق
 مرده توجیبی بشود ، آقایان ما در پشت این تریبون سوگند
 یاد کردیم که بحقوق حق مرده این کشور برسیم و حقوقشان
 را احفظ کنیم و به پادشاه ایران وفادار و صمیمی باشیم
 کدام حقوق بالاتر از حفظ سلامت این مردم است بنده
 بعنوان نماینده مجلس و دوستانه و سایر آقایان که همت
 کردند و من از مرگ نجات پیدا کرده عرض میکنم آیا
 آنچه برای بنده اقدام شد برای همه مرده امکان پذیر
 است؟ ابتدا عده توجه در بیمارستان بقدری بود که از گروه
 خون عوضی مقدار دوست C.C. به من تزریق کردند
 خون اشتباهی رفت توی رگ من و بک صبح صبح من
 در حال جان کندن بوده آید باید تا این حد بیعلاقگی
 است بجان مرده نشان بدهند؟ نظام پزشکی برای چیست
 چرا وضع بیمارستانهای این مملکت رسیدگی نمیشود
 چرا بیدار در این مردمیکه زوزه در این بیمارستانهای
 دولتی یا شخصی یا درمانگاهها میروند و جنازه آنها
 بیرون می‌آید یا ناقص بیرون می‌آید یا ناراضی بیرون می‌آیند
 رسیدگی نمیشود؟ متأسفانه مرده همیشه کدام موقع رفتم
 در اطاق يك بیماری را باز کنیم و بحال آن بیمار رسیدگی
 کنیم و ببینیم آیا بیمار متوجه خودش را صحیح انجام
 میدهد یا نه یا ضعیف بموقع به او رسیدگی مینماید همچوقت
 این کار کرده ایم؟ اگر بخوانیم این کار را کنیم راهمان
 نمیدهد دولت باید این اجزه را برای نمایندگان مجلسین
 صادر بکند که هر ساعتی این آقایان بتوانند برای رسیدگی
 بوضع بیمارستانها بیرون و رسیدگی کنند ببنده بر سر
 مردم چه می‌آید شما بیرون در این درمانگاهها ببینید

طبیعی که مأمور است بوضع مردم برسد سرموقع آمده ؟ آن دارویی را که باید بمردم بدهند در این بیمارستانها میدهند ؟ آقایان طبابت برای اکثر اطباء این مملکت شده بصورت تجارت این دیگر طبابت نیست . این وضع بسیار ناصحیح است مادام این مملکت طیب خوب زیاد داریم همین جراحی که مرا عمل کرد یکی از جراحان بسیار عالی مقام بود و موقعیکه در خارج بودم بقدری به این مرد احترام میکردند و ارزش قائل بودند که حد نداشت و عمل جراحی او را صد درصد تأیید کردند اما میدانید چه چیز مرا بخارج کشید ؟ دستگاه کثیف بیمارستان بعد از بیست روز تمام بخیه هائیکه به شکم من زده شده بود چرک کرد و خونابه زد پیرون ، بخیه ها در رفت دوماه در لندن شکاف بخیه های در رفته را معالجه میکردند (دکتر رهنوردی - آقای ارسنجانی شما عمرتان باقی بوده مریض هائی بودند که در ایران بخوبی معالجه شدند و رفتند بخارج بدست دکترهای ناشایست خارج از بین رفتند) من نمیخواهم تعریف از خارج بکنم من میخواهم بگویم طیب خوب ما اینجا زیاد داریم (دکتر رهنوردی عده ای از اطباء هستند که خیلی زحمت میکشند شاهمه را قاطی میکنند) ولی اطبائی هم داریم که قبل از اینکه از خارج وارد شوند سکرتر و اطاق و ویزیت ۵۰ تومان قبلاً برایشان فراهم شده (دکتر رهنوردی - آن شخصی که این کار را کرده شما اسم ببرید اسم بیمارستان را هم اسم ببرید نماینده دولت در اینجا یادداشت میفرمایند رسیدگی میکنند) (دکتر ستوده - بنظام پزشکی مراجعه کنید) نظام پزشکی برای این مردم چند کار باید بکند یکی اینکه ضابطه ای تعیین بکند که جراح جهاز هاضمه چقدر باید بگیرد و جراح مغز چقدر بگیرد و جراح چشم چقدر باید بگیرد معلوم بشود تکلیف مردم هم روشن بشود یکی هم اینکه بیمارستانها درجه بندی شوند و قیمت آنها نیز معلوم بشود که برای اطفاها چقدر باید داده شود و همچنین بوضع داروها باید رسیدگی شود (دکتر الموتی - قانون تکمیلی دارند تهیه میکنند آن وظایفی که شما میفرمائید در آن هست) باید اینکار بشود و تکلیف مردم روشن بشود و پزشکان درجه بندی شوند و ویزیت آنها معلوم شود تا تکلیف

مردم روشن شود و الا این وضع هیچ درست نیست .
رئیس - آقای ارسنجانی وقت جنابعالی تمام شد .
آقای عباس میرزائی بفرمائید .
عباس میرزائی - جناب رئیس ، همکاران محترم نمایندگان محترم مجلس شورای ملی ، امروز مصادف با سالروز زادروز شاهنشاه رضاشاه کبیر بنیانگذار ایران نوین میباشد ما کارگران افتخار داریم که شاهنشاه آریامهر این روز بزرگ را بنام روز کارگر فرمان صادر فرمودند و طبقه کارگر بخودش میباشد که روز تولد رضاشاه کبیر ، یعنی خدا اینجور خواست متعلق بکارگران باشد این يك فلسفه بزرگی دارد بنظر من کارگر فلسفه اش این خواهد بود که ایران صنعتی نشدمگر رضاشاه بوجود آمد و در زمان سلطنت پرافتخارش کارگران مملکت را که در قانون اساسی این مملکت نوشته شده بود جزویک گروه برده ای که من در شان خودمان نمیدانم بگویم ولی رضاشاه این اسم را از آنروزی که از مادر متولد شده در فکرش بوده تا آن ساعتی که رهبر عالیقدر ملت ایران بنام روز کارگر فرمان صادر فرمودند و تمام کارگران کشور عزیز ما ایران این روز را باتمام شادی و شرف جشن میگیرند اما بنده میخواستم يك مطلبی راجع به امروز عرض کنم ما کارگران که دیروز در این مملکت زندگی میکردیم قانون کار نداشتیم بیمه اجتماعی نداشتیم قانون تهیه مسکن نداشتیم قانون سهم شدن در سود کارگاه نداشتیم اما امروز رهبری خردمندانه شاهنشاه آریامهر محمدرضاشاه پهلوی ما این قوانین را داریم و اگر بعضی از کارفرمایان هنوز در این قسمت بیدار نشده اند بطور کامل امیدواریم زمان آنها را بیدار کند و مسلم میدانید که اگر امروز روز تولد رضاشاه کبیر بنام روز کارگر نامگذاری شده برای این است که کارگر این مملکت خودش را مؤمن به تولید میدانند و خودش را در بازده کار شریک و سهمی و مسئول میدانند برادر عزیز من آقای حیدر صائبی پرریوز درباره بزرگداشت روز کارگر در اینجا بیانات مفصلی بیان فرمودند و بنده لازم نمیدانم درباره موضوع کارگری و شناساندن شخصیت کارگر در ساحت مقدس مجلس شورای ملی وقت نمایندگان محترم را بگیرم فقط به یکی دو موضوع توجه نمایندگان محترم

را جلب میکنم آن موضوع این است که باید بدانیم از بدو پیدایش حزب مرفی ایران نوین و مخصوصاً در زمان دولت آقای هویدا نخست وزیر محبوب حزبی ملاحظه میفرمائید که روز بروز در هر نقطه ای از مملکت توجه بیشتری بکارگران شده و مخصوصاً همین دیروز که مصادف با سالروز سازمان کارگران ایران بود بسیار مفصل نمایندگان کارگر در آن جشن که در سازمان جوانان باین مناسبت تشکیل شده بود صحبت کردند و دبیر کل محبوب ما آقای دکتر کلانی در آنجا شرح مفصلی درباره پیشرفت ها و خدماتی که نسبت به طبقه کارگر باید انجام بشود عنوان فرمودند و در پایان آقای نخست وزیر يك جمله ای ، گویانکه تمام فرمایشات ایشان از دل بر میخاست و برای کارگر بایک شوق و شعفی صحبت میفرمودند . این نخست وزیر محبوب يك کلمه ای فرمودند بعنوان اینکه دلم میخواست يك کارگر اصفهانی در اینجا بود و از ذوب آهن صحبت میکرد و بما کارگران میگفت که ذوب آهن در چه وضعی قرار دارد آیا ذوب آهن را کارگران این مملکت ایران تاجه اندازه اش بهره خواهند برد و برای ملت ایران آن کارگر بیاید توضیح بدهد و سپس فرمودند در کنفرانس اطاق صناعت و تجارتی که در مشهد تشکیل شده بود بعد از اینکه تمام صنعتگران و صاحبان صنایع ذر آنجا مطلبی را پیشنهاد داده بودند در آن کنفرانس بعنوان اینکه مدارس حرفه ای برای کارگران درست بشود و بچه های کارگران در مدارس حرفه ای بروند و درس بخوانند این پیشنهاد در آن کنفرانس تصویب شده بود و این را بشرف عرض شاهنشاه آریامهر رسانده بودند این کلمه آقای نخست وزیر بقدری در روحیه کارگران و نماینده کارگران اثری بسزا داشت که آن سالن يك بارچه احساسات و هیجان شده بود و آن فرمایش رهبر عالیقدر ملت ایران شاهنشاه محبوب ما این است که در روی آن نامه مرقوم فرموده بودند من مخالفم که بچه کارگر فقط به دبستان و دبیرستان صنعتی برود باید بچه کارگر در دانشگاهی که اتم را میشکافند درس بخواند این فرمایش را شاهنشاه بالای نامه دولت نوشته بودند آقای نخست وزیر در سازمان کارگران فرمودند کارگران آنجا بخود پالیدند که شاهنشاه ما حد فکر بچه کارگر را در شکافتن

هسته اتم می شناسند ما باید سر تعظیم در مقابل چنین رهبری فرود بیآوریم که در مقابل دین در مقابل تمام طبقات مملکت فداکاری نموده و از خود گذشتگی نشان داده شاهنشاهی که در این ابام محرم ملاحظه میفرمائید در اثر رهبری و ارشادهائی که میفرمایند دولت نسبت باین امر چه بعضی نشان میدهد دیروز آقای نخست وزیر در سازمان کارگران میفرمودند باید این کارگران با قلبهای پاکشان دست دعا بردارند و بجان رهبر عالیقدر مملکت دعا کنند چون ماه دعا است و ما باید ببینیم امروز نخست وزیر و تمام نمایندگان دولت و تمام گردانندگان حزب اکثریت و تمام افراد ملت ایران همه یکبار چه پشت سر رهبر عالیقدر مملکت جانشانی و فداکاری میکنند زیرا اعتلای نام ایران باید در دنیا به چشم بخورد آفرین به نصیحت آن نماینده محترمی که برای من یادداشت فرستاده اند من خیلی معذرت میخواهم که بنسب صحبت میکردم واقعاً باید گروه نمایندگان کارگر از شما نمایندگان تپ روشنفکر ملت که اخیراً کلمه فرنگیش را هم یاد گرفته ام ولی نمیگویم مبدا عادت باینکار بکنم و مکرر بگویم شما نمایندگانی که بما اینقدر علاقه دارید چون شما سربازان رهبر عالیقدر مملکت برای خدمت بایران عزیز هستید من بشما عرض میکنم که اینقدر بما علاقه دارید که مواظب صحبت کردن ما و بلند و یواش صحبت کردن و تن صدای ماهستید و تمام مسائل را مراعات میکنید من بسهم خودم سر تعظیم از طرف گروه نمایندگان کارگر در مقابل شما فرود میآورم احسنت بشما نمایندگان عزیز همانطور که محبت رهبر عالیقدر مملکت را با عشق قبول کردید و ما را از خودتان می شناسید و در پهلوی ما با گرمی می نشینید و مواظب صدای ما هستید زنده باد شما نمایندگان انقلاب که به مجلس در زمان انقلاب راه پیدا کرده اید و بما از هر جهت یاد آوری میکنید من هر وقت صحبت میکنم فکر میکنم خدا با این باسواد های خیلی زیاد این تحصیل کرده های خیلی بزرگ و محترم که اینجا تشریف دارند از گفتار های ما خسته و ناراحت نمیشوند ؟ و نمیگویند این کارگر چه میگوید ؟ ولی باید برضتان برسانم چون شما سربازان رهبر عالیقدر مملکت برای خدمت بایران هستید من بشما عرض میکنم ما وقتیکه

هنوز لباس نمایندگی را در تن نکرده بودیم و هر وقت از کارگاه در سلماهی بحضور مبارک شاهنشاه شرفیاب میشدیم و هر وقت اجازه صحبت میگردیم محبت میفرمودند رهبر عالیقدر مملکت و عرض میکردیم اعلیحضرتا ما کارگریم و اجازه میفرمائید کارگرانه صحبت کنیم؟ محبت میفرمودند نسیم میفرمودند و اجازه میدادند. چون شما هم سربازان رهبر عالیقدر مملکت هستید حتماً علاقه دارید و گوش میدهید.

رئیس - آقای عباس میرزائی وقت شما تمام شد.

عباس میرزائی - بنده خیلی معذرت میخواهم خیال میکردم ده دقیقه از وقت باقیمانده است و میخواستم چند دقیقه ای به آقای دکتر مذهب بدهم حالا خواهش میکنم ناطق بعدی بمن رحم کرده چند دقیقه از وقتش را به ایشان بدهد (احسن - احسن).

رئیس - آقای فرهاد پور بفرمائید.

فرهاد پور - همکاران محترم بهتر از خود من وقوف دارند که در نظر اقوام و ملل ایام سال بمناسبت وقایع تاریخی و پیش آمدها ارج و ارزش متفاوتی دارد بازگو کردن، تجدید خاطره و ذکر چنین وقایعی، منتقل کردن تاریخ از ستور کتابها بسینه و ذهن افرادی است که در آن مملکت زندگی میکنند و باید این خاطرات را بسینه بسینه به نسل بعدی تحویل بدهند و بازگو بکنند تا ملتی به آنچه در گذشته پرافتخار شده است افتخار کند و پند بگیرد و راه آینده اش را از آن اتخاذ کند امروز ۲۴ اسفند ۱۳۴۸ است ۹۳ سال پیش در ۱۲۵۶ در چنین روزی در دامان خانواده ای ایرانی و اصل و پاک نهاد و پاک نژاد فرزندی بدنیا آمد که مشیت الهی برای او و طبقه ای بس سنگین در مقابل هموطنان و هموعانش معین کرده بود و سرنوشت برای او خدمتی بزرگ و گران رقم زده بود فرزندی که در چهل روزه گی سایه پدر را از سر خود از دست داد ولی عنایت پروردگار او را بصورت ذخیره ای برای نجات ملتی در تاریکترین روز های تاریخ حفظ کرد، پرورش داد و نگاهداشت اعلیحضرت رضا شاه کبیر در سوم اسفند ۱۲۹۹ در سن ۴۳ سالگی در دقایقی که هستی و موجودیت ایران بموئی بسته بود بپاخاست و قیام کرد و

چهل و بیسودی تنها عامل عقب ماندگی ملتی است که روزی بر چمدان تمدن جهانی بوده است بهمین جهت بتوسعه فرهنگ همت گماشت و بناتیسس دانشگاه افرادی تربیت کرد که امروز نمونه های بسیار ارزنده ای از آنرا من در همین مجلس و اجتماع و دولت به چشم می بینم توجه رضاشاه کبیر بعمران و آبادی مملکت از ساختمان راه آهن و ایجاد شبکه راهها و عمران و آبادی و پیشرفت و توسعه فلاح و کشاورزی کاملاً هویدا و مشهود است ولی در عین حال از اهمیت صنعت و صنعتی شدن مملکت غافل نبود نمونه کوچکی از آرزوهای بزرگ آن مرد ایجاد کارخانه ذوب آهن بود که متأسفانه بعلت وقوع جنگ دوم جهانی این برنامه متوقف ماند و چقدر ما خوشوقت و سعادت مندیم که فرزند بیرومند آن مرد بزرگ باین آرزوی پدر خود جامعه عمل پوشانید و امروز شهر صنعتی ذوب آهن در کنار اصفهان پایتخت سلاطین صفوی بصورت یک شهر صنعتی بزرگ و متناسب با جهان امروز بوجود آمده و آنطور که بمانده داده اند انشاء الله تا پایان سال آینده ما از آن محصول داخلی خودمان استفاده میکنیم و این آرمان رضاشاه کبیر هم تحقق یافته خواهد شد اما بنظر من تمام خدمات و اقدامات ارزنده رضاشاه کبیر یک طرف آنچه از همه ارزنده تر است تربیت و آموزش فرزندی است که بجانشینی او در سخت ترین دقایق تاریخ روزی که حمله ناجوانمردانه دو قدرت بزرگ مملکت ما را تحت اشغال گرفته بود در سن جوانی، در سن ۲۲ سالگی زمام امور چنین کشوری را در چنان حالتی بدست گرفت و امروز شما می بینید که ملتی را بچنان مقام رفیع رهبری کرده و رهنمون شده که باعث تعجب جهانیان است (صحیح است) بحق باید بروان پاک آن را دمرد بزرگ درود بفرستیم و برای سلامت و سعادت و دوام عمر شاهنشاه آریامهر دعا بکنیم و می بینیم پدر چه کرد و پسر چه بر او افزه ما امروز در چنان مقامی قرار گرفته ایم که شاید برای اکثر مردم واقع بین جهان اسباب تعجب است (صحیح است) توجه و عنایتی که شاهنشاه آریامهر رهبر بزرگ ملت ایران تربیت شده دامان پدر و مادری پاک نهاد چون رضاشاه کبیر و علیاحضرت پهلوی موجب آن شده است که کشور ما امروز

در تمام شئون علل و موجبات عقب افتادگی را از پیش پا برداشته و راه را برای سیر تکامل و رسیدن بآرمان ملی و مقام رفیعی که شایسته ملت ایران است باز کرده امروز دیگر ما بحق می توانیم بگوئیم تحت رهبری شاهنشاه آریامهر در زمره کشورهای صنعتی قرار گرفته ایم و شاید بشود گفت که بهترین پدیده و نمودار عصر صنعتی همان ارزشها و احترامی است که برای طبقه کارگر در اجتماع منظور شده رعایت شده و روزی گرانقدر که روز تولد سردودمان پهلوی است بنام روز کارگر شناخته شده (صحیح است) کارگران وطن ما تنها از این افتخار و از این روز چنین بزرگ که بنام آنها نامیده شده برخوردار نبوده اند بلکه سیر تکاملی قانون کار در ایران نشان دهنده توجه عمیق رهبری مملکت برفاه و آسایش طبقه کارگر و ارزش و اهمیت نیروی کارگران مملکت است (صحیح است) و ما آرزو داریم سالیان دراز تحت رهبری شاهنشاه آریامهر گامهایی بلندتر و سریع تر از آنچه که تا بحال برداشته شده در راه تأمین سعادت و رفاه و آسایش ملت ایران برداشته شود (احسن - احسن).

رئیس - آقای دکتر مذهب بفرمائید.

دکتر مذهب - با اجازه مقام ریاست بدو از حسن نیت همکار ارجمند جناب عباس میرزائی تشکر میکنم

و از توجه خاص جناب سعید وزیری همکار دانشمند و ارجمند که چند دقیقه وقت خودشان را بمن دادند صمیمانه سپاسگزاری میکنم غرض از تصدیقی که بنده خواستم چند دقیقه فراهم بکنم مسافرت کوتاهی بود که دیروز بشیراز رفتم، رفتن بشیراز به اتفاق همکاران ارجمند نمایندگان محترم فارس در نتیجه دعوتی بود که از طرف هوایمائی ملی ایران شده بود و این دعوت بمناسبت افتتاح باند جدید فرودگاه شیراز بود این باند در حدود ۴/۵ کیلو متر طول دارد و یکی از باندهای بسیار جالب و محکم از لحاظ پذیرفتن هوایماهای سنگین بین المللی است و فرودگاه شیراز امروز در وضعی هست که میتواند هوایماهای بزرگ بوئینگ ۷۰۷ - ۷۲۷ و حتی ۷۴۷ را پذیرد و حتی هوایماهای نوع دیگر (دی. سی. ۸) را قبول بکند واقعاً در سال گذشته که این باند خراب شد و هوایماهای بزرگ نتوانستند به شیراز به زمین بنشینند یک تسکین را بر مردم

شیراز درست کرد و آنهایکه بمشکل ساختمان باند فرودگاهها آشنائی دارند فکر نمیکردند دولت موفق بشود در زمان باین کوتاهی یعنی حداکثر یکسال و چندماه این باندر تکمیل بکندولی باتوجه خاص دولت وبخصوص همکاری بسیار صمیمانه نیروی هوائی شاهنشاهی وشخص تیمسار ارتشید خانمی وهمکاری صمیمانه استناداری و همکاری صمیمانه سپهد خادمی وسازمان هواپیمائی کشوری ووزارت راه و سازمانهای مربوط ومستول با هزینه ای در حدود چهل وخورده ای میلیون تومان این بانگ ۴/۵ کیلومتری تکمیل شد والحق وقتیکه هواپیمایزمین نشست شور وشغنی که مردم شیراز داشتند نمونه بارزی از تشکرات قلبی وعلاقه خاص آنها به شخص اول مملکت بود که در هر مرحله بفکر سعادت وز فاه بیشتر مردم هستند و وقتیکه این بانگ خراب شد دستور دادند باین هر چه زودتر باند تکمیل وآماده شود و پیرو فرمایشات شاهنشاه و اوامری که صادر فرمودند سازمانهای مسئول يك همکاری بسیار صمیمانه ای را شروع کردند و دیروز هواپیمائی بوئینگ هواپیمائی ملی ایران در این باند بزمین نشست مسلماً در این مملکت همه ما هر روز شاهد پیشرفتهای بزرگی هستیم پیشرفتهائی که سالهای قبل حتی تصور انجامش هم نمیشد شاید سالهای قبل اگر صحبت تکمیل یا ساختمان این باند میشد يك امر بعیدی بنظر میرسید ولی سال گذشته ساختمان این باند شروع شد و دیروز هواپیمایزمین نشست این فعالیتها که بسیاری از آنها بنظر ما کوچک میآید چون ما بقدر فعالیتهای بزرگ در این مملکت داریم که فعالیت چهل میلیون تومانی دیگر چیز مهمی در زندگی امروز ملت ایران نیست ونموداری از خدمت دولت است که بی سرو صدا کار خودش را انجام میدهد ولی من بنام يك فارسی و يك ایرانی و يك نماینده ملت که شاهد نشستن هواپیمایم بودم واقفاً بنظر کار بزرگی است، بسیار عظیم است ولی دولت پیرو منویات شاهنشاه بزرگ از این برنامه ها زیاد دارد وبیشتر سرهم انجام میدهد در هر حال آمیوارم آنهایکه واقفاً در راه رفاه مردم و سازندگی ایران بزرگ سعی میکنند، تلاش میکنند که رضایت مردم را جلب بکنند و باین نتیجه رضایت شاهنشاه بزرگ

را بدست بیاورند خداوند بآنها توفیق دائمی عنایت فرماید و آنها موفق بشوند که روز بروز بر دامنه این خدمتگزاری صمیمانه افزوده و کوشش دامنه دار آنها موجب رفاه مردم وجلب رضایت شاهنشاه شده و هر چه بیشتر سر بلند بشوند. (احسنت - احسنت)

۳ - تقدیم يك فقره لایحه بوسیله آقای دکتر حمید زاهدی معاون وزارت علوم و آموزش عالی

رئیس - وارد دستور میشویم آقای دکتر زاهدی بفرمائید.

دکتر زاهدی (معاون وزارت علوم و آموزش عالی) - با کسب اجازه از مقام ریاست اجازه می خواهم لایحه ای را که برای تعیین ارزش تحصیلی فارغ التحصیلان مدرسه عالی سیهسالار تهیه مشاغل متناسب با تحصیلات آنها تهیه وتدوین شده بساحت مقدس مجلس شورای ملی تقدیم بکنم (احسنت).

رئیس - لایحه به کمیسیون های مربوط ارجاع میشود.

۴ - تقدیم يك فقره لایحه بوسیله آقای مهندس وثیق معاون وزارت راه

رئیس - آقای مهندس وثیق بفرمائید.

مهندس وثیق (معاون وزارت راه) - با کسب اجازه از مقام ریاست و نمایندگان محترم باستحضار میرسانم که راه آهن دولتی ایران برای تهیه قطعات بدکی لکوموتیو دیزل الکتریکی و ماشین آلاتی که از امریکا خریداری کرده محتاج چهار میلیون دلار اعتبار است در سالهای گذشته این اعتبار را با استفاده از طرحهای عمرانی که با سازمان برنامه داشتیم یا طرحهای مشترک از بانک صادرات و واردات اخذ کرده ایم اینک چون طرح های عمرانی در دست نداریم و نمیتوانیم از این مقدرات استفاده کنیم لایحه ای تهیه شده وتقدیم میشود که موافقت بفرمائید راه آهن برای اخذ چهار میلیون دلار وام مستقیماً با بانک صادرات و واردات وارد مذاکره شده که این وام را با بهره ثابت و معمول بانکی در حداقل مدت ۵ ساله در اقساط ۶ ماهه اخذ و پرداخت نماید، بدین منظور لایحه ای را که تهیه شده تقدیم میکنم.

رئیس - لایحه به کمیسیون های مربوط ارجاع میشود.

۵ - تصویب صورت جلسه

رئیس - نسبت بصورت جلسه دفعه قبل نظری نیست؟

آقای ریگی بفرمائید.

ریگی - چند اشکال چینی هست که برای اصلاح به تصویب میدهم.

رئیس - اصلاح میشود، نظری نیست؟ (آهوازی شد)

صورت جلسه تصویب میشود.

۶ - تقدیم يك فقره گزارش بوسیله آقای مهندس ظهیری معاون وزارت آب و برق

رئیس - آقای مهندس ظهیری بفرمائید.

مهندس ظهیری (معاون وزارت آب و برق) - کسب اجازه از مقرر ریاست ونماینندگان محترم در اجرای قانون تأسیس مؤسسات وشركتهای بهره برداری از راضی بزرگ سد و آیین نامه منضم بآن موافقت نامه ای برای بهره برداری از سد هزار هکتار اراضی زیر سد محمد رضاشاه تهیه شده است که بموجب ماده ۳ همین قانون برای استحضار نمایندگان محترم مجلس تقدیم مده ریاست میشود.

۷ - تقدیم يك فقره لایحه وبه فقره اصلاح بودجه ودو فقره صورت دیون بوسیله آقای قوام صدری معاون وزارت داناالی

رئیس - آقای قوام صدری بفرمائید.

قوام صدری (معاون وزارت داناالی) - با اجازه مقام ریاست وبجانب تحریقی لایحه تفریح بودجه سال ۱۳۴۶ کل کشور را تقدیم بساحت مقدس مجلس شورای ملی میکنم لایحه تفریح بودجه سال ۱۳۴۶ که پنجمین تفریح بودجه دولت حاضر میباشد در جهت اصلاحات و پیشرفتهائی که در تمامه شئون مملکت تحت رهبری خریدمان شاهنشاه ربیامهر حاصل گردیده نشان دهنده درآمدهای وصولی و هزینه های قطعی در اجرای مصوبت قانون بودجه کل ۱۳۴۶ وسایر قوانین میباشد و قیام نمایندگان محترم را از چگونگی گردش درآمد و هزینه کشور واقف تر درآمدها و صرفه جوئی در اعتبارات سال ۱۳۴۶ مستحضر میبارد علاوه در ضمن ضمیمه تقدیمی در این نواح توزیع بودجه

خلاصه صورت حساب دریافت و پرداخت های سازمان بر نامه است که باستحضار نمایندگان محترم میرسد ضمناً بطلاع میرساند که کتبه ارفه این لایحه به گواهی دیوان محاسبات رسیده است اجازه می خواهد اصلاح بودجه که یکی مربوط به وزارت فرهنگ وهنر ووزارت بهداشتی و اداره کل گمرک است برای بررسی کمیسیون محترم بودجه تقدیم بدارد ضمناً صورت دیون بلامحل سال ۱۳۴۸ وزارت بریه وداشکده پزشکی و بیمارستانها که بستی در کمیسیون بودجه مورد رسیدگی قرار بگیرد تقدیم واستدعی ارجاع به کمیسیون بودجه را دارم.

رئیس - نواح به کمیسیون بودجه ارجاع میشود.

۸ - اخذ رای نهائی وتصویب گزارش کمیسیون بودجه - راجع به بودجه سال ۱۳۴۹ کل کشور و ابلاغ بدولت

رئیس - گزارش کمیسیون بودجه راجع به بودجه سال ۱۳۴۹ کل کشور مطرح است قرائت میشود.

(شرح راجع خواهد شد)

گزارش از کمیسیون بودجه بمجلس شورای ملی

کمیسیون بودجه در جلسه ۲۰ اسفند ماه ۱۳۴۸ با حضور نمایندگان دولت لایحه بودجه سال ۱۳۴۹ کل کشور را که برنی اعتبار ملاحظت به مجلس محترم سنای ارجاع گردیده و در تصرفه ۲۰ مصوبه مجلس شورای ملی اصلاحاتی بعمل آمده بود مورد رسیدگی قرار داد وبا اصلاحات پیشنهادی مجلس سنه موافقت نمود.

بنگ گزارش آراء بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد - مخیر کمیسیون بودجه - دکتر بهبهانی

لایحه قانون بودجه سال ۱۳۴۹ کل کشور

ماده واحده - بودجه سال ۱۳۴۹ کل کشور شامل بودجه وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی و مؤسسات انتفاعی و بزرگتری وابسته بدولت وسایر مؤسسات کلا از حیث درآمد وسایر منابع تأمین اعتبار بالغ بر چهارصد و شش میلیارد و شصت و شصت و دو میلیون و یکصد و نود و هشت هزار و یکصد و نود و هشت هزار (۴۰۶۶۶۲۱۹۸۰۰۰) ریال وارخیزت هزینه وسایر پرداختها بالغ بر چهارصد و شش میلیارد و شصت و دو میلیون و یکصد و نود و هشت هزار (۴۰۶۶۶۲۱۹۸۰۰۰) ریال میباشد.

درآمد ها و سایر منابع تأمین اعتبار که در جداول قسمت سوم این قانون تحت عنوان «درآمد عمومی» ذکر شده بمبلغ یکصد و بیست و شش میلیارد و هفتصد و نود و سه میلیون و نهصد و هشتاد و نه هزار (۱۲۶۷۹۳۹۸۹۰۰۰) ریال و هزینه ها و سایر پرداختهای کل محل آن بمبلغ یکصد و بیست و شش میلیارد و هفتصد و نود و سه میلیون و نهصد و هشتاد و نه هزار (۱۲۶۷۹۳۹۸۹۰۰۰) ریال تصویب میگردد و بدولت اجازه داده میشود درآمدهای مذکور را وصول و هزینه های مستمر و غیرمستمر وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی و همچنین کمکها و اعانات و اعتبارات سایر مؤسسات و ردیفهایی را که در جداول این قانون از محل درآمد عمومی منظور شده اند در حدود وصولی درآمد های مذکور و بر اساس تخصیص اعتبار تعهد و با رعایت قوانین و مقررات مربوط و تبصره های زیر پرداخت نماید.

درآمد ها و سایر منابع تأمین اعتبار و هزینه ها و سایر پرداختهای مربوط به برنامه چهارم عمرانی کشور و مؤسسات انتفاعی و بازرگانی وابسته بدولت و همچنین مؤسسات عام المنفعه و سایر مؤسسات موضوع ردیف ۴۰۱ بعد قسمت پنجم این قانون بموجب قوانین و مقررات و اساسنامه های مربوط قابل وصول و مصرف خواهند بود.

تبصره ۱

الف - وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی در صورتی میتوانند درآمد های اختصاصی خود را بمصارف مربوط برسانند که ضمن درآمد های اختصاصی در بودجه کل کشور منظور و در حسابهای خزانه متمرکز شده باشد. وجوه درآمدهای مزبور به هر مبلغ که وصول شود طبق مقررات مربوط قابل مصرف خواهد بود و خزانه مکلف است بلافاصله پس از وصول درخواست از وزارتخانه یا مؤسسه ذیربط مبلغ لازم را در اختیار بگذارد.

ب - تمرکز وجوه حاصل از بابت سهم آموزش و پرورش و سهم بهداری و سهم کتابخانه های عمومی از درآمد شهرداریها و درآمد اختصاصی دانشگاهها و دانشکده ها و بیمارستانهای آموزشی و مؤسسات آموزشی و کتابخانه ها و موزه ها و بناهای تاریخی و درآمد های محلی که بوسیله انجمن های بهداری از منابع غیر دولتی تحصیل میشود و درآمد حق السهم صاحبان دفاتر اسناد رسمی و درآمد های

مندرج در ردیف ۵۲۰۱ درآمدها در خزانه الزامی نیست. دستگاهها و مؤسسات موضوع این بند موظفند برای وجوه مزبور در یکی از بانکهای دولتی و در صورت نبودن بانک دولتی در یکی از بانکهای دیگر افتتاح حساب و درآمد حاصل را بحساب مزبور بلافاصله منتقل نمایند.

پ - وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی موظفند حساب کلیه درآمد های اختصاصی خود را از هر منبعی که باشد و هزینه هائی را که از محل آن صورت میگردد هر سه ماه یکبار به وزارت دارائی و دفتر بودجه ارسال دارند.

تبصره ۲

الف - کاهش یا افزایش اعتبار هر يك از مواد هزینه و یا برنامه های هر دستگاه از محل درآمد عمومی نامیزان ده درصد با موافقت نخست وزیر و مازاد بر آن برای يك بار با موافقت نخست وزیر و تصویب کمیسیون بودجه مجلس شورای ملی مجاز خواهد بود مشروط بر اینکه در جمع اعتبارات دستگاه از محل درآمد عمومی تغییری حاصل نشود.

ب - کاهش یا افزایش اعتبار هر يك از مواد هزینه و یا برنامه های وزارت جنگ از محل درآمد عمومی تا میزان ده درصد در اختیار وزارت جنگ و مازاد بر آن برای یکبار با موافقت نخست وزیر و تصویب کمیسیون بودجه مجلس شورای ملی مجاز خواهد بود مشروط بر اینکه در جمع اعتبارات وزارت مزبور از محل درآمد عمومی تغییری حاصل نشود.

تبصره ۳ - تنخواه گردان خزانه نزد بانک مرکزی ایران در سال ۱۳۴۹ نامیزان شش هزار میلیون (۶۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال خواهد بود.

تبصره ۴ - دیون بلا محل هر يك از وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی که ضمن مبلغ مندرج در بودجه مؤسسات فوق تحت عنوان دیون منظور است و همچنین مبلغ مندرج در ردیف ۵۱۱۰۳ بخش پنجم هزینه تحت عنوان هزینه های پیش بینی نشده پس از تصویب کمیسیون بودجه مجلس شورای ملی با رعایت مقررات قابل پرداخت است.

تبصره ۵ - به وزارت دارائی اجازه داده میشود مطالبات بیمانکاران ساختمانهایی که اعتبار اولیه آنها در سنوات گذشته از محل پذیره نفت و صدی سه فرهنگ و بهداشت و وجوه

هدائی نیکوکاران تأمین شده و تا آخر سال ۱۳۴۸ پرداخت نگردیده و همچنین مطالبات بیمانکاران ساختمانهایی که در سنوات گذشته از محل اعتبارات اختصاصی سازمانهای دولتی احداث گردیده و بعلت انتقال درآمد های اختصاصی مذکور به درآمد عمومی کل کشور تا آخر سال مزبور پرداخت نشده است از محل اعتبار ردیف ۵۲۲۰۲ بخش پنجم هزینه بودجه سال ۱۳۴۹ کل کشور پرداخت نماید.

تبصره ۶ - مبلغ مندرج در تبصره ۱۳ قانون متمم بودجه سال ۱۳۴۶ از بیست و هشت میلیون (۲۸۰۰۰۰۰۰) ریال به بیست و هشت میلیون و هفتصد و شصت و شش هزار و چهارصد و بیست و هشت (۲۸۷۶۶۴۲۸) ریال اصلاح میشود و ماهه التفاوت تا پایان سال ۱۳۴۹ طبق تبصره مذکور قابل تعهد و هزینه خواهد بود.

تبصره ۷ - بدفتر بودجه اجازه داده میشود اعتبارات مربوط به آن قسمت از دستگاه های بخش صدرا که در سال ۱۳۴۹ از وزارت پست و تلگراف و تلفن بوزارت اطلاعات منتقل میشود از بودجه وزارت پست و تلگراف و تلفن کسر و به بودجه وزارت اطلاعات اضافه نماید.

دفتر بودجه موظف است این نقل و انتقالات را بلافاصله به اطلاع کمیسیون بودجه مجلس شورای ملی برساند.

تبصره ۸ - به وزارت اطلاعات اجازه داده میشود در سال ۱۳۴۹ درآمدهای مربوط به آگهی های تجارتنی شبکه رادپوئی کشور را بدون رعایت قانون محاسبات عمومی و آئین نامه معاملات دولتی وصول و مازاد بر یکصد و سی میلیون (۱۳۰۰۰۰۰۰۰) ریال مندرج در ردیف ۳۴۰۶ قسمت سوم این قانون راجز در درآمد اختصاصی خود منظور نماید. نحوه وصول درآمد مذکور در فوق و همچنین نحوه مصرف مازاد بر یکصد و سی میلیون (۱۳۰۰۰۰۰۰۰) ریال طبق آئین نامه ای خواهد بود که بوسیله وزارت اطلاعات پیشنهاد و پس از موافقت وزارت دارائی به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

تبصره ۹ - به وزارت جنگ اجازه داده میشود در صورتیکه در اعتبارات مصوب بودجه سال ۱۳۴۸ وزارت جنگ صرفه جوئیهایی وجود داشته باشد مبلغ دوست و شش میلیون و یکصد و دوازده هزار (۲۰۶۱۱۲۰۰۰) ریال بابت تفاوتها و استهلاك مربوط به ساخت اسلحه و مهمات

خریداری شده برای ارتش شاهنشاهی در سالهای ۱۳۴۴ و ۱۳۴۵ و ۱۳۴۶ را به سازمان صنایع نظامی پرداخت نماید. تبصره ۱۰ - به وزارت جنگ اجازه داده میشود معادل مبلغ هشتاد میلیون (۸۰۰۰۰۰۰۰) ریال که از بابت ارزش وسایل و لوازم و خواربار دانش آموزان و دانشجویان زاندارمیری کل کشور و سایر سازمانهای دولتی دریافت داشته است در سال ۱۳۴۹ برای خرید و جایگزین کردن وسایل و لوازم و خواربار مصرف شده به مصرف برساند.

تبصره ۱۱ - به وزارت جنگ اجازه داده میشود معادل هفتصد و بیست و هشت میلیون و یکصد و بیست و هفت هزار (۷۲۸۱۲۷۰۰۰) ریال از اعتبارات برنامه «اموال غیرمنقول و ساختمان» (۲۱۴۰۰) و معادل چهل و سه میلیون و هفتصد هزار (۴۳۷۰۰۰۰۰) ریال از اعتبارات برنامه «تهیه تولیدنوسازی و بازرسی اساسی» (۲۱۳۰۰) بودجه مصوب سال ۱۳۴۸ خود را برای توسعه و تکمیل فرودگاهها و ساختمانهای ضروری که قرارداد مربوط به آنها تا آخر سال ۱۳۴۸ منعقد شده است تا آخر سال ۱۳۴۹ بتدریج که قرار داد مربوط اجرا میشود پرداخت نماید.

تبصره ۱۲ - به وزارت جنگ اجازه داده میشود که مبلغ سی میلیون و یکصد هزار (۳۰۱۰۰۰۰۰) ریال از محل مانده اعتبارات سال ۱۳۴۷ خود را بمنظور جبران تناوت نرخ برنج تعهد و به سازمان تعاون مصرف کادرنیروهای مسلح شاهنشاهی پرداخت نماید.

تبصره ۱۳ - به وزارت جنگ اجازه داده میشود تا مبلغ سیصد و هفتاد و پنج میلیون و هشتصد و هفتاد و پنج هزار (۳۷۵۸۷۵۰۰۰) ریال بابت قسمتی از هزینه های ریالی طرح توسعه نیروی هوائی که در بودجه سال ۱۳۴۹ وزارت جنگ منظور شده است بدون رعایت مقررات قانون محاسبات عمومی و آئین نامه معاملات دولتی مصرف نماید.

تبصره ۱۴ - بدولت اجازه داده میشود در اجرای قانون تشکیل شورای آموزش و پرورش منطقه ای در هر منطقه که شورای مزبور تشکیل بشود باقیمانده اعتبارات عمومی متعلق بان منطقه را از مواد مختلف بودجه وزارت آموزش و پرورش بموجب اصلاح بودجه ای که در هر مورد تصویب کمیسیون بودجه مجلس شورای ملی خواهد رسید کسر و طبق مقررات ماده ۴ قانون مزبور بصورت کمک آثر اختیار وزارت

آموزش و پرورش بگذارد تا به منطقه مربوط ابلاغ کند.

تبصره ۱۵ - اعتبار طرحهای مستمر عمرانی موضوع قسمت هشتم این قانون (که در بودجه وزارتخانهها و مؤسسات دولتی بعنوان جزئی از هزینههای از محل درآمد عمومی منظور شده است) از محل درآمد نامتأمین و بوجوه مربوط (موضوع ردیف ۵۳۰۱ قسمت سوم این قانون) در اختیار وزارت دارائی گذاشته خواهد شد تا بر طبق مقررات مربوط به طرحهای مزبور و بر اساس ضوابطی که سازمان برنامه تعیین میکند بمصرف برسد.

تبصره ۱۶ - در اجرای قانون اجازه انتقال مروچین دستگاه ترویج خانهداری از وزارت آبادانی ومسکن بوزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستائی دفتر بودجه مکلف است کلیه اعتبارات و بودجه مربوط بهمروچین وترویج خانهداری را که در اعتبارات سال ۱۳۴۹ وزارت آبادانی ومسکن منظور شده است از بودجه و اعتبارات وزارت آبادانی ومسکن کسر و به بودجه و اعتبارات وزارت اصلاحات ارضی وتعاون روستائی اضافه کند.

تبصره ۱۷ - اعتبار مندرج در ردیف ۱۲۹/۱ قسمت پنجم این قانون مربوط به کمک بدانشگاهها ومؤسسات عالی آموزشی - عویب نخستوزیر قابل پرداخت خواهد بود.

تبصره ۱۸ - اعتباری که در ردیف ۱۴۷/۱ قسمت پنجم این قانون بعنوان حق کمکف کاشفین مواد مخدره ویدش مزبورین منظور شده است بموجب آئیننامه‌ای که بد به پیشنهاد وزارت کشور و وزارت دارائی تنظیم و به تصویب هیئتوزیران میرسد ، بمصرف خواهد رسید.

تبصره ۱۹ - به وزارت دارائی اجازه داده میشود تا معادل ششصد میلیون (۶۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال موضوع ردیف ۴۴۱۴ قسمت سوم این قانون از درآمدها سازمان بنادر و کشتیرانی را در سال ۱۳۴۹ به درآمد عمومی کشور منظور نماید.

تبصره ۲۰ - شهرداریهای مشمول ماده ۲ قانون نوسازی موظفند سهم بهداری و تربیت بدنی و پیش آهنگی و کمیته پیکار با سیوازی و کتابخانههای عمومی را از درآمد های مستمر خود بهمان میزان که در سال ۱۳۴۸ مکلف به پرداخت بوده اند در سال ۱۳۴۹ نیز تأمین و پرداخت کنند.

تبصره ۲۱ - به وزارت دارائی اجازه داده میشود با اطلاع دفتر بودجه معادل آن قسمت از حقوق کارمندان غیر رسمی که در اجرای مرحله اول قانون استخدام کشوری جزو مزایای موقت شغل قرار میگیرد از اعتبار ماده یک بودجه وزارتخانه یا مؤسسه دولتی مربوط کسر و به ماده ۲ اضافه نماید و تغییرات حاصله باید به کمیسیون بودجه مجلس شورای ملی گزارش شود.

تبصره ۲۲ - مصرف اعتباراتی که از محل درآمد عمومی برای مؤسسات انشعاعی وابسته بدولت مندرج در بودجه سال ۱۳۴۹ باستانشای سازمان غله و سازمان گوشت منظور شده است از نظر مالی تابع مقررات عمومی خواهد بود.

تبصره هائی که تاملنی نشده بقوت خود باقی است

تبصره ۲۳ الف - از اول سال ۱۳۴۹ مبلغ سه هزار و ششصد (۳۶۰۰) ریال مندرج در بند (د) تبصره ۱۲ قانون متمم بودجه سال ۱۴۳۷ کل کشور به چهار هزار (۴۰۰۰) ریال برابر حقوق پایه یک گروه یک جدول حقوق ماده ۳۲ قانون استخدام کشوری مصوب ۱۳۴۵/۳/۳۱ افزایش داده میشود و مشمول تغییرات آتی آن نیز خواهد بود. به افزایش مذکور کشور بازنشستگی موضوع تبصره ۷۰ قانون بودجه سال ۱۳۴۲ کل کشور تعلق نمیگیرد.

ب - از اول سال ۱۳۴۹ به حقوق وظیفه از کار افتادگی و حقوق بازنشستگی خدمتگزاران جزء رسمی که تا آخر اسفند ماه ۱۳۴۶ بازنشسته شده اند و از صندوق بازنشستگی کشوری حقوق دریافت میکنند در صورتیکه مشمول افزایش حقوق موضوع بند (د) تبصره ۱۲ قانون متمم بودجه سال ۱۳۴۷ کل کشور نبوده اند بیست درصد اضافه و از محل درآمد صندوق مزبور پرداخت خواهد شد. به افزایش مذکور کشور بازنشستگی موضوع تبصره ۷۰ قانون بودجه سیال ۱۳۴۲ کل کشور تعلق نمیگیرد.

تبصره ۲۴ - به دولت اجازه داده میشود در اجرای مفاد تبصره ۳۴ قانون بودجه سال ۱۳۴۶ و تبصره ۱۳ قانون متمم بودجه سال ۱۳۴۷ کل کشور مبالغی را که تا

به بیان سال ۱۳۴۸ پرداخت شده و یا باید پرداخت شود و همچنین مبالغی را که در سالهای آینده پرداخت خواهد شد از محل فروش اوراق قرضه (موضوع قانون انتشار اسناد خزانه و اوراق قرضه مصوب سال ۱۳۴۸) تأمین نماید.

تبصره ۲۵ - عبارت «بما بازنشستگی» به قسمت حرآ تبصره ۱۷ متمم بودجه سال ۱۳۴۶ کل کشور بعد از عبارت «صندوق بیمه» اضافه میشود.

تبصره ۲۶ - به اداره کل گمرک اجازه داده میشود همه ساله اعتبار دو دست لباس (زمستانی و تابستانی) متحد الشكل برای هر یک از کارکنان خود در بودجه مربوط منظور که به تشخیص اداره کل گمرک در اختیار آنان گذارده شود.

کارکنان گمرک باید در مواقع خدمت الزاماً از لباس مذکور استفاده نمایند.

رئیس - گزارش کمیسیون بودجه مطرح است آقای امید بفرمائید.

رأی - امروز بعد از بحث مفصلی که در جلسات عیدیه راجع به بودجه شد و به آنها کراتی که در مجلس سنا بعمل آمد نسبت باین بودجه رأی گرفته خواهد شد در اوضاع واحوال حاضر مملکت که برنامه‌های رهبر ملت و خواسته حود ملت همه در جهت ترقی و تعالی است ما آرزو میگردیم که بتوانیم بین بودجه‌های موافق بدهیم. چرا؟ برای اینکه تعداد قبلی در مقابل آراء بسیار زیاد اگر این رأی را موافق میدادند یا مخالف در عمل تأثیری نمیگردولی موافقت ما بشنوع تشویق روحی بود یک نوع اعلام هم آهنگی یک نوع تأیید همانقدر حتی مقدار کم هم باشد کارهای خوب دولت بود ولی جای بسیار تأسف و نهایت تأثر است ماضور که در جلسه قبل اشاره کردم فقط بانگه رأی است و وقتی اکثریت امسال هم مثل هر سال دولت خودش را بیازمند به توضیح ندانست (صحیح است) نیاز مند به توجه است بیازمند به برگشت از خطها که خودش واقف بود ندانست (صحیح است) از این جهت قبل از آنکه بر رأی بگیریم راجع باین بودجه من تصویب این بودجه را از یک جهت بدولت نزدیک میگویم ولی این شریک در واقع تسلیمی بس عمیق درش هست خود کامگی و بی توجه

بودن نسبت بمسائل مملکتی بی علائقی نشان دادن نیست بخواسته‌های مردم عدم احترام به دمکراسی و عدم توجه بگفته‌های اقلیت این ظاهرش یک موقفیت است ولی باطنش موقفیت خودی افراد و دولت است نه خدمت به مملکت.

رئیس - آقای رامبد کلیات لایحه مطرح نیست فعلاً اصلاحات مجلس سنا مطرح است.

رأی - راجع بهمین اصلاحات عرض میکنم تصویب این بودجه را من برای دولت یک شکست میدانم و دلیلش را عرض میکنم اینجا مجلس سنا اصلاحی کردند و گفتند که راجع باین قانون نوسازی آنچه که باید به شهرداری پرداخت شود بجهت پرداخت شود ولی من به نمایندگان مجلس و بریاست معظم مجلس عرض میکنم که طرح این مطلب بازمی نیجه است. چرا؟ پرپر روز ما کمیسیون برنامه داشتیم آقای الموتی بودجه کمیسیون برنامه را که شما تصویب کردید چه مبلغ بود؟ هشتاد و پنج میلیون تومان رأی که الآن در این بودجه به برنامه میدهد چقدر است؟ صد میلیون تومان (دکتر الموتی - پیش بینی است) این اولین نشانه این است که ارقام این بودجه بدون توجه و حساب نوشته شده است این تبصره هم مثل سایر موارد بودجه خواهد بود از این جهت برای اینکه جناب آقای رئیس تذکر مجددی ندهند بعرضم خاتمه میدهم فقط عرض میکنم که باکمال سربلندی ما باین بودجه رأی مخالف میدهم و جناب آقای دکتر یگانه شما هم در صد جوابگوئی بر نیاید استدعا میکنم در صد اصلاح اعمال و طرز عمل خودتان بر نیاید انکاه به آراء قطعی اکثریت نمیتواند دولت را آنقدر از مسائل مملکت بی توجه و برکنار بدارد که اولین بودجه اعلام شده شما یعنی بودجه برنامه که اصل بودجه در آنجا یعنی سازمان برنامه طرح شده باز زده در صد اختلاف دارد قطعاً آن جاهائی که خارج از سازمان برنامه است شاید پنجاه در صد اختلاف داشته باشد و آقای دکتر یگانه قدری بکار مملکت جدی تر توجه کنید (احسن).

رئیس - نظر دیگری نیست به گزارش کمیسیون بودجه نیست؟ (اظهاری نشد) نسبت باین لایحه باوقه اختراعی میشود

دانشمندی نمایندگان به ترتیب زیر وسیله منشی آقای مهندس صائبی اعلام و در محل نطق اختراعی بعمل آمد

آقایان: دکتر غنی - کورس - خانم جهانبانی - دکتر خطیبی - دکتر ضیائی - قراچورلو - بوشهری - دکتر یزدانی - مرندی - مهندس ارفع - مرتضوی - صدری کیوان - دکتر الموتی - دکتر اسفندیاری - مریدی - پزشکی - دکتر زعفرانلو - جوادی - دکتر رهنوردی - شیخ بهائی - اخلاقی - دکتر نجیمی - شاهنده - موسوی - دکتر برومند - مصطفوی - نائینی - مهندس یارمحمدی - دیهیم - مهندس پروشانی - عجم - دکتر پرتو اعظم - امامی رضوی - دکتر امین - فرهادپور - خانم تربیت - مهندس کیا - دکتر بهبهانی - امام مردوخ - بدر صالحیان - مهندس قادرپناه - روستا - دکتر رشقی - دکتر حبیب اللهی - مافی - خانم بزرگنیا - دکتر کلالی - مهندس پرویز بهبودی - سر تیب پور - دکتر سعید - کاسمی - دکتر بیت منصور - دکتر اسدی - مهندس عطائی - ایلخانی پور - مهندس ناصر بهبودی - دکتر محقق - خانم سعیدی - مهندس جلالی نوری - مهندس سهم الدینی - پور بابائی - موقر - ارسنجانی - دکتر امامی خوئی - فضائلی - شهرستانی - مهندس عترت - فهیمی - دکتر بقائی یزدی - روحانی - عباس میرزائی - دکتر قهرمان - مهندس معینی - زند - دکتر کفائی - موسوی ماکوئی - ادیب سمعی - کلانتر هرمرزی - توسلی - مهندس زر آور - تیمسار وحدانیان - معیری - بختیاری پور - دکتر کیان - جاماسبی - دکتر حکیم شوشتری - دکتر میرعلاء - دکتر وفاد اهری - پرویزی - دکتر ستوده - جیدر صائبی - ماهیار - دکتر مدنی - دکتر خیراندیش - اولیاء - مهندس کیا کجوری - صادق سمعی - خانم زاهدی - مهندس بریمانی - مهندس فیروز عدل - خانم ابتهاج سمعی - دکتر گانگیک - دکتر صاحبقلم - شیخ الاسلامی - دکتر خسروی - دکتر عدل - پرفسور مخبر فرمند - ملکشاه ظفر - مهندس اسدی سمیع - شاخوئی - دکتر وحیدنیا - معظمی - داود مؤید امینی - یوسفی - حشمتاس - عامری - خانلر قراچورلو - جهانشاهی - بهادری - انشاء - مبارکی - دکتر صالحی - قاضی زاده - دکتر موقفی - تیمسار حکیمیان - سعیدوزیری - آموزگار - پدramی - صدیقی زاده - ثامنی - اربابی - مهاجرانی - دکتر رضوانی - دکتر اصولی - ثیاکان - مانی - ملک افضلی - تیمسار همنابونی - امیراحمدی - سلیمانی کاشانی -

بهنیا - پور ساطع - دکتر عاملی نهرانی - دکتر اعتمادی - دکتر بگانی - فیاض فاضلی - اسدی - رضوی - ابوذری - دکتر شریعت - دکتر مهدوی - دکتر فرمود - دکتر رفعت - فخر طباطبائی - پزشکیور - ساگینیان - دکتر طالع - مهندس ریاضی - ضیاء احمدی - مهندس صائبی - دکتر عظیمی - مهرزاد - رامبد کمالوند - تیمسار نکوزاد - دکتر درودی - مسعودی - ریگی - حی شکیبا - مهندس برومند - صادقی - ملکزاده آملی - دکتر رفیعی - دانشمند - جوانشیر - مهندس فروهر - دکتر سعید حکمت - تهرانی - مجد - مهرزاد - معزی .

گر دید)

آراء موافق ۱۵۷ رأی

آراء مخالف ۲۹ رأی

رئیس - لایحه با ۱۵۷ رأی موافق و ۲۹ رأی مخالف تصویب شد بدولت ابلاغ میشود .

موافقین - آقایان :

جوانشیر - ملک زاده آملی - دکتر رفیعی - شکیبا - معیری - بوشهری - بهادری - دکتر اعتمادی - جلالی نوری - دکتر بقائی یزدی - دکتر صاحبقلم - دکتر میرعلاء - اهری - سعیدوزیری - ریگی - دیهیم - مرتضوی - مصطفوی نائینی - بدر صالحیان - مهندس پرویز بهبودی - مهندس پروشانی - مسعودی - دکتر سعید - مهندس معتمدی - خواجانهوری - پزشکی - کاسمی - کورس - ادیب سمعی - مهندس یارمحمدی - توسلی - تیمسار وحدانیان - دکتر موقفی - خانلر قراچورلو - دکتر حکیم شوشتری - ماهیار - روحانی - جیدر صائبی - پور بابائی - دکتر کلالی - دکتر وفا - شیخ الاسلامی - مهندس برومند - خانم جهانبانی - دکتر بهبهانی - عجم - مهندس زر آور - دکتر الموتی - دکتر غنی - دکتر خطیبی - حشمتاس - خسروی - امامی رضوی - مهندس عترت - دکتر برومند - اخلاقی - دکتر ضیائی - اولیاء - جوادی - محدولوی قراچورلو - دکتر بیت منصور - صدری کیوان - دکتر یزدانی پناه - تیمسار همنابونی - مهندس عطائی - کلانتر هرمرزی - مهندس کیا کجوری - خانم بزرگنیا - سر تیب پور - دکتر گانگیک - مهندس سهم الدینی - خانم سعیدی -

دکتر قهرمان - دکتر حبیب اللهی - ارسنجانی - ایلخانی پور - مهندس قادرپناه - دکتر صالحی - مهاجرانی - دکتر نجیمی - بهنیا - قاضی زاده - مانی - پور ساطع - امیر احمدی - دکتر متین - شهرستانی - مافی - مبارکی - موسوی - کوئی - رضوی - دکتر ستوده - دکتر بگانی - دکتر عدل - ثامنی - مریدی - موسی صالحی - فهیمی - ضیاء احمدی - مرندی - مهرزاد - دکتر امامی خوئی - دکتر فرمود - دکتر مهدوی - دکتر مدنی - اسدالله سلیمانی - مهندس معینی - دکتر درودی - ملک افضلی - عباس میرزائی - دکتر عظیمی - جهانشاهی - دکتر خیراندیش - دکتر رضوانی - سلیمانی کاشانی - بختیاری پور - فیاض فاضلی - ریاضی - صوفی - دکتر معظمی - پدramی - مهندس صائبی - مهندس ریسی - حی - روستا - کمالوند - تیمسار نکوزاد - دکتر کفائی - دکتر وحیدنیا - مهندس عدل - خانم ابتهاج سمعی - دکتر خزائی - تیمسار حکیمیان - شاخوئی - صدیقی زاده - شیخ بهائی - خانم زاهدی - شاهنده - دکتر زعفرانلو - مهندس ریاضی - دکتر رهنوردی - انشاء - مهندس معینی زند - مهندس اسدی سمیع - عامری - مهندس کیا - مهندس ارفع - دکتر امین - خانم تربیت - مهندس بریمانی - مجد موسوی - دکتر پرتو اعظم - دکتر کیان - مهندس فروهر - دانشمند - صادقی - سلیمانی - معزی - مجد .

مخالفین - آقایان :

پرفسور مخبر فرمند - محمد اسدی - ساگینیان - دکتر عاملی نهرانی - صادق سمعی - بوذر - آموزگار - فخر طباطبائی - دکتر طالع - دکتر مهندس بهبودی - فرهاد پور - دکتر رفعت - دکتر شریعت - فضائلی - مؤید امینی - پرویزی - جاماسبی - دکتر اسفندیاری - یوسفی - امام مردوخ - دکتر سعید حکمت - رامبد - پردلی - دکتر محقق - دکتر اسدی - پزشکیور - ظفر - موقر - طباطبائی .

رئیس - آقای دکتر بگانه فرمائید .

دکتر بگانه (وزیر مشاور) - با کمالات افتخار از طرف دولت مأموریت دارم که از ساحت مقدس مجلس شورای ملی که طی جلساتی پیش از یکماه بودجه دولت را مورد بررسی قرار دادند تشکر کنم . از نمایندگان محترم کثرت که حامی وهادی این دولت بودند در انجام

خدمات دولت نهایت سپاسگزاری را دارد ، البته موجب سرافرازی تمام همکاران من هست که با یک چنین اکثریت قاطعی در مجلس بتواند در سال آینده پیش از پیش انجام وظیفه بکند همچنین از نمایندگان محترم اقلیت هم بلحاظ مشکوفیهائی که فرمودند تشکر میکنم ، هر چند دوست عزیز جناب آقای رامبد از من خواستند جوابی عرض نکنم چون در آن موقع که صحبت فرمودند بودجه آنچه که در مجلس سنا مطرح بود در اینجا مطرح میشد و جناب آقای رئیس مقرر فرمودند که از مطلب خارج نشوند ولی خوشبختانه من در موقعی خواستم جواب عرض کنم که رأی گرفته شده و خواستم آئین نامه رعایت بشود . البته بعضی از نمایندگان محترم حزب مردم چند سالی است که بلائحه دولت در مورد بودجه رأی مخالف داده اند ولی خداوند را شکر میکنم که دولت هر سال موفق تر بوده و خدمات خودش را هر سال بهتر انجام داده است (صحیح است) تشکر میکنم و اجازه میخواهم که از مقام معظم ریاست که در طول چندسالیکه دولت در سایه لطفشان اینجا مطالب خودش را بیان کرده دولت را حمایت و هدایت کرده اند مخصوصاً در موقف رسیدگی بودجه که همه وقت شریفشان را دولت برای رسیدگی بودجه میگیرد ، از طرف جناب آقای نخست وزیر و عموم اعضای دولت تشکر میکنم . هر چند ماه نیایش ما بدرگاه خداوند بزرگ است این است که از خداوند تعال از صمیم قلب ترقی و رفاه روز افزون ملت ایران و سلامت شاهنشاه عزیز را در سال آینده از خداوند تعال خواستاریم و امیدواریم هر سال شاهد موقیت های بیشتر در سایه الطاف خداوندی باشیم .

۹ - تقدیم يك فقره لایحه بوسیله تیمسار سبهد کاتوزیان معاون وزارت جنگ

رئیس - تیمسار سبهد کاتوزیان فرمائید .

سبهد کاتوزیان (معاون وزارت جنگ) - با اجازه مقام معظم ریاست و نمایندگان محترم چون در آئین نامه سخنی خدمت و در بیانرذآن نامی از کمک مهندسی نیروی دریائی برده نشده لایحه ای تهیه شده است که در صورت

تصویب به کمک مهندسین نیروی دریائی فوق العاده سختی خدمت داده شود.

رئیس - لایحه به کمیسیونهای مربوط ارجاع میشود
۱۰ - اخذ رأی نهائی و تصویب گزارش کمیسیون دارائی راجع به اصلاح پارهائی مواد قانون مالیاتهای مستقیم مصوب (۱۳۴۵/۱۲/۲۸) و الحاق موادی به قانون مذکور و ابلاغ بدولت

رئیس - گزارش کمیسیون دارائی راجع به اصلاح پاره‌های مواد قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۱۳۴۵/۱۲/۲۸ و الحاق موادی به قانون مذکور مطرح است قرائت میشود.
(شرح زیر خوانده شد)

گزارش از کمیسیون دارائی بمجلس شورای ملی
کمیسیون دارائی در جلسات ۱۶ و ۱۷ اسفند ماه

۱۳۴۵/۴/۱۴ دولت راجع اصلاح پاره‌ای مواد قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۱۳۴۵/۱۲/۲۸ و الحاق موادی بقانون مذکور را که قبلاً تصویب مجلس شورای ملی رسیده و برای اظهار ملاحظاتی بمجلس رسیده شده بود مورد رسیدگی قرار داده با تغییرات مجلس مزبور در ردیفهای ۱- ۲- ۳- ۴- ۵- ۶- ۷- ۸- ۹- ۱۰- ۱۱- ۱۲- ۱۳- ۱۴ با اضافه کردن عبارت (تعداد سهام داران از یکصد نفر کمتر نباشد) به تبصره ۳ و ۱۹- ۲۱- قسمتی از ۲۳- ۲۵ و ۲۶ با اضافه کردن عبارت (بشرط اقامت در محل و مباشرت با امر کشاورزی) و ۲۹ و ۳۲ با اضافه کردن عبارت (وصول میشود) وزارت دارائی مکلف است معادل مبلغی که از این بابت وصول میکند از درآمد عمومی در وجه شرکت بپردازد) به تبصره ۳ و ۳۳- ۳۶ بنا تغییر (مجلسین) به (مجلس شورای ملی) و ۳۷- تبصره ۴۲- ۴۳- ۴۸- ۴۹- ۵۰- ۵۷- ۶۰- ۶۵- ۶۶- ۷۰ موافقت در بقیه موارد مصوبه قبلی مجلس شورای ملی را تأیید کرد. اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

۱- در بند ۷ ماده ۲ بعد از عبارت «بنیاد پهلوی» عبارت «و مؤسساتیکه تمام سرمایه آنها متعلق به بنیاد پهلوی است» و به آخر بند «انجمن ملی حمایت کودکان و مؤسسه هنرستان دختران و آموزشگاه حرفه‌ای پسران که از محل موقوفه‌های اداره میشود که تولید آن با سلطان وقت است» اضافه میشود.

۲- عبارت زیر به آخر تبصره ۲ ماده ۴ اضافه میشود:
«کارفرما مکلف است وجوه مزبور را در حساب مخصوصی در یکی از بانکهای ایرانی نگاهداری نماید و یا بمصرف خرید اوراق قرضه دولتی یا اسناد خزانه برساند و گرنه مشمول مالیات خواهد بود».

۳- در ماده ۲۳ اصلاحات زیر بعمل می‌آید.
۱- تبصره ماده بعنوان تبصره ۲ اصلاح عبارت زیر بعنوان تبصره ۱ بماده مذکور اضافه میشود.
تبصره ۱ - در موارد فوق در صورتیکه مالیاتی بمعامله تعلق نگیرد و با مالیات متعلق کمتر از دوازده درصد ارزش معاملاتی عرصه باشد مالیات به مأخذ ۰/۰۲ وصول میشود در محاسبه مجموع درآمد مؤدی مالیات متعلق بمابه التفاوت منظور خواهد شد و مازاد قابل استرداد نیست و موارد مذکور مشمول ماده ۲۹ نخواهد بود هرگاه در اولین انتقالی که بعد از تعیین ارزش معاملاتی بعمل می‌آید بهای مذکور در سند پیش از ارزش معاملاتی باشد در انتقال بعدی ارزش معاملاتی خرید منبای محاسبه مالیات خواهد بود.

۲- در ماده ۳۰ عبارت (هر دو سال) به (یکسال) تبدیل و عبارت (و در هر حال از نود درصد اصل وام در سال تجاوز نخواهد کرد) حذف میشود.
۳- در ماده ۳۵ کلمه (با تکلیف) عبارت (و شرکت‌های پس انداز و وام مسکن و شرکت‌های تعاونی مسکن) اضافه میشود.
۴- عبارت زیر به آخر تبصره ۱ ماده ۵۸ اضافه میشود.
«در هر یک از موارد فوق باید مقررات قانون تجارت یادستورالعملهای وزارت دارائی حسب مورد در تنظیم و تحریر و نگاهداری دفاتر و حساب و اسناد و مدارک شمر بوظرف رعایت شود و گرنه بعنوان دفاتر قانونی تلقی نخواهد شد»

حکم این تبصره شامل مالیات املاک مذکور در مواد ۲۵ و ۲۶ و متن ماده ۲۸ نیز میباشد.

۳- عبارت زیر بعنوان تبصره ۳ بماده اضافه میشود.
تبصره ۳ - در مورد زمین‌هاییکه از طرف مالک تفکیک و گواهی ثبت اسناد و تأیید شهرداری قسمتی از زمین بعنوان شارع عام بدون دریافت بها از تصرف مالک خارج میشود بهای این قسمت از زمین بر مبنای ارزش تاریخ تملک طبق ضوابط مذکور در این بخش محاسبه و قیمت خرید باقیمانده زمین ضعه میشود.

۴- در ماده ۲۶ عبارت (قانون اصلاحات ارضی بعمل می‌آید) عبارت (قوانین و مقررات اصلاحات ارضی بعمل می‌آید) خواهد آمد اصلاح و بد آحر ماده عبارت زیر اضافه میشود:
«مقررات لاین بخش شامل انتقال قطعی واحدهای مسکونی که از طرف شرکتهای تعاونی مسکن به اعضای آنها بعمل می‌آید نخواهد بود».

۵- ماده ۳۶ شرح زیر اصلاح میشود.
ماده ۳۶ - مؤدیان موضوع این بخش بجز مواردی که مالیات وسیله دفاتر اسناد رسمی وصول میشود مکلفند در مسواعت زیر اظهارنامه مالیاتی خود را روی نمونه‌ایکه از طرف وزارت دارائی تهیه و در دسترس آنها گذاشته میشود تنظیم و دفتر ممیزی مالیاتی حوزه‌ایکه ملک در آن واقع است تسلیم نمایند.

الف - در مورد انتقال حق واگذاری محل سی روز پس از انجام معامله.
ب - در مورد مستغلات جدید البناء مشمول مالیات و مستغلات جدید البناء یکصد و سی و شش (۳۶ و ۳۷ و ۳۸) بجاد شده اند تا آخر تیر ماه سال ۱۳۴۹ یا در اولین سال شمول مالیات و مستغلاتی که در آنها تغییرات کلی داده میشود و همچنین در مواردیکه مستحقان میزان اجاره بها یا مالک مستغل بسبب انتقال قبری یا اختیاری تغییر میکنند مالکین این نوع مستغلات مکلفند اظهارنامه مالیاتی سال مربوط را باضمام رونوشت سند اجاره بها تا آخر تیر ماه سال بعد بحوزه مالیاتی محل وقوع ملک تسلیم نمایند.

ب - در سایر موارد تا آخر تیر ماه سال بعد
تبصره - مؤدیان مکلفند مالیات متعلق را در مورد

بندالف حسب مورد شرح مذکور در ماده ۱۳۴ یادو درسد و در مورد بندهای ب و پ شرح مذکور در ماده ۱۳۴ در موقع تسلیم اظهارنامه بپردازند - مهلت پرداخت مالیات در مورد مؤدیان مذکور در بند ب بابت سنواتی که مکلف بتسلیم اظهارنامه نیستند تا آخر تیر ماه سال بعد می‌باشد.
۶- در ماده ۳۸ اصلاحات زیر بعمل می‌آید.
۱- ضمه ماده ۳۸ بشرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۳۸ - ارزش اجاری مستغلات در مواردیکه ضعیف تبصره ۴ ماده ۲۰ باید بر اساس اجاره بهای املاک مشابه تقویم گردد وسیله ممیز مالیاتی حوزه‌ای که ملک در آن واقع است تعیین خواهد شد. نظر ممیز مالیاتی نسبت به ارزش اجاری مستغلات برای درآمد سال ممیزی و سالهای بعد قطعی است مگر:

۲- عبارت زیر بعنوان بنکته بماده مذکور اضافه میشود.

۳- در صورتیکه مؤدی به تشخیص ممیز ظرف یکماه از تاریخ مطالبه دارائی اعتراض کند و بموجب رأی کمیسیون مرکب از یک نفر نماینده دارائی محل - یک نفر نماینده انجمن شهر و یک نفر نماینده دادگستری ارزش اجاری کمتر از تقویم ممیز تعیین گردد رأی کمیسیون قطعی و تاممیزی جدید منوط اعتبار است.

۳- تبصره ماده شرح زیر اصلاح میشود.
تبصره - هرگونه اختلاف راجع به مالیات مستغلات در کمیسیون موضوع بند(ت) این ماده مطرح و مورد رسیدگی قرار میگیرد و رأی کمیسیون قطعی خواهد بود.

۷- در ماده ۳۰ عبارت (هر دو سال) به (یکسال) تبدیل و عبارت (و در هر حال از نود درصد اصل وام در سال تجاوز نخواهد کرد) حذف میشود.

۸- در ماده ۳۵ بعد از کلمه (با تکلیف) عبارت (و شرکت‌های پس انداز و وام مسکن و شرکت‌های تعاونی مسکن) اضافه میشود.

۹- عبارت زیر به آخر تبصره ۱ ماده ۵۸ اضافه میشود.
«در هر یک از موارد فوق باید مقررات قانون تجارت یادستورالعملهای وزارت دارائی حسب مورد در تنظیم و تحریر و نگاهداری دفاتر و حساب و اسناد و مدارک شمر بوظرف رعایت شود و گرنه بعنوان دفاتر قانونی تلقی نخواهد شد»

۱۰ - در ماده ۶۱ اصلاحات زیر بعمل می آید .
 ۱ - در بند ۲ بعد از عبارت (اطلاع دهد که قبلاً) عبارت (دفاتر را برای رسیدگی) حذف و بجای آن عبارت (رسیدگی بحساب خود را) اضافه و نیز مدت (یکماه) به (سهماه) تبدیل میشود .
 ۲ - در بند ۳ بعد از عبارت (در اینصورت مؤدی میتواند) عبارت (ظرف مدت دو ماه با مراجعه به ممیز مالیاتی اشکال رسیدگی را مرتفع و یا) اضافه میشود و مدت (سهماه) به (ششماه) تبدیل میشود .
 ۱۱ - عبارت زیر با آخر تبصره ۲ ماده ۶۶ اضافه میشود .
 « در صورتیکه از تاریخ درخواست دارائی بیش از یکماه در انتخاب و معرفی نماینده مشاغل از طرف مراجع مربوط تأخیر گردد و یا پس از معرفی نماینده مزبور استعفا و یا فوت کند و یا نماینده منتخب در اظهار نظر نسبت با رجاعات ممیز بیش از پانزده روز تأخیر کند ممیز نسبت به تشخیص درآمد مشمول مالیات مؤدیان مربوط بدون اظهار نظر نماینده مشاغل اقدام خواهد کرد .
 ۱۲ - عبارت زیر بعنوان بند (ب) بماده ۷۰ اضافه و بند (ب) به بند (پ) تبدیل میشود .
 « بندهای درآمد مشمول مالیات هنرمندان و هنرپیشگان سینما و تئاتر و مصنفین و مؤلفین و نویسندگان ۶۵ درصد و جوه دریافتی از بابت درآمد حاصل از فعالیتهای مزبور خواهد بود .
 ۱۳ - در ماده ۷۵ عبارت « در صورتی که درآمد آنرا کسر در آخر هر ماه ، به عبارت پنج درصد آنرا کسر و تا آخر روز دهم ماه بعد اصلاح میشود .
 ۱۴ - عبارت زیر بعنوان تبصره بماده ۷۸ اضافه میشود .
 « تبصره - بمنظور تسهیل تشخیص درآمد مشمول مالیات بیمانکاری وزارت دارائی میتواند مادام که کادر مزبور در کشور تأمین نشده است تدریجاً در بعضی از حوزه های مالیاتی و با استفاده از مهندسين متخصص مربوط به بريك از وزارت خانه ها و مؤسسات سازمانهای دولتی و وابسته بدولت درآمد مشمول مالیات مقاطعه کاران را بر اساس رسیدگی بدفاتر و رعایت مقررات مربوط و مقرردر این قانون تعیین نماید . در مواردی که بیمانکاری واحد بیمانکاری در دست اجرا داشته باشد وزارت دارائی میتواند درآمد مشمول مالیات این

۵ - تبصره زیر بعنوان تبصره ۶ بماده اضافه میشود .
 « تبصره ۶ - مشارکتهای مدنی از نظر این قانون شخص حقوقی تلقی میشوند .
 ۱۷ - در ماده ۸۱ اصلاحات زیر بعمل می آید .
 ۱ - در آخر ماده عبارت زیر اضافه میشود .
 « در مورد درآمدهائی که طبق مقررات این قانون نحوه دیگری برای تشخیص آن مقرر شده است اشخاص حقوقی مکلف به تسلیم اظهارنامه جداگانه که در بخشهای مربوط پیش بینی شده است نیستند » .
 ۲ - در آخر تبصره ماده مطالب زیر اضافه میشود .
 « پرداخت کنندگان و جوه مزبور مکلفند در هر پرداخت مالیات متعلق را کسر و ظرف مدت ده روز به اداره دارائی محل اقامت خود پرداخت نمایند و در غیر اینصورت با دریافت کنندگان متعامناً مسئول پرداخت اصلی مالیات و متعلقات آن خواهند بود » .
 ۱۸ - تبصره ماده ۸۳ بعنوان تبصره ۱ اصلاح و عبارت زیر بعنوان تبصره ۲ بماده اضافه میشود .
 تبصره ۲ - شرکتها و مؤسسات موضوع تبصره ۳ ماده ۸۰ مکلفند ترازنامه و حساب سود و زیان خود را در مهلت مقرر در این ماده بوزارت دارائی تسلیم نمایند مهلت مذکور با ارائه دلائلی که مورد قبول وزارت دارائی باشد قابل تعدیل است .
 ۱۹ - در ماده ۸۷ عبارت « سه ماه » به « یکسال » اصلاح میشود .
 ۲۰ - عبارت زیر بعنوان بند ۸ بماده ۹۵ اضافه میشود .
 « بند ۸ - وجوهی که کار فرما بابت هزینه معالجه کارکنان خود یا افراد تحت تکفل آنها مستقیماً یا بوسیله کارمند بیزشک بیمارستان به استناد اسناد و مدارک مثبتہ پرداخت میکنند » .
 ۲۱ - در ماده ۹۷ اصلاحات زیر بعمل می آید .
 ۱ - عبارت زیر با آخر ماده اضافه میشود .
 درآمد معادنیکه برای آنها پروانه اکتشاف یا بهره برداری از اول سال ۱۳۴۸ بعد از طرف وزارت اقتصاد صادر شده یا بشود طبق جدول معافیتهای معدنی (موضوع تبصره ۲ ماده ۹۸) از بیست تا صد برای مدت پنجسال از

بیمانکاری را پس از اتمام بیمانکاری در سال مربوط بخاتمه کار برای تمام مدت سالهای انجام کار تعیین و درآمد مزبور را بمدت انجام کار تقسیم و در آمد هر سال تعیین و بر طبق مقررات این قانون مطالبه و وصول نماید .
 ۱۵ - در ماده ۷۹ بعد از عبارت « هر نوع کار ساختمانی » عبارت « باستانی عملیات حفاری جاهای عمیق » اضافه میشود .
 ۱۶ - در ماده ۸۰ اصلاحات زیر بعمل می آید .
 ۱ - صدر بندت باین نحو اصلاح میشود .
 « جمع درآمد مشمول مالیات سایر اشخاص حقوقی پس از کسر مالیاتی بنرخ ۱۰٪ که بعنوان مالیات شرکت از درآمدهای غیر مشمول ماده ۷۶ و تبصره آن محاسبه و وصول خواهد شد بشرح زیر مشمول مالیات است .
 ۲ - جزء ۱ بندت بشرح زیر اصلاح میشود .
 « ۱ - در مورد شرکتهای سهامی و مختلط سهامی نسبت به آن قسمت از درآمد که طبق تصمیم ارکان صلاحیتدار شرکت برای تقسیم بین صاحبان سهام با نام و شرکاء ضامن تخصیص داده میشود بنرخ با نژده درصد و نسبت به بقیه درآمد مشمول مالیات شرکت (اعم از سود پرداختی با صاحبان سهام بی نام و نبود تقسیم نشده) بطور مقطوع بنرخ ۲۵ درصد » .
 ۳ - عبارت زیر بعنوان تبصره ۴ بماده اضافه میشود .
 « تبصره ۴ - در مورد شرکتهای سهامی در صورتیکه جمع سود متعلق با صاحبان سهام بی نام و سود تقسیم نشده شرکت با هر يك از آنها موضوع قسمت اخیر جزء يك بندت ، از یکصد میلیون ریال تجاوز کند نسبت بمازاد بنرخ صدی پنجاه مشمول مالیات خواهد بود . و در صورت احراز شرایط زیر اولاً سهام شرکت بانام باشد ثانیاً در بورس پذیرفته شده باشد . ثالثاً تعداد سهام داران آن از یکصد نفر کمتر نباشد سود تقسیم نشده شرکت تا معادل بیست درصد سرمایه پرداخت شده و لولاً اینکه از یکصد میلیون ریال تجاوز کند بنرخ ۲۵٪ و نسبت بمازاد بر بیست درصد بنرخ ۵۰٪ اعمال خواهد شد .
 ۴ - عبارت زیر بعنوان تبصره ۵ بماده اضافه میشود .
 تبصره ۵ - مالیات سود متعلق با صاحبان سهام با نام موضوع قسمت اول جزء يك بندت ، در صورتیکه صاحب سهام غیر ایرانی یا مقیم خارج از کشور باشد بنرخ مقرر در ماده ۱۳۴ احتساب و وصول خواهد شد .

تبصره ۲ - جدول معافیتهای معدنی براساس برنامه های اقتصادی کشور شامل انواع فعالیتهای معدنی مشمول معافیت و تعیین ضرائب معافیت مالیاتی برای هر یک از فعالیتها حسب درجه اهمیت و نوع معدن و محل وقوع و وسعت حوزه آنها و سایر جهات هر سه سال یکبار از طرف وزارت دارائی و وزارت اقتصاد تهیه و تصویب کمیسیون دارائی مجلس شورای ملی خواهد رسید و شامل پروانه های اکتشاف صادره از اول فروردین سال بعد تا آخر سال سوم میگردد.

وزارت دارائی و وزارت اقتصاد مکلفند اولین جدول معافیتهای معدنی را ظرف سه ماه پس از تصویب این اصلاحیه تهیه و یکمسیون دارائی مجلس شورای ملی تسلیم نمایند.

جدول مذکور پس از تصویب کمیسیون دارائی مجلس شورای ملی شامل پروانه های اکتشاف یا بهره برداری صادره از تاریخ اول فروردین ۱۳۴۸ خواهد بود.

۲۳ - در ماده ۹۹ اصلاحات زیر بعمل میآید:

الف - عبارت زیر باخراماده اضافه میشود.

«آفست از درآمد مشمول مالیات حاصل از فعالیتهای صنعتی و معدنی که شرکتها مستقلاً یا مشترکاً جهت ایجاد واحدهای مسکونی برای استفاده کارمندان کم درآمد و کارگران خود ذخیره نمایند از پرداخت مالیات معاف است مشروط بر اینکه:

- ۱- قبلاً اجزای مهم و افتت وزارت آبادانی و مسکن نسبت بطرح احداث واحدهای مسکونی برای کارمندان و کارگران تحصیل شده باشد.
- ۲- نحوه واگذاری و شرایط استفاده از واحدهای مزبور منطبق با این نامه ای باشد که از طرف وزارت دارائی و وزارت آبادانی و مسکن و وزارت کار و امور اجتماعی تدوین خواهد شد.
- ۳- وجوه مزبور در حساب سپرده نزد بانک رهنی ایران یا بانک رفاه کارگران نگاهداری شود و با نظارت وزارت آبادانی و مسکن منحصراً برای اجرای طرح مذکور مورد استفاده قرار گیرد.
- ۴- واحدهای مسکونی برای کارمندان در داخل شعاع ۵۰ کیلومتری مرکز تهران کمتر از ده طبقه نباشد و در خارج از شعاع مذکور طبقات آن از تعدادیکه در آئین نامه موضوع تبصره ماده ۱۰۰ تعیین نخواهد شد کمتر نباشد.

ب - تبصره ماده بشرح زیر اصلاح میشود.

تبصره ۱ - وجوه ذخیره شده برای انجام فعالیتهای مذکور در این ماده باید بطریق هماناقل یا حداکثر ناسه سال تمام پس از تاریخ صدور اجازه حسب مورد بمصرف توسعه یا تکمیل یا ایجاد واحد صنعتی جدید یا ساختمان واحدهای مسکونی رسیده باشد.

پ - عبارت زیر بعنوان تبصره ۲ بماده اضافه میشود.

تبصره ۲ - شرکتی که در تاریخ اول فروردین ۱۳۴۶ در شعاع ۱۲۰ کیلومتری مرکز تهران مشغول بهره برداری بود و تا دو فعالیت آنها طبق اولین جدول معافیتهای صنعتی قطع نظر از محل وقوع و تاسیسات صنعتی نوعاً جزء صنایع معاف از مالیات است مشروط بر اینکه اولاً سرمایه برداشت شده آنها کمتر از دو بیست میلیون ریال نباشد ثانیاً از سال بعد از مصرف ذخیره برای مدت ۵ سال هر ساله حداقل معادل ۵٪ بهای تمام شده از محصولات خود را بدون در نظر گرفتن حقوق و عوارض گمرکی بخارج صادر کنند و بفروش برسانند. لیکن در مورد ذخائر مصرف شده سالهای ۴۶ تا ۴۸ شرط صدور محصولات در مدت پنج سال از اول سال ۱۳۴۹ لازم الرعایه خواهد بود ثالثاً توسعه و تکمیل برای ساخت ماشین آلابی باشد که در تولیدات صنعتی یا کشاورزی یا در حمل و نقل بکار رود. رابعاً در مورد ماشین آلابی که در تولیدات صنعتی بکار میروند حداقل ۵۰٪ بهای تمام شده تولیدات شرکت پس از کسر حقوق و عوارض گمرکی بهای کلای ساخت ایران باشد و در مورد ماشین آلابی که در تولیدات کشاورزی یا در حمل و نقل بکار میروند توسعه و تکمیل برای ساخت لوازم نیروی محرکه باشد بابت وجوه ذخیره شده از درآمد عملکرد سال ۱۳۴۶ ببعده مشمول شرط مذکور در بند ۲ این ماده نخواهد بود.

ت - عبارت زیر بعنوان تبصره ۳ بماده اضافه میشود.

تبصره ۳ - در صورت مخلف از شرایط مقرر علاوه بر وصول مالیات و زبان دربرکرد متعلق بذخیره از تاریخ سر رسید پرداخت مالیات جریمه ای معادل ده درصد اصل مالیات از شرکت وصول خواهد شد ولی در صورتیکه هزینه انجام شده برای مصارف فوق از هفتاد درصد ذخیره کمتر نباشد نسبت بمابه التفاوت مالیات و زبان دربرکرد متعلق وصول و از مطالبه جریمه صرف نظر خواهد شد.

ث - عبارت زیر بعنوان تبصره ۴ بماده اضافه میشود.

تبصره ۴ - واحدهای صنعتی جدید که با استفاده از معافیتهای مندرج در این ماده تاسیس میشوند نمیتوانند از معافیت مذکور در ماده ۹۷ استفاده کنند.

۲۴ - ماده ۱۰۰ بشرح زیر اصلاح میشود.

ماده ۱۰۰ - شرکتی که منحصراً بمنظور ایجاد واحدهای مسکونی ارزان قیمت برای طبقات متوسط و کم درآمد تشکیل شده باشد بشوند نسبت به آن قسمت از درآمد حاصل از فروش اقساطی بلوکهای آپارتمان که در داخل شعاع پنجاه کیلومتری مرکز تهران کمتر از ده طبقه نباشد و در خارج از شعاع مذکور طبقات آن از تعدادیکه در آئین نامه موضوع تبصره این ماده تعیین خواهد شد کمتر نباشد و طبق ضوابط و قیمتهای تعیین شده از طرف وزارت دارائی و وزارت آبادانی و مسکن ظرف مدت ده سال از تاریخ تصویب این قانون احداث میکنند از پرداخت مالیات معاف هستند مشروط بر اینکه مدت اقساط کمتر از هشت سال نباشد.

تبصره - آئین نامه مربوط بتعداد طبقات لازم در هر شهرستان برای استفاده از معافیت موضوع این ماده از طرف وزارت دارائی و وزارت آبادانی و مسکن پیشنهاد و تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

۲۵ - اصلاحات زیر در ماده ۱۰۲ بعمل میآید.

- ۱- در صدر ماده بعد از عبارت (تا ده سال) عبارت (از تاریخ اجرای قانون مالیاتهای مستقیم) اضافه میشود.
- ۲- بند الف ماده بشرح زیر اصلاح میشود.

الف - درآمد دانشگاهها و دبستانها و هنرستانها و آموزشگاههای حرفه ای طبق ضوابط و شرایطی که بموجب آئین نامه ای که از طرف وزارت دارائی پیشنهاد و تصویب هیئت وزیران خواهد رسید. استفاده از معافیت موضوع این بند در هر سال متوسط بگواهی وزارت علوم و آموزش عالی یا وزارت آموزش و پرورش حسب مورد حاکی از اجرای کامل ضوابط و شرایط آئین نامه خواهد بود؛

- ۳- در بند پ عبارت « تشکیل شده اند » عبارت تشکیل شده یا بشوند اصلاح میشود.
- ۴- عبارت زیر بعنوان بند ث بماده اضافه میشود.

ث - درآمد مؤسساتی که منحصراً بقابلت ورزشی

می بردزند به پیشنهاد وزارت دارائی و تصویب هیئت وزیران.

د - تبصره ماده بعنوان تبصره ۱ اصلاح و عبارت زیر بعنوان تبصره ۲ بماده اضافه میشود.

تبصره ۲ - مؤسسات مذکور در بندهای الف و ث این ماده که قبل از تاریخ تصویب این قانون تاسیس شده اند یا احراز شرایط مقرر در بندهای مذکور از معافیت مزبور استفاده مینمایند.

۲۶ - عبارت زیر بعنوان تبصره ۳ بماده ۱۰۵ اضافه میشود:

تبصره ۳ - درآمد کشاورزی مالکین حاصل از زراعت در املاک مزروعی که در نتیجه اجرای قانون متمم قانون اصلاحات ارضی قسمتی از ملک مزروعی به ملکیت آنها باقی مانده است بشرط اقامت در محل و مباشرت به امر کشاورزی تا مدت ده سال از پرداخت مالیات کشاورزی معاف خواهد بود.

۲۷ - در ماده ۱۰۹ اصلاحات زیر بعمل میآید:

- ۱- عبارت « درآمد دامپروران از شغل دامپروری و مؤسسات دامپروری » از اول ماده حذف و بجای آن عبارت « درآمد حاصل از دامداری و دامپروری » گذاشته میشود.
- ۲- عبارت زیر باخراماده اضافه میشود.

«مؤسسات مرغداری که از اول سال ۱۳۴۹ ببعده تاسیس میشوند مشمول معافیت نخواهند بود مگر اینکه در خارج از شعاع یکصد و بیست کیلومتری مرکز تهران تاسیس شوند که در اینصورت تا آخر سال ۱۳۵۴ از پرداخت مالیات معاف خواهند بود. و همچنین مؤسسات مرغداری واقع در داخل شعاع یکصد و بیست کیلومتری مرکز تهران تا پایان سال ۱۳۴۸ از پرداخت مالیات معاف خواهند بود.»

۲۸ - به آخر ماده ۱۱۰ عبارت زیر اضافه میشود.

«درآمد اجاری بلوکهای آپارتمان ارزان قیمت برای سکونت طبقات متوسط و کم درآمد طبق ضوابط و قیمتهای تعیین شده از طرف وزارت دارائی و وزارت آبادانی و مسکن که در داخل شعاع پنجاه کیلومتری مرکز تهران کمتر از ده طبقه نباشد و در خارج از شعاع مذکور طبقات آن از تعدادی که بموجب آئین نامه موضوع تبصره ماده ۱۰۰ تعیین خواهد شد کمتر نباشد برای مدت شش سال از تاریخ اتمام بنا بتقاضای مؤدی از پرداخت مالیات معاف است.»

۲۹- عبارت زیر بعنوان تبصره ماده ۱۱۱ اضافه میشود.

تبصره ماده ۱۱۱ - در مورد شخص حقیقی که هیچگونه درآمدی ندارد و منحصراً تا پنج هزار ریال درآمد ماهانه از اجاره مستغلات تحصیل میکند مالیات متعلق بآن بخشوده خواهد شد در صورتیکه بیش از پنج هزار ریال باشد مالیات متعلق به آن درآمد نباید در آمدخالص او را از پنج هزار ریال در ماه کمتر کند و در اینصورت ما به التفاوت مزبور نیز بخشوده میشود. مشمولین این ماده باید اظهارنامه مخصوصی بهمیزر مالیاتی محل وقوع مستغل تسلیم و اعلام نمایند که هیچگونه درآمد دیگری ندارند. ممیز مربوط باید خلاصه مندرجات اظهارنامه مؤدی را نزد ممیز حوزه محل سکونت مؤدی ارسال دارد.

در صورتیکه ثابت شود که اظهارنامه مؤدی خلاف واقع است مالیات و زیان دیرکرد متعلق با ضافه یک برابر آن بعنوان جریمه وصول خواهد شد.

۳۰- در ماده ۱۱۲ اصلاحات زیر بعمل میآید.

۱- در بند ۲ بعد از عبارت «نزد بانکهای ایرانی» عبارت «و شرکتهای پس انداز و وام مسکن» اضافه و عبارت (سپرده های ثابتی) حذف و بجای آن عبارت (سپرده های) گذاشته میشود.

۲- بند ۶ شرح زیر اصلاح میشود.

۶- بهره اعتبارات و وامهایی که از اول سال ۱۳۴۶ بعد از دولتها یا مؤسسات خارجی برای توسعه کشاورزی - صنایع و معادن - نیرو - مخابرات و ارتباطات - طرحها و تعمیرات دفاعی و با هرگونه تعهد عمرانی تولیدی و بازرگانی و تعلیماتی مربوط بموارد فوق دریافت شده یا میشود از پرداخت مالیات موضوع ماده ۳۹ معاف است.

تشخیص طرحهاییکه از معافیت استفاده مینمایند در مورد طرحها و تجهیزات دفاعی با وزارت جنگ و در مورد صنایع نفت و گاز و پتروشیمی با شرکت ملی نفت ایران و وزارت دارائی و در سایر موارد با وزارت دارائی و وزارت اقتصاد خواهد بود.

۳- عبارت زیر بعنوان تبصره ماده اضافه میشود.

تبصره - شرکتهای پس انداز و وام مسکن و شرکتهای تعاونی مسکن از نظر این قانون شرکتهای ایرانی هستند که بر اساس قانون تشویق پس انداز مسکن مصوب ۱۳۴۶ تأسیس و اداره شوند.

۳۱- در ماده ۱۱۴ پس از عبارت «صندوق پس انداز بانکها» عبارت «و شرکتهای پس انداز و وام مسکن» اضافه میشود.

۳۲- در ماده ۱۱۶ اصلاحاتی بشرح زیر بعمل میآید.

۱- بعد از عبارت (همچنین کل درآمدی که از فروش سهام اینگونه شرکتها عاید صاحبان سهام میشود) عبارت (باز فروش اسناد خزانه و اوراق قرضه دولتی و قبوض اصلاحات ارضی عاید دارندگان آن میشود) و بعد از عبارت «جمع سهام هر یک از صاحبان سهام از ده درصد سرمایه شرکت تجاوز نکند» عبارت «و در بورس پذیرفته شده باشد» اضافه می شود.

۲- به آجر ماده ۱۱۶ عبارت زیر اضافه میشود.

«ولی نسبت بسهم متعلق بدولت یا مؤسسات وابسته بدولت یا بانکهای تخصصی که بموجب قانون خاص تأسیس شده اند رعایت حد نصاب ده درصد مذکور ضروری نیست».

۳- عبارت زیر بعنوان تبصره ۱ ماده اضافه میشود.

تبصره ۱ - شرکتهای سهامی با نام که منحصراً بمنظور خرید سهام شرکتهای ایرانی دیگر تشکیل شده اند و فعالیت دیگری ندارند در صورتیکه صاحبان سهام آنها کمتر از صد نفر نباشد از پرداخت ده درصد مالیات شرکت (مذکور در بند ت ماده ۸۰) و مالیاتهای اضافی موضوع مواد ۱۶۶ و ۱۶۷ نسبت بسود سهام در یافتی از شرکتهای دیگر معافند».

۴- عبارت زیر بعنوان تبصره ۲ ماده اضافه میشود.

تبصره ۲ - شرکتهای سهامی کشاورزی مکانیزه نسبت به درآمد کشاورزی خود بدون رعایت شرایط مقرر در این ماده از ده درصد مالیات شرکت موضوع بند ت ماده ۸۰ معاف خواهند بود».

۵- عبارت زیر بعنوان تبصره ۳ ماده اضافه میشود.

تبصره ۳ - مالیات شرکت سهامی باطری سازی نیرو وابسته بوزارت جنگ از تاریخ تشکیل بعد وصول میشود وزارت دارائی مکلف است معادل مبلغی که از این بابت وصول میکند از محل درآمد عمومی در وجه شرکت بپردازد و سود سهام بنیاد بهلوی و جمعیت شیرو خورشید سرخ و سازمان شاهنشاهی خیمات اجتماعی در شرکتی که قسمتی از سهام آن متعلق به بنیاد بهلوی و با جمعیت شیرو خورشید سرخ و سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی میباشد از بابت عملکرد سال ۱۳۴۶ بپردازد پرداخت مالیات معاف میباشد».

۶- عبارت زیر بعنوان تبصره ۴ ماده اضافه میشود.

تبصره ۴ - سود برداختی یا تخصیصی بصاحبان سهام و شرکای ضامن در شرکتهای سهامی و مختلط سهامی و سود متعلق بصاحبان سرمایه یا اعضاء شخص حقوقی در مورد سایر اشخاص حقوقی از درآمد اشخاص مذکور به استثنای سود سهام یا سهم الشرکه متعلق بدولت یا شهرداری در شرکتی که قسمتی از سرمایه آنها متعلق بدولت یا شهرداری است کلاً یا بنسبت میزان معافیت درآمد شرکت از پرداخت مالیات موضوع جزء ۲ و بند (ت) ماده ۸۰ و همچنین مالیات تکمیلی موضوع ماده ۱۳۲ معاف است.

۳۳- در ماده ۱۱۸ بعد از عبارت «تشکیل شده باشند» عبارت «و شرکتهای پس انداز و وام مسکن که در خارج از شعاع ۵۰ کیلومتری مرکز تهران تشکیل شده باشند» و بعد از عبارت «درآمد سایر شرکتی تعاونی ایرانی» عبارت «و شرکتی پس انداز و وام مسکن داخل در شعاع پنجاه کیلومتری» و در آخر ماده عبارت «در موارد تشخیص غلی الراس درآمد مشمول مالیات شرکتی تعاونی مسکن بر اساس مقررات بخش املاک تشخیص داده خواهد شد» اضافه میشود.

۳۴- در ماده ۱۱۹ عبارت (مواد ۹۹ و ۱۰۰) حذف و بجای آن عبارت (ماده ۹۹ به استثنای ذخیره های خانه سازی) گذاشته میشود.

۳۵- در صدر ماده ۱۲۲ عبارت «هزینه های پزشکی» حذف و بجای آن عبارت «هزینه های درمانی» گذاشته میشود.

۳۶- در ماده ۱۲۴ اصلاحات زیر بعمل میآید.

۱- در جزء ۵ بند ت بعد از عبارت «بنگاه حمایت مادران و نوزادان» عبارت «و انجمن های موضوع بند ۱۰ ماده ۲ این قانون و انجمن ملی حمایت کودکان» و با آخر جزء مزبور عبارت:

«با پیشنهاد وزارت دارائی و تصویب هیأت وزیران برای مصارف خیریه یا عام المنفعه بمؤسسات با جمعیت های دیگر یا به پیشنهاد وزارت دارائی و تصویب هیأت وزیران بدانشگاهها و دانشکده ها اعم از دولتی یا غیردولتی» اضافه میشود.

۲- تبصره ماده بعنوان تبصره ۱ اصلاح و عبارت زیر بعنوان تبصره ۲ ماده اضافه میشود.

تبصره ۲ - هزینه های دیگری که مربوط به تحصیل درآمد مؤسسه تشخیص داده میشود و در این ماده پیش بینی نشده

است به پیشنهاد وزارت دارائی و تصویب کمیسیون دارائی مجلس شورای ملی جزء هزینه های قابل قبول پذیرفته خواهد شد».

۳۷- در بند ۳ ماده ۱۲۵ بعد از عبارت «در صورتیکه دارائی قابل استیلاک» عبارت «با استثنای فیلم های سینمایی وارد از خارج کشور که از تاریخ اولین نمایش قابل استیلاک خواهد بود» اضافه میشود.

۳۸- در بند الف ماده ۱۳۰ بعد از عبارت (در مورد کارخانجات و معادن) عبارت (و نماینده اتحادیه بازرگانان و پیشهوران تهران در مورد بازرگانان و پیشهوران وابسته به اتحادیه مزبور) اضافه میشود.

۳۹- عبارت زیر با آخر بند یک ماده ۱۳۱ اضافه میشود.

«وزارت دارائی در مواردیکه درآمد اشخاص حقیقی از یک محل مدریک منبع تحصیل و مالیات آن قانوناً نرخ ماده ۱۳۴ پرداخت شده است اشخاص مزبور را از تسلیم اظهارنامه موضوع ماده ۱۳۲ معاف خواهد نمود».

۴۰- ماده ۱۳۲ بشرح زیر اصلاح میشود.

ماده ۱۳۲ - هر یک از اشخاص مذکور در بند های ماده ۱۳۱ مکلفند تا آخر تیرماه هر سال یک اظهارنامه تکمیلی حاوی جمع کل درآمد مشمول مالیات که در سال مالیاتی قبل تحصیل کرده اند تنظیم و بدفتر ممیزی مالیاتی محل سکونت خود تسلیم نمایند و نسبت به مجموع درآمد خود مالیات متعلق را با رعایت نرخ ماده ۶ و طبق نرخ مربوط ماده ۱۳۴ احتساب و پس از کسر وجوهی که بعنوان مالیات بردرآمد منابع درآمد های مذکور در اظهارنامه تقدیم یا از طریق ابطال تمبر پرداخت کرده اند یا بموجب قانون وسیله اشخاص دیگر از درآمد آنان کسر شده است تأدیبه نمایند. در مواردیکه گیرندگان حقوق درآمد دیگری داشته باشند که مشمول معافیت حداقل درآمد باشد در احتساب مالیات معافیت مزبور در درجه اول در منبع حقوق منظور میشود».

۴۱- تبصره ماده ۱۳۴ بعنوان تبصره ۲ اصلاح و عبارت زیر بعنوان تبصره یک ماده اضافه میشود.

تبصره ۱ - درآمد مشمول مالیات اشخاص حقیقی که از یک یا چند منبع موضوع بخشهای یکم و چهارم و پنجم این قانون از یک میلیون و سیصد و بیست هزار ریال در سال تجاوز کند مازاد بر یک میلیون و سیصد و بیست هزار ریال

مشمول يك ماليات اضافی به نرخ ده درصد خواهد بود. این مالیات در محاسبه مالیات مجموع درآمد مؤدی منظور نخواهد شد. سررسید پرداخت مالیات موضوع این تبصره همانست که برای مالیات منعی مربوط تعیین شده است. در مواردی که وصول مالیات منعی مربوط بعد از پرداخت کنندگان و جدیا صاحبان دفاتر اسناد رسمی واگذار شده کسر این مالیات نیز بعد از نامبردگان خواهد بود. در مورد حقوق و مزایای مستمر هر ماه نسبت به مازاد یکصد و هفتاد هزار ریال و در مورد مزایای غیرمستمر در صورتیکه در هر پرداخت خجسته پرداختی از اول سال تا آن تاریخ از این بابت با اضافه دوازده برابر حقوق و مزایای مستمر همان ماه از يك میلیون و سیصد و بیست هزار ریال تجاوز کند مالیات متعلق محاسبه خواهد شد.

صاحبان درآمد موضوع این تبصره که جمع درآمد سالانه آنان از چند محل در يك یا چند منبع از منابع مذکور از يك میلیون و سیصد و بیست هزار ریال بیشتر است مکلفند مابده التفاوت آنرا در موقع تسلیم اظهارنامه تکمیلی موضوع ماده ۱۳۲ وزارت دارائی بردارند.

۴۲ - در ماده ۱۳۵ اصلاحات زیر بعمل میآید و يك تبصره بآن اضافه میشود.

۱ - بعد از عبارت «مكلف بتسلیم اظهارنامه میباید» عبارت «همچنین مشمولین مالیات اراضی بایر» اضافه میشود.

۲ - عبارت «جریمه عدم تسلیم اظهارنامه ده درصد مالیات پرداخت نشده... تا آخر ماده» حذف و بجای آن عبارت «نسبت به آن مبلغ که پرداخت نشده بیست درصد و نسبت بآن مبلغ که پرداخت شده دودرصد مشمول جریمه میباید» گذاشته میشود.

تبصره - اشخاصی که مكلف به تسلیم اظهارنامه هستند باید نام و نام خانوادگی و شماره شناسنامه و شهرستان محل صدور و روز و ماه و سال تاریخ صدور آن را بطور کامل در اظهارنامه قید کنند. در مورد اشخاص حقوقی این مشخصات عبارت از نام و شماره ثبت در مراجع قانونی و محل ثبت و روز و ماه و سال تاریخ ثبت خواهد بود همچنین اشخاصی که مكلف باخذ یا کسر مالیات هستند مکلف خواهند بود مشخصات فوق الذکر مربوط به خود و مؤدی را اعلام دارند.

۴۳ - در صدر ماده ۱۴۵ بعد از عبارت «هر کسی» تقدیر فرار از پرداخت مالیات» عبارت «عالماً عامداً» اضافه میشود.

۴۴ - عبارت زیر به آخر ماده ۱۴۹ اضافه میشود.

بمهلت فوق در موارد اجرای بند ۲ ماده ۶۱ مدت سه ماه افزوده میشود.

۴۵ - در ماده ۱۵۲ بعد از عبارت «طبق ماده ۶» عبارت «نسبت به مازاد هفتصد هزار ریال حقوق سالانه» حذف میشود.

۴۶ - عبارت زیر بعنوان تبصره ۳ بماده ۱۵۶ اضافه میشود.

تبصره ۳ - وزارت دارائی مجاز است که مشمولین مالیات رادر مواردی که مالیات آنان در موقع تحصیل درآمد کسر و پرداخت نمیشود کلاً یا بعضاً مکلف نماید در جریان سال مالیات متعلق بهمان سال راه نسبتی از آخرین مالیات قطعی شده سنوات قبل با به نسبتی از حجم فعالیت بطور علی الحساب پرداخت نمایند و در صورت تخلفه علاوه بر دریافت علی الحساب مذکور زبان دبر کرد موضوع ماده ۱۴۶ را نیز از مؤدی دریافت کند.

۴۷ - عبارت زیر بعنوان تبصره بماده ۱۵۸ اضافه میشود:

تبصره - در مواردیکه بر اثر حوادث و سوانح از قبیل زلزله و سیل يك منطقه کشور خساراتی وارد گردیده است وزارت دارائی میتواند با تصویب هیأت وزیران تمام یا قسمتی از بدهی مالیاتهای مستقیم (اعم از جاری و بقایای) مؤدیانی را که ۵۰ درصد اموال آنان بر اثر حوادث مزبور از بین رفته است و قادر به پرداخت آن نمیشوند بخشوده و یا بدون دریافت جریمه و زیان دبر کرد تقسیط طولانی نماید.

۴۸ - ماده ۱۶۵ شرح زیر اصلاح میشود.

ماده ۱۶۵ - صدی چهار از مبالغی که بعنوان مالیات وسیله دفاتر اسناد رسمی وصول میشود بعنوان حق الزحمه وصول توسط سردفتر کسر میشود و چهار درصد دیگر در خزانه داریکل در حساب مخصوصی متمرکز میگردد تا بصرف بیمه سردفتران اسناد رسمی و دفتریاران برسد.

تبصره ۱ - در مواردی که طبق مواد ۲۱۲ و ۲۱۳ باید حق تمبر دریافت شود از لحاظ کسر حق الزحمه و تأمین حق بیمه مشمول این ماده خواهد بود و سردفتر مکلف است بجای الصاق تمبر و وجه نقد دریافت و در این مورد همچنین در سایر موارد که مالیات وصول میگردد قبض مالیاتی بانکی از طریق بانک صادر و يك نسخه آنرا بمؤدی تسلیم کند.

۴ - یکنفر از حسابداران رسمی که قبلاً در رسیدگی و اظهار نظر نسبت به مورد دخالت نداشته باشد با انتخاب و زیر دارائی.

۵ - رئیس هیأت بازرسی شرکت ملی نفت ایران یا یکی از بازرسان قانونی شرکت با انتخاب و معرفی رئیس هیأت مزبور.

رای صادره از این کمیسیون قطعی و لازم الاجراست.

تبصره - نسبت به مواردی که شرکتهای مذکور قانوناً مکلف به کسر مالیات از وجوه پرداختی بدیگران و یا تسلیم صورت و فهرست مربوط بآن میباشند همچنین نسبت به اجرای ماده ۲۴۲ طرز و ترتیب مهلتهای رسیدگی مقرر در قانون مالیاتهای مستقیم از طرف حوزههای مذکور لازم الرعايه است.

۵۱ - در بند الف ماده ۱۷۴ عبارت «ماترك» حذف و بجای آن عبارت «اموال مشمول مالیات برارث» گذاشته میشود.

۵۲ - در ماده ۱۸۰ اصلاح زیر بعمل میآید:

در متن ماده بعد از کلمه «اولاد» عبارت «اولاد اولاد» اضافه میشود.

۲ - در تبصره ۱ ماده بعد از عبارت (مورد انتقال با انتقالات گذشته) عبارت (موضوع این ماده و همچنین انتقالات موضوع ماده ۱۶ قانون اصلاح مالیات برارث منسوب اسفندماه ۱۳۳۵) اضافه میشود.

تبصره - در مورد درآمد مشمول مالیات شرکتهای فنی موضوع ماده ۱۷۳ مقررات این قانون راجع بترتیب و مهلت های رسیدگی جاری نخواهد بود. و تراز نامه و حساب سود و زیان شرکتهای مذکور وسیله وزارت دارائی با تشکیل حوزه یا حوزههای خاصی به تعداد لازم كمك ممیز و سرممیز و ممیز كل و حسابدار متخصص رسیدگی خواهد شد و در صورت بروز اختلاف پرونده آنها از طرف وزارت دارائی بمنظور رفع اختلاف به کمیسیون مخصوص متشکل از يك نفر از کارمندان وزارت دارائی و يك نفر حسابدار رسمی با انتخاب وزیر دارائی و یکنفر از قضات دادگستری با انتخاب و معرفی وزیر دادگستری احاله و از طرف کمیسیون پس از رسیدگی های لازم رأی صادر خواهد شد این رأی قطعی و لازم الاجراست مگر اینکه مؤدی یا وزارت دارائی ظرف سه ماه از ابلاغ رأی آن اعتراض کنند که در این صورت رسیدگی با اعتراض با کمیسیون دیگری متشکل از پنج نفر شرح زیر خواهد بود:

۱ - دادستان كل بانمانده او.

۲ - رئیس شورا عالی مالیاتی.

۳ - یکی از کارمندان عالی مقام وزارت دارائی با انتخاب وزیر دارائی.

۴ - در بند الف ماده ۱۸۷ پس از عبارت «جمع بهای اظهار شده» عبارت «اموال مشمول مالیات برارث» اضافه میشود.

۵۴ - در ماده ۱۹۴ بعد از عبارت (در موقعی که میخواهند تقسیم نامه) عبارت (و هر نوع معامله وراث) اضافه میشود.

۵۵ - عبارت زیر بآخر ماده ۱۹۷ علاوه میشود.

«همچنین در صورتیکه اسناد و مطرك تازه ای مانند وصیتنامه و یا اسناد و اوراق مربوط به بدهی یا دارائی متوفی بدست آید که در محاسبه مالیات مؤثر و موجب تجدیدنظر در آراء صادره باشد پرونده برای صدور رأی مقتضی بکمیسیون صادر کننده رأی ارسال و طبق رأی کمیسیون اقدام خواهد شد».

۵۶ - عبارت زیر بعنوان تبصره بماده ۱۹۹ اضافه میشود.

تبصره - جرائم مذکور نسبت به سهم الارث بهر يك از وراث تعلق میگیرد و در هر حال از يك برابر مالیات هر يك از آنها تجاوز نخواهد کرد و هر يك از وراث که از پرداخت مالیات

معاف شود نسبت به هم خود از پرداخت جریمه نیز معاف خواهد بود.

۵۷ - در ماده ۲۰۸ اصلاحات زیر بعمل می آید و يك تبصره بعنوان تبصره ۳ بان اضافه می شود.

۱ - در تبصره يك ماده بعد از عبارت «از تاریخ ثبت قانونی شرکت» عبارت «و در مورد افزایش سرمایه و سهام اضافی از تاریخ ثبت افزایش سرمایه در اداره ثبت شرکتها» اضافه می شود.

۲ - در تبصره ۲ بعد از عبارت «شرکتهای تعاونی» عبارت «و شرکتهای پس انداز و وام مسکن» اضافه می شود.

۳ - در آخر تبصره ۳ عبارت زیر اضافه می شود.

«معافیت حق تمبر شرکتهای آب منطقه ای موضوع ماده ۲۲ قانون آب و نحوه ملی شدن آن مصوب ۲۷ تیر ماه ۱۳۴۷ ناظر بحق تمبر موضوع این فصل نیست و وزارت دارائی میتواند جریمه حق تمبرهای پرداخت نشده شرکتهای مذکور مربوط بقبل از تاریخ تصویب این اصلاحیه را در صورتیکه تا سه ماه پرداخت گردد معاف کند».

تبصره ۴ - جریمه تخلف مشمولین موضوع این ماده يك برابر اصل مالیات متعلق خواهد بود.

۵۸ - عبارت زیر بعنوان تبصره بماده ۲۱۲ اضافه می شود.

تبصره - نقل و انتقالات بلاعوض در صورتیکه انتقال گیرنده دولت یا شهرداریها یا اشخاص حقوقی دولتی یا شهرداری که صد درصد سرمایه آنها متعلق بدولت یا شهرداری است یا اشخاص و مؤسسات موضوع بندهای ۷ و ۹ ماده ۲ این قانون باشد و همچنین موارد مذکور در بند ۴ ماده ۱۸۳ از پرداخت حق تمبر موضوع این ماده معاف است.

۵۹ - عبارت زیر با آخر تبصره ۱ ماده ۲۱۳ اضافه میشود. «ولی هرگاه قیمت مذکور در سند بیشتر باشد قیمت مزبور منطاعت اعتبار است».

۶۰ - اصلاحات زیر در ماده ۲۱۴ بعمل می آید.

۱ - بعد از عبارت «مشمول مالیات سالانه» عبارت «در هر يك از شهرهای مشمول مالیات بطور جداگانه» اضافه می شود.

۲ - با آخر تبصره ۳ عبارت زیر اضافه می شود. «مبداء دوسال مذکور نسبت باراضی که بعداً بموجب مصوب انجمن شهر داخل محدوده خدمات شهری اعلام می شود تاریخ مزبور خواهد بود».

۶۱ - در ماده ۲۲۱ بجای عبارت «برای هر چند» عبارت «برای يك یا چند» گذاشته میشود.

۶۲ - در ماده ۲۲۹ بعد از عبارت «همچنین اصل یا رونوشت اسناد مربوط» عبارت «و هرگونه اطلاعات مربوط بدرآمد مؤدی یا مشخصات او» و در آخر ماده عبارت «در مورد بانکها و وزارت دارائی اسناد و اطلاعات مربوط بدرآمد مؤدی را از طریق دادستان کل کشور مطالبه خواهد نمود» اضافه میشود.

۶۳ - در بند ۳ ماده ۲۴۴ عبارت «یا مهندسی مشاور و دفاتر فنی» عبارت «نماینده اتحادیه بازرگانان و پیشهوران تهران در مورد رسته بازرگانان و پیشهوران وابسته به اتحادیه مزبور» اضافه می شود.

۶۴ - ماده ۲۵۶ بشرح زیر اصلاح می شود.

ماده ۲۵۶ - دوره عضویت اعضاء شورای عالی مالیاتی سه سال از تاریخ انتصاب است و در این مدت قابل تغییر نیستند مگر بتقاضای خودشان یا بموجب حکم قطعی دادگاه اختصاصی اداری موضوع ماده ۲۶۹ و پس از انقضاء این مدت انتصاب مجدد آنان بلامانع است.

۶۵ - تبصره ماده ۲۶۲ بشرح زیر اصلاح میشود.

تبصره - دوره عضویت اعضاء هیأت عالی انتظامی سه سال از تاریخ انتصاب است و در این مدت قابل تغییر نیستند مگر بتقاضای خودشان یا بموجب حکم قطعی مرجع انتظامی مذکور در ماده ۲۶۹ و پس از انقضاء این مدت انتصاب مجدد آنان بلامانع است.

۶۶ - در بند ۲ ماده ۲۹۰ عبارت «نام مدت دوسال» بعبارت «در مدت مناسب به تشخیص وزارت دارائی» اصلاح میشود.

۶۷ - عبارت ذیل بعنوان تبصره ۲ بماده ۲۹۱ اضافه و تبصره این ماده تبصره يك محسوب میشود:

تبصره ۲ - در مورد مالیات های غیر مستقیم هرگاه شکایت اجرائی از این جهت باشد که مطالبه مالیات قانونی نیست مرجع رسیدگی باین شکایت نیز کمیسیون تشخیص مالیات مقرر در ماده ۲۴۴ خواهد بود و رأی کمیسیون مزبور در این باره هم قطعی و لازم الاجرا است.

مفاد این تبصره شامل حراجیم قاجاق اموال موضوع عایدات دولت و بهای مال قاجاق از بین رفته و نیز آن دسته از مالیات های غیر مستقیم که طبق مقررات مخصوص بخود در مراجع خاص باید دخل و فصل شود نخواهد بود.

۶۸ - تبصره ماده ۲۹۲ بشرح زیر اصلاح میشود.

تبصره - وزارت دارائی مجاز است از محل مزبور برای تشویق در امر وصول مالیات علاوه بر مزایای قانونی کارمندان سازمانهای مالیاتی بکارمندان مزبور و سایر کسانی که در امر وصول مالیات آنها فعالیت های مؤثری مصرف داشته یا میدارند در موارد خاص با دامن متناسبی به تشخیص خود پرداخت نماید و وجود پرداختی باستناد این تبصره از شمول کلیه مقررات معاینه مستثنی است».

۶۹ - ماده ۳۰۵ بشرح زیر اصلاح میشود.

ماده ۳۰۵ - مالکین املاک مزروعی که در هر يك از سنوات قبل از ۱۳۴۶ بیش از بیست و پنج درصد بهره مالکانه آنها بعلت عوامل خارج از اختیار آنان از بین رفته میتوانند راجع بمالیات همان سال بدارائی محلی که ملک در حوزه آن واقع است تا پایان سال ۱۳۴۹ شکایت کنند در این صورت پرونده برای صدور رأی مقتضی بکمیسیون حل اختلاف احاله خواهد شد رأی کمیسیون در این مورد قطعی و لازم الاجرا است ولی مالیات های وصول شده تا تاریخ تصویب این اصلاحیه قابل استرداد نخواهد بود».

۷۰ - تبصره ۲ ماده ۳۰۹ بشرح زیر اصلاح میشود:

تبصره ۲ - هرگاه مالیاتی که برای هر سال بر اساس این ماده تعیین باطبق رأی قطعی کمیسیون حل اختلاف موضوع ماده ۳۱۱ تشخیص میشود همچنین مالیات های قطعی شده سابق مؤدیان فوق که بپنجوی از انحاء قطعیت یافته باشد دو هزار ریال یا کمتر باشد نسبت با تقسیم که وصول نشده است قابل وصول نخواهد بود.

۷۱ - ماده ۳۱۰ بشرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۳۱۰ - وزارت دارائی مکلف است در آراء قطعی صادره با توافق ای انجام شده در باره مالیات برارث یا نقل و انتقال بلاعوض و محاباتی در صورتیکه تمام یا قسمتی از ماترک مال مورد انتقال ملک مزروعی باشد و ملک طبق قوانین و مقررات اصلاحات ارضی واگذار شده یا ترتیب واگذاری آن داده شود تجدید نظر نماید. در این صورت قیمت مندرج در سند معامله بیکه در اجراء مقررات اصلاحات ارضی تنظیم شده با میشود بجای قیمتی که ملاک تشخیص مالیات قرار گرفته است و خدمت محاسبه واقع و بر این مبنا رقم مالیات بنفع مؤدی تعدیل خواهد شد».

۷۲ - ماده ۳۱۲ بشرح زیر اصلاح می شود.

ماده ۳۱۲ - ادارات دارائی مکلفند پرونده های

مالیاتی غیر قطعی را مورد رسیدگی قرار دهند و در صورتیکه مؤدی طبق مندرجات پرونده مشمول مالیات نباشد مراتب را در پرونده منعکس کنند و در مواردیکه مالیات مؤدی را بر اساس مندرجات پرونده و سوابق مالیاتی تا مبلغ پنجاه هزار ریال بر آورد نمایند مجازند با مؤدی توافق کنند و این توافق قطعی و لازم الاجرا است هرگاه توافق انجام نگردد همچنین در سایر موارد پرونده مالیاتی برای تشخیص مالیات متعلق ضمن تعیین روز رسیدگی و ابلاغ آن بمؤدی بکمیسیون حل اختلاف مالیاتی ارسال خواهد شد».

۷۳ - در ماده ۳۱۳ اصلاحات زیر بعمل می آید:

۱ - در متن ماده عبارت «رأی کمیسیون حل اختلاف تا میزان پنجاه هزار ریال» اعتراض نمایند حذف و بجای آن عبارت «رأی کمیسیون حل اختلاف قطعی است مگر اینکه مالیات مورد رأی با مبلغی که دارائی بر آورد میکند و یا با مبلغی که مورد قبول مؤدی است بیش از بیست و پنج درصد اختلاف داشته باشد که حسب مورد هر يك از طرفین میتواند طرف بکما از تاریخ ابلاغ رأی اعتراض کند» گذاشته میشود.

۲ - تبصره ۱ ماده بشرح زیر اصلاح میشود.

تبصره ۱ - جلسه کمیسیون حل اختلاف با حضور نماینده دارائی و حداقل یکی از اعضاء رسمیت مییابد آراء کمیسیون با توافق یا با اکثریت اعضاء حاضر در جلسه منطاعت اعتبار است».

۷۴ - ماده ۳۱۵ بشرح زیر اصلاح میشود.

ماده ۳۱۵ - بقایای مالیاتی که تا آخر سال ۱۳۵۰ نسبت بان توافق نشود یا بکمیسیون حل اختلاف مالیاتی ارجاع نشده باشد قابل مطالبه نخواهد بود. مفاد این ماده شامل پرونده های مربوط بمالیات برارث نخواهد بود».

تبصره - حکم بند ۳ ماده ۲۷۳ در مورد مأموران مالیاتی که بر اثر مسامحه و غفلت آنها مالیات موضوع این باب مشمول مرور زمان و غیر قابل مطالبه گردد جاری خواهد بود.

۷۵ - عبارت زیر به آخر ماده ۳۱۷ اضافه میشود.

«در مورد انتقال مشمول مواد ۱۶ و ۱۷ قانون مالیات برارث مصوب اسفند ماه سال ۳۵ که معامله فسخ با اقاله شده باشد یا بعداً بشود آن قسمت از مالیات مقرر که تا تاریخ فسخ با اقاله وصول نشده است قابل مطالبه و وصول نخواهد بود مگر اینکه منتقل الی دامن منافع ملک تا تاریخ مذکور بهره بردار شده باشد که

در این صورت مالیات متعلق بمنافع ملك تا حدودیکه استیفاء شده است بوسیله کمیسیون حل اختلاف موضوع ماده ۳۱۱ قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۲۸/۱۲/۴۵ تشخیص ورأی مقتضی صادر خواهد شد.

۷۶ - ماده ۳۱۹ شرح زیر اصلاح میشود.

« ۳۱۹ ماده - در مورد بقایای مالیات بردرآمد که تا تاریخ تصویب این اصلاحیه بمرحله قطعیت رسیده و مبلغ آن بابت هر سال مالیاتی پنجاه هزار ریال یا کمتر باشد به شکایت مؤدی از قطعیت خارج و بکمیسیون حل اختلاف ارجاع خواهد شد. رأی کمیسیون در این مورد قطعی و لازم الاجرا است.

تبصره - با اجرای این ماده مالیاتهاییکه تا تاریخ تصویب این اصلاحیه از مؤدی وصول شده مسترد نخواهد شد. ۷۷ - ماده زیر بعنوان ماده ۳۲۰ بقانون مالیاتهای مستقیم اضافه میشود.

« ۳۲۰ ماده - مبدا احتساب زیان دیرکرد در مورد مالیاتهاییکه از تاریخ تصویب این اصلاحیه بعد طبق مقررات باب بقایا بمرحله قطعیت میرسد تاریخ تصویب این اصلاحیه است. بقایای مالیاتی قطعی شده که اصل مالیات از يك میلیون ریال تجاوز نکند و تا تاریخ تصویب این اصلاحیه پرداخت شده یا ظرف ششماه از تاریخ مزبور پرداخت شود از جریمه و زیان دیرکرد معاف است. جرائم و زیان دیر کردهاییکه قبلاً وصول شده قابل استرداد نمیشد.

تبصره - بدهی مالیاتی تا آخر سال ۱۳۴۸ مالکین نسبت به املاکی که در اجرای قوانین و مقررات اصلاحات ارضی املاک آنها بزراع واگذار شده و یا بشود یا بزراع اجاره داده شده یا بشود اعم از آنکه تحت عنوان مالیات مزروعی یا مالیات کشاورزی یا مالیات املاک باشد در صورتیکه مؤدی تا آخر شهریورماه ۱۳۴۹ بدارائی محل مراجعه و بدهی خود را حداکثر برای مدت سدهال تقسیط کند و اقساط را در سررسید بپردازد از پرداخت زیان دیرکرد معاف خواهد شد. و در صورتیکه مؤدی مالیات خود را ظرف مهلت مزبور بکجاو نقداً بپردازد علاوه بر معافیت از زیان دیرکرد ۲۵٪ اصل مالیات مزبور بخواهد شد.

در مواردیکه مالکین با گواهی وزارت اصلاحات ارضی مال الاجاره و یا بهره مالکانه و یا اقساط ارضی املاک واگذاری

خود را دریافت نداشته اند از پرداخت مالیات مذکور بالا معاف خواهند بود.

۷۸ - ماده زیر بعنوان ماده ۳۲۱ بقانون مالیاتهای مستقیم اضافه میشود.

« ۳۲۱ ماده - در مورد مالیات بردرآمدهاییکه تا تاریخ تصویب این اصلاحیه بمرحله قطعیت رسیده و در مرجع دیگری قابل طرح نباشد و ظرف یکسال از تاریخ تصویب این اصلاحیه به ادعای غیر عادلانه بودن مالیات مستنداً بمدارک و دلایل کافی از طرف مؤدیان شکایت و یا از طرف ادارات دارائی تقاضای تجدید رسیدگی شود پرونده امر با موافقت وزیر دارائی به هیأتی مرکب از ۳ نفر با انتخاب وزیر دارائی ارجاع خواهد شد. در صورتیکه غیر عادلانه بودن مالیات پس از تحقیقات کافی برای هیئت مزبور که ممکن است در تهران و مراکز استان و فرمانداریهای کل تشکیل شود مطرح شود وارد رسیدگی ماهوی شده و با توجه بمدارک و دلایل مالیات بر حسب مورد کسر یا افزایش و جهات کسر یا افزایش را نیز در رأی ذکر خواهد نمود.

شکایت موضوع این ماده مانع مطالبه و وصول مالیات قطعی شده نخواهد بود.

تبصره ۱۵ - با اجرای این ماده مالیاتهایی که تا تاریخ تصویب این قانون از مؤدی وصول شده مسترد نخواهد شد ولی پرداختی بعد از تاریخ تصویب این اصلاحیه بر اساس رأی هیأت قابل استرداد است.

تبصره ۲۵ - در مورد مالیاتهای قطعی شده بیش از پنجاه هزار ریال در صورتیکه شکایت مؤدی مردود تشخیص شود علاوه بر مالیات معترض بیست درصد جریمه غیر قابل بخشش از او وصول خواهد شد.

تبصره ۳۵ - هرگاه مالیات چند سال بموجب بکار رأی تعیین شده باشد در موردی که مبلغ مالیات به تفکیک هر سال مورد نیاز باشد مبلغ رأی نسبت بمدت سنوات مورد رأی تقسیم خواهد شد.

تبصره ۴۵ - شکایات مؤدیانی که به استناد ماده ۳۱۹ این اصلاحیه رسیدگی میگردد با استناد این ماده قابل رسیدگی نخواهند بود.

تبصره ۵۰ - وزیر دارائی میتواند برای تعیین هیأت های موضوع این ماده از فضا و کارمندان باز نشده دولت نیز استفاده نماید.

۷۹ - ماده زیر بعنوان ماده ۳۲۲ بقانون مالیاتهای مستقیم اضافه میشود.

« ماده ۳۲۲ - تجدید نظر در آئیننامه ها و جداول موضوع قانون مالیاتهای مستقیم مصوب آئین ۱۳۳۵ و اصلاحیه مربوطه این به عهده همان مراجعی است که قانون برای تصویب آنها مقرر داشته است.

۸۰ - ماده زیر بعنوان ماده ۳۲۳ بقانون مالیاتهای مستقیم اضافه میشود.

« ماده ۳۲۳ - دولت مأمور اجرای این قانون است. مخبر کمیسیون دارائی - علی اکبر دانشمند. رئیس - گزارش کمیسیون دارائی مطرح است. آقای فرهاد پور بفرمائید.

فرهاد پور - بنده شخصاً مثل همه همکاران این عقیده را دارم که هر فکری هر پیشنهادی هر تصمیمی باید يك منطبق قابل توجه با خودش داشته باشد بخصوص اگر این پیشنهاد و فکر و تصمیم بصورت قانون در بیاید و بر سر نوشت مردمی حکومت کند. در قانون مالیاتهای مستقیم که در این جلسه اصلاحیه اش مطرح است تبصره ماده ۴ حکم میکرد که وجوهی که علاوه بر حقوق ثابت حقیقه، حقوق بازنشستگی یا پس انداز و امثال آن از طرف کارفرما منظور میگردد تا بعداً عاید کارمند یا کارگر شود مشروط بر اینکه از ۱۵٪ مقرری یا حقوق اصل و مزایای مستمر تجاوز نکند جزو درآمد مشمول مالیات محسوب نخواهد شد در صورتیکه از ۱۵٪ مزبور تجاوز کند مازاد مشمول مالیات خواهد بود مگر در مواردی که بنا به پیشنهاد وزارت تولید و تصویب هیئت وزیران تعیین میشود که در هر صورت حداکثر از ۲۰٪ تجاوز نخواهد کرد. این تبصره ایست ذیل ماده ۴ در قانون مالیات مستقیم که به تصویب مجلس شورای ملی رسیده بود و دولت هم برای آن اصلاحیه ای آورد در این اصلاحات پیشنهاد کرد بنظر من مفهوم این ماده با این تبصره قبل از این اصلاحیه که دولت پیشنهاد کرد و بعد از این اصلاحیه هیچ فرقی نگردیده است یعنی گفته است در شرکت ها و مؤسسات خصوصی و بانکها تا ۱۵٪ حقوقی که خود این مسئله برای نمایندگان محترم قابل بحث است

که ببینند کدام شرکت و مؤسسه ای تا ۱۵٪ و یا ۲۰٪ را بعنوان بازنشستگی کنار میگذارد و این را عملاً بعنوان خرج قابل قبول به حساب میگیرند و با کسر این سود و بهره قابل پرداخت مالیات را حساب میکنند و از پرداخت مالیات معاف است اما هیچ ضابطه ای نیست که این پولی را که کارفرما یا صاحب شرکت و صاحب مؤسسه میگذارد کنار باین اسم و مالیاتش را نمانده در کجا مشخص است که بایستی به بازنشستگی یا پایان خدمت یا حقوق و وظیفه کارمند یا کارگرش بپردازد و هیچ ضابطه ای وجود ندارد. بنابراین این تبصره آمده اجازه داده که شرکت ها بعد از همه امتیازات معافیتی يك ۱۵٪ و تا بعضی موارد ۲۰٪ بگذارند کنار و مالیاتش را هم ندهند باسم اینکه ماروزی میخواهیم بازنشستگی کارمندان و یا کارکنان و یا کارگرانمان را بدهیم. بنده وقتی دیدم که دولت عبارتی پیشنهاد کرده است که این کار فرماها مکلف هستند که این پولها را در یکی از بانکهای ایرانی نگاه دارند با اوراق قرضه و استاذ آنه بخزند و توجه شد تفاوت این است که شاید از این راه يك مقدار اوراق قرضه و اسناد خزانه بفروش میرسد در صورتیکه بنده فکر میکنم الا اوراق قرضه مادر بورس آچنان با سرعت بفروش میرود که هیچ احتیاجی به چنین الزامی نیست بنده در کمیسیون چه در شور اول و چه در شور دوم پیشنهاد کردم برای اینکه این ۱۵٪ که بعنوان بازنشستگی حساب میکنند مشخص باشد این را در حساب سپرده يك بانک دولتی متمرکز کنند با اسناد خزانه و اوراق قرضه که میخورد بهر حالت برداشت از این مبلغ با استفاده از این پول جز در مورد مصارف پیش بینی شده در قانون یعنی بازنشستگی، وظیفه، پایان خدمت و نظایر آن ممنوع باشد متأسفانه این پیشنهاد که در جهت فکر کلی تأمین بازنشستگی برای عموم طبقات است در مجلس محترم سنا بدون توجه مورد عنایت قرار نگرفت و این قسمت اخیر را حذف کردند یعنی هر کارفرمائی ۱۵٪ بگذارد کنار در حقیقت توی جیب خودش نگاه دارد بعنوان بازنشستگی (صحیح است) و بعد هم از این بابت نه تنها مالیات بپردازد بلکه کوچکترین تأمینی برای بازنشستگی کارمندان هم وجود نداشته باشد چون اگر يك شرکتی

تمام این پول را گذاشت کنار و در اختیار خودش بود و کجای این عبارت خلاف مصلحت و خلاف منفعت طبقه و شرکت‌ها شد حساب کارمندان و بازنشستگی آن شرکت چه خواهد شد البته مؤسسات و شرکت‌های دولتی يك حالت جداگانه دارند برای اینکه در همه حال دولت اعتبار دارد و متعهد است دینش را در مقابل بازنشستگی بپردازد آقایان شما در حالتی دلیلی این قانون را تصویب میکنید که پادشاه مملکت ما امر بنوعی تأمین بیمه اجتماعی عمومی امر بنوعی تأمین حقوق بازنشستگی و از کار افتادگی دوره پیری برای عموم طبقات فرمودند در چنین حالتی صرف بر عایت منافع خصوصی کار فرما ما می‌آیم این عبارت را از ذیل تبصره حذف میکنیم من از شما انصاف میخواهم کدام کار فرمائی در این مملکت ۱۵٪ در مقررات استخدامی کارکنانش حق بازنشستگی گذاشته باشد؟ فریاد کارمندان مؤسسات خصوصی از دست کار فرمایان بخصوص کارمندان بانکهای خصوصی از دست صاحبان سرمایه بلند است (صحیح است) اینها حد اعلای محرومیت را میکشند حتی در حدود قانون بیمه‌های اجتماعی کارگران مصونیت و تأمین خاطر ندارند (صحیح است) در يك چنین حالتی ما به کار فرما اجازه میدهیم که ۱۵٪ تا ۲۰٪ را از حقوق این کارمند کنار بگذارد و به اسم کارگر به اسم کارمند مالیات ندهد و توی جیب خودش باشد و مال خودش باشد (احسن) اگر این را بخرج قبول میکنند یعنی در حکم پولی است که مال کارمند است بصورت بیمه بازنشستگی و ذخیره اوست که بایستی در حساب خاصی بصورت سپرده ثابت باشد تا اگر بخواهند اوراق قرضه یا اوراق دفاعی بخرند برای اینکه منفعتش تقویت کننده چنین حسابی باشد بدون حق استفاده از این مبالغ بایله این پول بعد از سپرده‌ها منظور شود و حذف عبارتی را که بنده پیشنهاد کرده بودم و شما نمایندگان انقلابی مجلس شورای ملی خوشبختانه به آن رأی داده بودید میخواهم ببینم امروز نماینده دولت در اینجا چه کیفیت توجیه میکنند که بنده آخر این تبصره پیشنهاد کرده بودم که از وجوه مزبور جز برای پرداخت حقوق بازنشستگی یا وظیفه بابایان خدمت در وضع کارکنان کارگران یا قائم مقام قانونی آنان نباید استفاده بشود

کجای این عبارت خلاف مصلحت و خلاف منفعت طبقه کارگری است که ما امروز آنرا روز کارگراسم گذاشتیم و به این طبقه احترام گذاشتیم و تا این حد برایشان حق و حقوق قائل شدیم و قائل هستیم میخواهیم ببینیم چه مصلحتی اقتضا میکند که ما در پایان این تبصره يك چنین عبارتی را که محدود میکنید کار فرما را که بنام کارمندش بنام کارگرش چون از نظر بنده هر کس که کار میکند و حقوق بگیر است فردی است که بصورت يك کارگر يك دستمزد بگیر باید مورد حمایت و عنایت عموم مردم و قدرت هیئت حاکمه و نمایندگان مجلسین و دولت باشد (صحیح است) بایستی حقوق بگیر تأمین داشته باشد شما بکار فرما اجازه میدهید که بنام بازنشستگی کارمند یا کارگر پول را کنار بگذارد مالیات دولت را بپردازد و بعد آن پول مال خودش باشد و پیش خودش باشد چه توجیهی میتوانی برای این بنمائید چه منطقی زیر این عنوان هست و آنچه که ما پیشنهاد کردیم کجایش خلاف اصل و خلاف قانون است جز آنچه که ما در جهت نیت خیر و ارشاد و راهنمایی رهبر بزرگ مملکت آمدیم در همین قانون هم در حد خودش نوعی ضابطه تأمین برای تضمین حقوق بازنشستگی کارکنان بانکها و مؤسسات خصوصی قائل شدیم که انشاء الله این عمل بجائی برسد که هر فرد ایرانی برای دوره بیکاری برای دوره بیماری برای دوره از کار افتادگی برای دوره پیری برای دوره بعد از فوتش ورثه‌اش تأمین داشته باشد و حقوقی داشته باشد استدعا میکنم با عنایت به این اصل که عبارت ذیل تبصره آنچه که بتصویب مجلس شورای ملی رسیده بود تضمین کننده حقوق قشر وسیعی از طبقه فعال اجتماع ماست توجه بفرمائید بنده از مقام ریاست استدعا دارم که تبصره مصوبه مجلس شورای ملی را به رأی بگذارند تا انشاء الله با هم رأی شما که بکار به این تبصره رأی دادید برای بار دوم این حق طبقه زحمتکش تأمین بشود و در دوره انقلاب قانونی نگذاریم که حقی ناقص بشود و حقوقی زیر پای ما گردد (احسن)

رئیس - آقای قوام صدی جناب عالی توضیحی دارید بفرمائید شاید آقای فرهادپور را متقاعد سازد

قوام صدی (معاون وزارت دارائی) - بنده خیلی متشکرم و واقعاً اسباب خوشوقتی است که امروز آقای فرهادپور مثل سایر نمایندگان محترم مثل همه ملت ایران احساساتی نسبت طبقه کارگر ابراز فرمودند چون در ضمن این مطالب ما مطلبی بود که نسبت به طرز اجرای قانون مالیات بر درآمد احياناً ممکن بود ایجاد اشتباهی بکند بنده اجازه خواستم توضیحی در این باره عرض کنم راجع به اینکه چه شد که مجلس سنا این نظر را عرض کرد و چه شد که کمیسیون محترم دارائی نظر محترم مجلس سنا را پذیرفتند بنده خیال میکنم که صلاحیت نداشته باشم که توضیحی عرض کنم مخیر باریس محترم کمیسیون دارائی حقاً بایستی توضیحی بفرماید مجلس شورای ملی برسانند نکته‌ای که اینجا گفته شد که کجاو کی ۱۵٪ حقوق را بکارگر بابت بازنشستگی میدهند؟ ۱۵٪ را از مالیات جدا میکنند و به کارگر نمیدهند این بیان اینطور نشان میداد که مثل اینکه ماده طوری نوشته شده است که وزارت دارائی و دولت ۱۵٪ را از تمام کسانی که ۱۵٪ را کنار میگذارند می‌پذیرد و آن ۱۵٪ هم در اختیار کار فرما خواهد بود که هر کاری میخواهد بکند اولاً بنده لازم دانستم عرض هیئت محترم برسانم که ۱۵٪ حداکثر و جوهی است که قانون اجازه داده است که کار فرما بتواند طبق مقررات حاکم بر کارگزارانش و یا کارمندان چون مربوط به کارگر تنها نیست بلکه مربوط به تمام دستگاههایی است که رابطه کارگری و کار فرمائی بین دست‌های وجود دارد چه بانکها چه دسته‌های کارگری و چه دستگاههای صنعتی و امثال اینجای ۱۵٪ حداکثر آن اختیار و میزانی است که قانون اجازه میدهد کار فرما از درآمد خودش برای کارگر یا کارمندش کنار بگذارد که این کار بر اساس مقررات استخدامی هر مؤسسه‌ای است که این مؤسسه اقدام باین کار میکند واقعاً اینطور نیست تا وقتی مقررات استخدامی مدون برای هر دستگاهی وجود نداشته باشد که آن مقررات را دستگاه وزارت دارائی برایش قبول بکند و مسلم نشود پروزارت دارائی که این مقررات در این مؤسسه بموقع اجرا گذاشته میشود و آن وجه تسلیم شده به کارگر یا کارمند پرداخت میشود موضوع کردن این وجه آنهم بآن ۱۵٪

بأحياناً ۲۰٪ را هیچوقت در محاسبات مالیاتی قبول نمیکند وضع طوری نیست که ۱۵٪ از درآمد هر مؤسسه را کنار بگذارند و بعد وجوه در اختیار آنها باشد که بکارگر و کارمندان بدهند یا بدهند این توضیح را بنده از این جهت عرض کردم تا مقررات هر مؤسسه و مقررات کار فرمائی که کارگر یا کار فرمائی در اختیارش هست مورد قبول وزارت دارائی نباشد و بعد برداختها و کنار گذاشتن این وجوه بوسیله حسابرها انجام نشود این کار انجام نمیگیرد آن اصلاحیه اولیه که دولت در این لایحه پیشنهاد کرده از لحاظ اطمینان بیشتر که این وجوه همینطور که فرمودند در يك جای معینی باشد برای اینکه مورد سوء استفاده از لحاظ آن مؤسسه قرار نگیرد و الا ناظر بین کار فرما و کارگر یا کارمند يك مقررات دیگری است که مربوط به قانون مالیات بر درآمد نیست دستگاههای کارگری مراقب منافع کارگر هستند و هیچ مؤسسه‌ای در وضع حاضر سیستم مملکتی ما امروز همه میدانید و در روزنامه‌ها میخواهید که وزیر کار اینطرف و آنطرف است نماینده و وزیر کار مشغول است و سپرده‌ها را تقسیم میکند بین کارگران امروز تصور نمی‌شود کرد که باین مقرراتی که دولت اجرا میکند ممکن است که حق کارگر را کار فرمائی کنار بگذارد و بعد حق او را بدهد و مالیات او را هم دولت کم کرده باشد بنده خیال نمیکنم که چنین وضعی امکان داشته باشد (فرهادپور - پیشنهاد بنده چه تناقضی دارد باین پیشنهاد و چرا حذف کردند آنرا؟) بنده چون عرض کردم خودم را صالح نمیدانم چیزی عرض کنم دلالتش را هم میدانم ولی استدعا میکنم اجازه بفرمائید بنده آنچه که در صلاحیت مخیر و رئیس کمیسیون دارائی هست توضیحی عرض نکرده باشم

رئیس - آقای دانشمند بفرمائید دانشمند (مخیر کمیسیون دارائی) - مطالبی را که همکار محترم بنده آقای فرهادپور فرمودند بتفصیل در کمیسیون رویش بحث شد و فکر میکنم خودشان هم این عقیده را دارند که نسبت به این موضوع وقت زیادی در کمیسیون صرف شد تا تجزیه و تحلیل بشود تا چیزی را که به مصلحت مردم و مملکت و افرادی که مشمول

این ماده و یا تبصره بوده است اتخاذ تصمیم بشود سه مورد در آقای فرهاد پور فرمودند که بنده اینجا جواب عرض میکنم یکی اینکه کدام مؤسسه ای است که تا ۱۵٪ از حقوق کارکنانش را بعنوان پس انداز پایان خدمت نگاهداری میکند در آخر خدمت بعنوان بازنشستگی بکارکنان بدهد بنده بایشان عرض میکنم که عده زیادی از مؤسسات هستند و منجمه بانکهای خصوصی که ۵٪ را کارمند میدهد بنده این را که عرض میکنم این صلاحیت را دارم چون بنده خودم منتفع میشدم از این مسیر قبل از اینکه به مجلس شورای ملی بیایم مطلب را عرض میکنم که ایشان روشن بشوند در کمیسیون هم عرض کردم ۵٪ از آنچه که کارمند حقوق میگیرد کسر میکنند ۱۰٪ را هم خود کارفرما میگذارد رویش و اینها جمع میشود در یک صندوق بنام صندوق بازنشستگی که در پایان خدمت حقوق بازنشستگی داده بشود به آن کارمند بنابراین ۱۵٪ یک نفر .. (یک نفر از نمایندگان - ۵٪ مال خود کارمند است) این آیین نامه استخدامی خود آن مؤسسات میگوید که ۵٪ را کارمند بدهد ۱۰٪ را کارفرما و اضافه نمایم و جمع کند در یک صندوق مجموعاً ۱۵٪ میشود ضابطه ای که برای این کار هست و ایشان مطلبی که فرمودند که چه ضابطه ای هست که این را بدهند بکارکنان آیین نامه استخدام و آیین نامه بازنشستگی اینگونه مؤسسات هست ایشان اشاره شان به پیشنهاد بود که این وجه را دست نزنند تا پایان خدمت و منحصراً بدهند بکارمند خلاف این هست اجازه بفرمائید آیین نامه ای برای غالب مؤسسات هست که باین ترتیب عمل میکنند که در طول مدت خدمت کارمندی مالش را دزد میبرد و احتیاج به تهیه وسائل زندگی دارد یا اینکه کارمندی میخواهد ازدواج کند و یا کارمندی خانه میخواهد بخرد از این محل وام خانه میدهند و بهره میگیرند و اضافه میشود به موجودی این صندوق جنابعالی نظر تان این بود که منحصراً در نزد بانکهای دولتی بگذارند سه دلیل داشت که این مطلب را نمیشد پذیرفت و منطق قوی برای این کار هست دلیل این کار این است که ایجاد حس عدم اعتماد میکند بین مردم یکی از بانکهای خصوصی که اسم تعمیرم چنین وضعی دارد وقتی می بیند این اعتماد نیست و جوهریکه کارکنانش میبرد از ندهد پهلوی خودشان نگه ندارند و بعنوان

سپرده موظف می کند در بانک دولتی ببرند این ایجاد حس عدم اعتماد میکند دلیل دوم اینست که اختیار اینکه بپردازد که پهلوی یک مؤسسه ای بگذاشته میشود با که هست با سپرده گذار دست نامتوانیم دیگران را از این حق سلب می کنیم که پولی را در بانک می گذارند ما هم دست نگذارند و ببرند در بانک دیگران اختیار با خود سپرده گذار هست و موضوعی که مورد قبول کمیسیون قرار گرفت این بود که اختلاف بهره است بین مؤسسات خصوصی و دستگاههای دولتی و قتی که چنین اختلافی هست در دستگاههای خصوصی بهره بیشتری میدهند وقتی قرار باشد که بگویند در بانک دولتی ناگزیر باید تسلیم آن رقم بهره بشوند در صورتیکه صاحبان این وجه میتوانند بهره بیشتری بدست بیاورند دلیل ندارد که نزد بانکهای دولتی بگذارند بنابراین همینقدر که بانکهای ایرانی را پذیرفتیم این اطمینان و اعتماد هست و وجه مردم را دست نزنیم که اعتماد کنند پهلوی هر بانک خصوصی میتواند پول بگذارند بنده دیگر عرضی ندارم

رئیس - آقای فرهاد پور مقاعد شدید ؟ (فرهاد پور - خیر) پس اجازه بدهید بی نگیرم بنابراین به پیشنهاد آقای فرهاد پور میگیرم خواهش میکنم خانه و آقای که موافقت فرمایند عده کمی برخاستند تصویب شد. دست به گزارش کمیسیون با ورقه اخذ رأی میشود

(اسامی نمایندگان وسیله منشی (آقای مهندس صائبی) اعلام و در محل نطق اخذ رأی بعمل آید)

آقایان: معیری - ضیاء احمدی - دکتر صالحی - ریگی - دکتر حکیم شوشتری - قاسم معینی - بهادری - شاخوئی - دکتر موثقی - اهری - جوانشیر - مهندس پرویز بهبودی - شکیبا - دکتر بقائی یزدی - مهندس عطائی - تهرانی - حی - دکتر یزدان پناه - دکتر صاحبقلم - جهانشاهی - مسعودی - مهندس صائبی - دکتر امامی خوئی - توسلی - دکتر مهذب - مهندس عدل - دیبیم - دکتر میرعلاء - دکتر المونی - دکتر اعتمادی - مهندس پروشانی - دکتر سعید - مصطفوی نائینی - پندرامی - مهندس معتمدی - شیخ الاسلامی - مرتضوی - سعیدوزیری - ارستجانی - دکتر غنی - کاسمی - مرندی - صدیقیان زاده -

دکتر زعفرانلو - دکتر مهدوی - سرتیب پور - مهندس ریاحی - عجم - دکتر ستوده - مهندس یار محمدی - دکتر قهرمان - دکتر کیان - کلانتر هرمزی - مهندس اربابی - خانم زاهدی - صادقی - کمالوند - دکتر رضوانی - دکتر وفا - اولیاء - قاضی زاده - اصولی - دکتر یگانگی - ایلخانی پور - مهندس سهم الدینی - تیمسار همایونی - عامری - خانلر قراچورلو - جوادی - صالحی - دکتر رفیعی - دکتر پرومندی - مهندس برومند - پوشهری - تیمسار حکیمیان - دکتر ضیائی - دکتر فرهود - دکتر پرتو اعظم - تیمسار سمعی - امیر احمدی - خانم جهانبانی - مهندس اسدی سمیع - امامی رضوی - رسول پرویزی - شیخ بهائی - دکتر عظیمی - دکتر کلالی - مجد - مهر زاد - تیمسار اکوزاد - دکتر خطیبی - شهرستانی - مهندس بریمانی - دکتر خیراندیش - خانم نیره سعیدی - روستا - اخلاقی - کورس - خانم بزرگنیا - دکتر بیت منصور - مهاجرانی - دکتر حبیب اللهی - دکتر بختیار پور - پزشکی - موسوی ماکوئی - مهندس ارفع - دکتر رهنوردی - مهندس فروهر - مهندس جلالی نوری - خواجه نوری - مهندس ریاضی - خانم ابتهاج سمعی - انشاء - ملکزاده آملی - دکتر گناگیگ - دکتر متین - پور ساطع - سلیمانی - تیمسار وحدانیان - مهندس معینی زند - دکتر وحیدنیا - بهنیا - بدر صالحیان - مهندس کیا کجوری - فیاض فاضلی - مریدی - دکتر شفیع امین - دکتر نجیمی - مبارکی - موسوی - مهندس قادر پناه - معزی - سلیمانی کاشانی - دکتر معظمی - صدری کیوان - صائبی - دکتر درودی - مهندس عنتر - مانی - مافی - خانم تربیت - پور بابائی - دکتر خزائلی - روحانی - دکتر عدل - شامی - دکتر بهبهانی - ملک افضلی - فهیمی - دکتر مدنی - محمدولی قراچورلو - مهندس زر آور - شاهنده - دکتر کفائی - مهندس کیا - ماهیار - غلام نیاکان - حشمتاس - عباس میرزائی - خسروی - رضوی - امامی رضوی - شیخ بهائی - دکتر عظیمی - دکتر اکالالی - مجد - مهر زاد - معیری - ضیاء احمدی - دکتر صالحی - ریگی - دکتر حکیم شوشتری - قاسم معینی - بهادری - شاخوئی - دکتر ماهیار - غلام نیاکان - حشمتاس - عباس میرزائی - حسروغ - رضوی - رامبد - محمد اسدی - مهندس ناصر بهبودی - دکتر طالع - دکتر اسفندیاری - صادق سمعی - بوذر - آموزگار - جهانبانی - مؤید امینی - دکتر شریعت - فخر طباطبائی - بوسقی - موقر - دکتر عاملی - پزشکیور - دکتر اسدی - طباطبائی - فضائی - پرفسور مخبر فرهمند -

مواقفین: آقایان: تیمسار بیکوزاد - دکتر خطیبی - شهرستانی - مهندس بریمانی - دکتر خیراندیش - خانم نیره سعیدی - روستا - اخلاقی - کورس - خانم بزرگنیا - دکتر بیت منصور - مهاجرانی - دکتر حبیب اللهی - دکتر بختیار پور - پزشکی - موسوی ماکوئی - مهندس ارفع - دکتر رهنوردی - مهندس فروهر - مهندس جلالی نوری - خواجه نوری - مهندس ریاضی - خانم ابتهاج سمعی - انشاء - ملکزاده آملی - دکتر گناگیگ - دکتر متین - پور ساطع - سلیمانی - تیمسار وحدانیان - مهندس معینی زند - دکتر وحیدنیا - بهنیا - بدر صالحیان - مهندس کیا کجوری - فیاض فاضلی - مریدی - دکتر شفیع امین - دکتر نجیمی - مبارکی - موسوی - مهندس قادر پناه - معزی - سلیمانی کاشانی - دکتر معظمی - صدری کیوان - صائبی - دکتر درودی - مهندس عنتر - مانی - مافی - خانم تربیت - پور بابائی - دکتر خزائلی - روحانی - دکتر عدل - شامی - دکتر بهبهانی - ملک افضلی - فهیمی - دکتر مدنی - محمدولی قراچورلو - مهندس زر آور - شاهنده - دکتر کفائی - مهندس کیا - ماهیار - غلام نیاکان - حشمتاس - عباس میرزائی - خسروی - رضوی - امامی رضوی - شیخ بهائی - دکتر عظیمی - دکتر اکالالی - مجد - مهر زاد - معیری - ضیاء احمدی - دکتر صالحی - ریگی - دکتر حکیم شوشتری - قاسم معینی - بهادری - شاخوئی - دکتر ماهیار - غلام نیاکان - حشمتاس - عباس میرزائی - حسروغ - رضوی - رامبد - محمد اسدی - مهندس ناصر بهبودی - دکتر طالع - دکتر اسفندیاری - صادق سمعی - بوذر - آموزگار - جهانبانی - مؤید امینی - دکتر شریعت - فخر طباطبائی - بوسقی - موقر - دکتر عاملی - پزشکیور - دکتر اسدی - طباطبائی - فضائی - پرفسور مخبر فرهمند -

آراء موافق ۱۵۹ رأی، آراء مخالف ۲۸ رأی
رئیس - لایحه با ۱۵۹ رأی موافق و ۲۸ رأی مخالف تصویب شد بدولت ابلاغ میشود

مصطفوی نائینی - پدرامی - مهندس معتمدی - شیخ الاسلامی -
مرتضوی - سعید وزیر - آرتسجانی - دکتر غنی - کامی -
مرتضی - صدیقیانی زاده - دکتر زعفرانی - دکتر مهدوی -
سرتیب پور - مهندس ریاحی - عجم - دکتر ستوده -
مهندس یاز محمدی - دکتر قهرمان - دکتر کیان - کلانتر
هرمزی - مهندس اربابی - خانم زاهدی - صادقی -
کمالوند - دکتر رضوانی - دکتر وفاد اولیاء - قاضی زاده -
اصولی - دکتر یگانگی - ایلخانی پور - مهندس سیمه الدینی
تیمسار همایونی - عامری - خانلر قراچورلو - جوانی -
صالحی - دکتر فیعی - دکتر برومند - مهندس برومند -
بوشهری - تیمسار حکیمیان - دکتر قصبائی - دکتر فریود -
دکتر پروا عظم - ادیب سمیعی - امیر احمدی - خانم
جهانبانی - مهندس اسدی سمیع .

مخالفین - آقایان: رامبد - محمد اسدی - مهندس
ناصر بهبودی - دکتر طالع - دکتر اسفندیاری - صادق
سمیعی - ابوذر - آموزگار - جاماسبی - مؤید امینی -
دکتر شریعت - فخر طباطبائی - یوسفی - دکتر عاملی
تهرانی - پزشکپور - دکتر اسدی - طباطبائی - فضائلی - پرفسور
مخبر فرهمند ساگینیان - دکتر رفعت - دکتر سعید حکمت -
فروهادپور - امام مردوخ - پردلی - ظفر - دکتر محقق -
پرویزی .

(در این موقع مقام ریاست جلسه را ترک کردند آقای
دکتر خطیبی (نایب رئیس) اداره جلسه را بعهده گرفتند).

۱۱ - طرح و تصویب گزارش شور دوم کمیسیون علوم و آموزش عالی راجع به هیاتهای امناء مؤسسات عالی علمی دولتی و ارسال به مجلس سنا

نایب رئیس - گزارش شور دوم لایحه هیاتهای
امنای مؤسسات عالی علمی دولتی مطرح است قرائت
می شود .

(شرح زیر خوانده شد)

گزارش شور دوم از کمیسیون علوم و آموزش عالی
بمجلس شورای ملی

کمیسیون علوم و آموزش عالی در جلسه ۱۷ اسفند
ماه ۱۳۴۸ با حضور آقای دکتر زاهدی معاون وزارت
علوم و آموزش عالی شور اول لایحه شماره ۲۹۱۲۶ مورخ

تبصره ۴ - هنگام بررسی امور و مقررات مربوط
به امور استخدامی و اداری از دیرکل سازمان امور
اداری و استخدامی و هنگام بررسی امور مقررات
مالی و بودجه ای از رئیس دفتر بودجه برای شرکت در
جلسات مربوط دعوت خواهد شد .

تبصره ۵ - در مورد مؤسسات عالی آموزشی هنری
که در آینده به استناد این قانون زیر نظر هیات امناء قرار
خواهند گرفت . شخصیتهای موضوع بند ۵ این ماده از
طرف وزیر فرهنگ و هنر پیشنهاد خواهد شد .

ماده ۳ - وظائف هیات امناء بقرار زیر است:
۱- پیشنهاد انتصاب رئیس مؤسسه عالی علمی که
بموجب فرمان همایونی منصوب خواهد شد .

۲- تصویب سازمان مؤسسه عالی علمی که از طرف
رئیس مؤسسه پیشنهاد میشود .

۳- تصویب مقررات مربوط با امور استخدامی
هیات علمی و فنی مؤسسه عالی علمی شامل کمک مربی .

مربی و دستیاران و استاد یاران و دانشیاران و استادان
و شاغلین خدمات تحقیقاتی به پیشنهاد رئیس مؤسسه
عالی علمی .

هیات های امناء در تصمیمات خود مقررات و
ضوابط استخدامی کادر آموزشی مؤسسات عالی علمی

را که وزارت علوم و آموزش عالی بنا به پیشنهاد شورای
هم آهنگی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی بتصویب
رسانیده است رعایت خواهند کرد .

آن قسمت از مقررات استخدامی هیات علمی و فنی
که مربوط به تعیین پایه حقوق و حقوق بازنشستگی مستخدمین
رسمی هیات علمی باشد پس از تصویب کمیسیونهای
علوم و آموزش عالی و دارائی و استخدام مجلسین قابل
اجرا خواهد بود .

۴- رسیدگی و تصویب بودجه مؤسسه عالی علمی
و واحدهای تابعه و وابسته که از طرف رئیس مؤسسه عالی
علمی پیشنهاد میشود .

۵- نظارت بر امور اداری و مالی و استخدامی مؤسسه
عالی و تصویب حسابهای سالانه مؤسسه .

۶- کوشش در جلب کمک بخش خصوصی در زمینه
های مالی و تجهیزاتی و ساختمانی .

ماده ۴ - اعتباریکه از طرف دولت بهریک از مؤسسات
عالی علمی و مؤسسات تابعه و وابسته بآنها در بودجه های
سالانه کل کشور منظور میشود بصورت کمک خواهد بود .
وزارت دارائی در اول هر سه ماه اعتبار سه ماهه را بخواهد
سه دوازدهم بودجه مصوب کلا در اختیار هر یک از
مؤسسات عالی علمی خواهد گذاشت . مؤسسه عالی علمی
حساب یا حسابهای مخصوصی با اطلاع خزانه داریکل
در یکی از بانکهای دولتی باز و اعتبارات دریافتی را
بحسابهای مزبور منتقل مینماید .

ماده ۵ - مؤسسات عالی علمی و واحدهای تابعه و
وابسته مشمول قانون محاسبات عمومی و آئین نامه معاملات
دولتی و سایر قوانین و مقررات مالی مربوط به مؤسسات دولتی
نخواهند بود .

امور مالی و معاملاتی مؤسسه عالی علمی بموجب
آئین نامه ای خواهد بود که بتصویب هیات امناء خواهد
رسید . ترتیب رسیدگی با امور مالی جاری و حسابها و همچنین
ترتیب مصرف کلی اعتبارات و اجازه وصول درآمدهای
اختصاصی و اخذ وام از منابع داخلی و نحوه مصرف آن
بر طبق مقرراتی است که در حدود این قانون به پیشنهاد
مؤسسه عالی علمی از طرف هیات امناء تصویب خواهد شد .

ماده ۶ - رسیدگی بحسابهای سالانه مؤسسات عالی
علمی و واحدهای تابعه و وابسته بوسیله هیات حسابرسی که
از طرف هیات امناء انتخاب میشود بعمل خواهد آمد و پس
از تصویب هیات امناء از طریق وزارت علوم و آموزش
عالی برای ضمیمه نمودن به لایحه تفریح بودجه وزارت
دارائی ارسال میگردد .

ماده ۷ - مؤسسه عالی علمی میتواند بتصویب هیات
امناء هر یک از مؤسسات یا واحدهای تولیدی خود را که
صلاح بداند بصورت بازرگانی یا شرکت سهامی یا با مشارکت
مؤسسات دیگر اداره نماید . اسامی این قبیل مؤسسات بتصویب
هیات امناء خواهد رسید .

ماده ۸ - قانون تشکیل و اختیارات هیات امنای
دانشگاه تهران مصوب تیر ۱۳۴۶ و قوانینی که با استناد
ماده ۹ آن قانون بتصویب رسیده و نیز کلیه مواردی از
قوانین مربوط بدانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که

در زمینه امور مالی و استخدامی بتصویب رسیده است و قانون اجازه استخدام معتمنین خارجی دانشکده های شهرستانها مصوب تیرماه ۱۳۳۴ و قانون تأسیس شورای مرکزی دانشگاهها مصوب نهم آذرماه ۱۳۴۴ از تاریخ تصویب این قانون ملغی است.

تبصره ۱ - کلیه اختیارات و وظائف شورای مرکزی دانشگاهها با استثنای آن قسمت که طبق ماده ۳ این قانون به هیئت امنا محول شده است بوزارت علوم و آموزش عالی منتقل و تفویض میگردد.

تبصره ۲ - تازمانیکه آئین نامه های اجرائی این قانون بتصویب نرسیده است طبق مقررات زمان تصویب این قانون عمل خواهد شد.

ماده ۹ - آئین نامه های اجرائی این قانون از طرف رئیس مؤسسه عالی علمی پیشنهاد و بتصویب هیئت امنا خواهد رسید.

ماده ۱۰ - وزارت علوم و آموزش عالی میتواند مقررات این قانون را در صورت اقتضاء در هر يك از مؤسسات عالی علمی دولتی دیگر و یا مؤسسات عالی علمی دیگری که بنحوی از انحاء از کمک دولت استفاده میکنند نیز بموقع اجرا گذارد.

تبصره - وزارت علوم و آموزش عالی میتواند در صورت اقتضاء دو یا چند مؤسسه عالی علمی را زیر نظر يك هیأت امنا قرار دهد.

ماده ۱۱ - وزارت علوم و آموزش عالی مأمور اجرای این قانون است.

مخبر کمیسیون علوم و آموزش عالی - دکتر قهرمان گزارش شور دوم از کمیسیون دارائی بمجلس شورای ملی

کمیسیون دارائی در جلسه ۲۰ اسفند ماه ۱۳۴۸ بحضور آقای دکتر زاهدی معاون وزارت علوم و آموزش عالی لایحه هیأت های امنای مؤسسات عالی علمی دولتی را برای شور دوم مطرح و مصوبه کمیسیون علوم و آموزش عالی را تأیید و تصویب کرد.

اینك گزارش آن را بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

مخبر کمیسیون دارائی - علی اکبر دانشمند

گزارش شور دوم از کمیسیون فرهنگ و هنر بمجلس شورای ملی

کمیسیون فرهنگ و هنر در جلسه ۱۹ اسفند ماه ۱۳۴۸ با حضور نمایندگان دولت تبصره ۵ ماده ۲ لایحه راجع به هیأت های امنای مؤسسات عالی علمی دولتی را برای شور دوم مطرح و مصوبه کمیسیون علوم و آموزش عالی را در این مورد تأیید و تصویب کرد.

اینك گزارش آن را بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

مخبر کمیسیون فرهنگ و هنر - مجید محسنی مهر

گزارش شور دوم از کمیسیون امور استخدام و سازمان های اداری بمجلس شورای ملی

کمیسیون امور استخدام و سازمان های اداری در جلسه ۱۸ اسفند ماه ۱۳۴۸ با حضور نماینده دولت لایحه هیأت های امنای مؤسسات عالی علمی دولتی را برای شور دوم مطرح و مصوبه کمیسیون علوم و آموزش عالی را در این مورد تأیید و تصویب کرد.

اینك گزارش آن را بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

مخبر کمیسیون امور استخدام و سازمان های اداری - محمد دهبیم

نایب رئیس - ماده اول مطرح است قرائت میشود (بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۵ - از تاریخ تصویب این قانون هیأت های امنای دانشگاهها و مؤسسات عالی آموزشی و پژوهشی دولتی که در این قانون مؤسسات عالی علمی نامیده میشوند بر اساس قانون تشکیل و اختیارات هیأت امنا دانشگاه تهران بوجود آمده با توجه و رعایت قانون تأسیس وزارت علوم و آموزش عالی طبق مقررات زیر تشکیل خواهد شد.

نایب رئیس - نسبت بماده اول نظری نیست (اظهاری نشد) رأی میگیریم بماده اول خواهش میکنم خانم ها و آقایانیکه موافقت قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده دوم قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۲۵ - هیأت های امنای مؤسسات عالی علمی از اشخاص زیر تشکیل میشود:

- ۱- وزیر دربار شاهنشاهی.
- ۲- وزیر علوم و آموزش عالی.
- ۳- وزیر دارائی.
- ۴- یکی از وزراء به انتخاب هیأت دولت.
- ۵- پنج نفر از شخصیت های برجسته کشور.

که در مورد هر مؤسسه عالی علمی به پیشنهاد وزیر علوم و آموزش عالی و فرمان همایونی برای مدت سه سال انتخاب میشوند و انتخاب مجدد آنان بلامانع است.

تبصره ۱ - ریاست عالی هیأت امنای هر يك از دانشگاهها و ریاست هیئت امنای هر يك از سایر مؤسسات عالی علمی فرمان همایونی تعیین خواهد شد.

ریاست عالی هیأت امنای دانشگاه یا رئیس هیئت امنای مؤسسه عالی علمی یکی از اعضای هیئت امنا را بعنوان نایب رئیس تعیین خواهد کرد.

تبصره ۲ - رؤسای مؤسسات عالی علمی بدون حق رأی در جلساتی که هیأت امنا لازم بداند شرکت خواهند کرد.

تبصره ۳ - دبیر هیأت امنا به پیشنهاد رئیس مؤسسه عالی علمی و تصویب ریاست عالی هیأت امنا تعیین میگردد.

تبصره ۴ - هنگام بررسی امور و مقررات مربوط به امور استخدامی و اداری از دبیر كل سازمان امور اداری و استخدامی و هنگام بررسی امور و مقررات مالی و بودجه ای رئیس دفتر بودجه برای شرکت در جلسات مربوط دعوت خواهد شد.

تبصره ۵ - در مورد مؤسسات عالی آموزشی هنری که در آینده به استناد این قانون زیر نظر هیأت امنا قرار خواهند گرفت، شخصیت های موضوع بنده این ماده از طرف وزیر فرهنگ و هنر پیشنهاد خواهد شد.

نایب رئیس - نسبت بماده دوم نظری نیست؟ (اظهاری نشد) رأی میگیریم بماده دوم خواهش میکنم خانم ها و آقایانی که موافقت قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده سوم قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۳۵ - وظائف هیأت امنا به قرار زیر است:

- ۱- پیشنهاد تصویب رئیس مؤسسه عالی علمی که بموجب فرمان همایونی منصوب خواهد شد.
- ۲- تصویب سازمان مؤسسه عالی علمی که از طرف رئیس مؤسسه پیشنهاد میشود.
- ۳- تصویب مقررات مربوط با امور استخدامی هیأت علمی و فنی مؤسسه عالی علمی شامل کلیه مقررات مربوطی و دستیاران و استادیاران و دانشیاران و استادان و شاغلین خدمات تحقیقاتی به پیشنهاد رئیس مؤسسه عالی علمی.
- هیأت های امنا در تصمیمات خود مقررات و ضوابط استخدامی کادر آموزشی مؤسسات عالی علمی را که وزارت علوم و آموزش عالی بنا به پیشنهاد شورای هم آهنگی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی بتصویب رسانیده است رعایت خواهند کرد.
- آن قسمت از مقررات استخدامی هیأت علمی و فنی که مربوط به تعیین پایه حقوق و حقوق بازنشستگی مستخدمین رسمی هیأت علمی باشد پس از تصویب کمیسیون های علوم و آموزش عالی و دارائی و استخدام مجلسین قابل اجرا خواهد بود.
- رسیدگی و تصویب بودجه مؤسسه عالی علمی و واحدهای تابعه و وابسته که از طرف رئیس مؤسسه عالی علمی پیشنهاد میشود.
- نظارت بر امور اداری و مالی و استخدامی مؤسسه عالی و تصویب حسابهای سیالیانه مؤسسه.
- کوشش در جلب کمک بخش خصوصی در زمینه های مالی و تجهیزاتی.

نایب رئیس - در ماده سوم نظری نیست؟ آقای رامبد فرمائید.

رامبد - به یقین دانشگاه های ما مخل اجتماعی است که تمام اشخاصی که بنحوی تصدی کاری را دارند بیش از پیش باید مراقب اعمال خودشان باشند چون دانشجویان با آن حس کنجکاو و علمی که آموخته اند خیلی خوب قضاوت خواهند کرد جناب آقای زاهدی من از شما میخواهم اینجا در پیشگاه مجلس شورای ملی يك

نکته ای را من باب نمونه بفرمائید تا بعد ما بدانیم با این لایحه جدید اینگونه اعمال تجدید نمیشود همه ما از جلوی دانشگاه تهران عبور کرده ایم و یک مقدار بتون و مصالحتی که نمیتواند مصرف هیچ گونه مطلبی نه هنر جدید نه هنر قدیم نه ذوق ایرانی نه ذوق خارجی باشد بعنوان سردرد دانشگاه درست شده پول این را کی داده و چه مبلغ داده اند؟ چه احتیاجی بوده این مطالب را اگر شما اینجا فرمودید و بعد در این لایحه که چگونه ممکن است جلوی اینگونه اعمال که نمونه خود خواهی بی سلیقه گی. افراط بی توجهی به تمام مسائل مملکت است گرفته شود شما در تمام این شهر از داخلی و خارجی ببرد جلوی درب دانشگاه و این چیزی که باسم سردرد دانشگاه درست کرده اید نشان بدهید بمن بفرمائید یعنی چه در جلوی همین سردرد که شاگردهای ۱۲ ساله - ۱۵ ساله بعزت نداشتن پول می آیند بلیط فروشی می کنند و شما می توانستید با پول این سردرد باین شاگردها اقل پول نهار گرمی بدهید این را من استدعا میکنم در پشت تریبون تشریف بیاورید بفرمائید رقمی که خرج این سردرد شده چه مبلغ است تصمیم گیرندگان که این سردرد را ساخته اند و طراحی که این سردرد را ساخته که بوده و بالاخره در آینده از این گونه اعمال جلوگیری میشود یا نه؟ (عده ای از نمایندگان - این نظر را میتوانیم سؤال تأمین کرد).

نایب رئیس - آقای دکتر زاهدی بفرمائید.

دکتر حمید زاهدی (معاون وزارت علوم و آموزش عالی) - سؤالی که جناب آقای رامبد مطرح فرمودند راجع باین ماده باید عرض کنم که با نهایت تأسفند بنده اطلاعی ندارم اجازه می خواهم از حضورشان که در این زمینه تحقیق نموده و بر عرضشان برسانم.

رامبد - پیش بینی کرده اید که از این گونه اعمال جلوگیری شود؟

نایب رئیس - نظر دیگری نسبت بماده سوم نیست؟ (اظهاری نشد) رأی میگیریم بماده سوم خواهش میکنم خانم ها و آقایانی که موافقت قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده چهارم قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۴- اعتباریکه از طرف دولت به بزرگ از مؤسسات

نایب رئیس - در ماده ۶ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) رأی میگیریم بماده ۶ خواهش میکنم خانمها و آقایانی که موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۷ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۷- مؤسسه عالی علمی میتواند بتصویب هیأت امنا هریک از مؤسسات یا واحدهای تولیدی خود را که صلاح بداند بصورت بازرگانی یا شرکت سهامی یا با مشارکت مؤسسات دیگر اداره نماید. اساسنامه این قبیل مؤسسات بتصویب هیأت امنا خواهد رسید.

نایب رئیس - در ماده ۷ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) رأی میگیریم بماده ۷ خواهش میکنم خانمها و آقایانی که موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۸ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۸- قانون تشکیل و اختیارات هیأت امنای دانشگاه تهران مصوب تیر ۱۳۴۶ و قوانینی که باستناد ماده ۹ آن قانون بتصویب رسیده و نیز کلیه مواردی از قوانین مربوط بدانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که در زمینه امور مالی و استخدامی بتصویب رسیده است و قانون اجازه استخدام معلمان خارجی دانشکده های شهرستانها مصوب تیر ماه ۱۳۳۴ و قانون تأسیس شورای مرکزی دانشگاهها مصوب نهم آذر ماه ۱۳۴۴ از تاریخ تصویب این قانون ملغی است.

تبصره ۱- کلیه اختیارات و وظایف شورای مرکزی دانشگاهها باستثنای آن قسمت که طبق ماده ۳ این قانون به هیأت امنا محول شده است بوزارت علوم و آموزش عالی منتقل و تفویض میگردد.

تبصره ۲- تا زمانیکه آئین نامه های اجرائی این قانون بتصویب نرسیده است طبق مقررات زمان تصویب این قانون عمل خواهد شد.

نایب رئیس - در ماده ۸ نظری نیست آقای دکتر شفیع امین بفرمائید.

دکتر شفیع امین - ماده ۸ که در کمیسیون تصویب

شده حقوق حقه يك عده از كادر آموزشی شهرستانها را از بین میبرد بنده پیشنهاد داده بودم متأسفانه مورد توجه قرار نگرفت معاون محترم وزارت علوم اگر قبول بفرمایند حرفی ندارم به انقلاب مقدس ایران ۲۷ میلیون نفر ایمان دارند همیشه شاهنشاه، مجلس، دولت علاقه دارند که حقوق معلمان حفظ شده و زندگی آنها تأمین شود یعنی ما اگر زندگی آنها را تأمین کنیم پیشرفت انقلاب آموزشی را فراهم نموده و میتوانیم نتیجه صحیح بگیریم در دانشگاههای شهرستانها از روز تأسیس یعنی سال ۲۶ طبق قوانین سالهای ۲۸ و ۳۴ يك حقی بعنوان فوق العاده اختصاصی به معلمان دانشیاران و استادان میدادند یعنی جزو حقوقشان شده است این ماده ۸ حق مکتسبه يك عده معلم دانشگاه را لغوی کند و موجب ناراحتی آنها خواهد بود چون زندگی خودشان را روی حقوق پایه گذارده اند بنده خواستم نظر دولت و همکاران محترم بخصوص وزارت علوم را باین نکته جلب کنم که انصاف نیست که در این موقع پیشرفت مملکت در این جریانی که همه تلاش داریم همه کوشش داریم به معلم كمك بشود حقی از این هاسلب بشود ملاحظه بفرمائید يك دانشیار يك معلم که سالها زحمت کشیده صاحب حقی شده امروز با بونگویی که از اول سال به موجب این قانون حق شما از بین خواهد رفت خواهش می کنم این قسمت را وزارت علوم توجه نموده خود آقای دکتر زاهدی که دانشگاهی هستند و ریاست دانشکده حقوق را داشته اند توجه داشته باشند که باین ماده ۸ آن حقی که کسب کرده بودند حذف خواهد شد مگر اینکه آقای دکتر زاهدی تأیید بفرمائید که این حق از بین نمیرود بنده دیگر عرضی ندارم.

نایب رئیس - آقای دکتر زاهدی بفرمائید.

دکتر زاهدی (معاون وزارت علوم و آموزش عالی) - با اجازه ریاست محترم همانطور که جناب آقای دکتر شفیع امین فرمودند این مسأله در کمیسیون مطرح شد و مطلبی که عنوان فرمودند مورد رسیدگی واقع شد در آنجا هم باستحضارشان رساندم مطلبی که مورد سؤال هست و مورد پیشنهاد بود و در کمیسیون تصویب نشد اگر عنایت بفرمائید جناب آقای دکتر شفیع امین توجه خاصی در ماده ۳ بند ۳ رعایت شده که تصویب مقررات مربوط به امور استخدامی هیئت علمی را در صلاحیت هیئت امنا گذاشته و هیئت

امنای هر دانشگاه جدا تشکیل میشود آئین نامه اجرائی این قانون را باز هیئت های امضاء می نویسد بنابراین با توجه به خصوصیات که هر دانشگاه دارد و با توجه به حقوقی که استادان و اعضای کادر آموزشی هر دانشگاه دارد موضوع در هیئت امنای همان دانشگاه مطرح میشود و همانجا بتصویب میرسد بنابراین این قانون يك قانون عام و کلی است که آئین نامه اجرائی آن را دانشگاه های مختلف بتصویب هیئتهای امنایشان می رسانند فکر میکنم نظر جناب آقای دکتر شفیق امین تأمین شود (دکتر ضیائی - وحقی توضیح بخواند شد) حضور آقایان عرض میکنم که هیئت امنای هر دانشگاه یقیناً توجه میکند با توجه به انقلاب آموزشی و منظری که از تقدیم این قانون بوده حق ندارد تصویب حقی بکند.

نایب رئیس - آقای دکتر شفیق امین بفرمائید.

دکتر شفیق امین - بنده معذرت میخواهم که مزاحم شدم این يك حق قانونی است که لغو میشود هیئت امناء آنرا بشکل آئین نامه ای مورد بررسی قرار خواهد داد یعنی کارمند و معلم حقی را از دست میدهند بعد معلوم نیست که هیئتهای امناء آنرا قبول بکنند ما حق قانونی بگفته معلم را از دستشان بگیریم و موکول کنیم که هیئت امناء ممکن است با توجه باوضاع حتماً قبول خواهند کرد این حق را قانون با آنها داده است ما حق قانونی را بگیریم و موکول بکنیم بنظر هیئت امناء ممکن است هیئت امناء قبول نکنند اگر آقای دکتر زاهدی باین قانون اعتماد دارند بگویند که حقوق آنها را خواهند داد.

نایب رئیس - آقای دکتر زاهدی بفرمائید.

دکتر زاهدی (معاون وزارت علوم و آموزش عالی) - بنده خیلی متأسفم که عرایض تارسیای بنده نتوانست جناب آقای دکتر شفیق امین را قانع کند همانطور که عنایت میفرمائید این قانون کلی است و هدف این قانون این است که بیشتر اختیار به دانشگاهها داده شود و آنها حاکم بر سرنوشت خودشان باشند بدون تردید تمام هیئتهای امناء و تمام دانشگاهها این نکته را در نظر خواهند داشت که با توجه به هدفهایی که معروض شد حقی را نگذارند از کسی

سلب شود بنده فکر میکنم که نظر جناب آقای دکتر شفیق امین کاملاً تأمین بشود.

نایب رئیس - آقای رامبد بفرمائید.

رامبد - آقای زاهدی من استدعا میکنم آنچه که اینجا قرائت میکنم توجه بفرمائید. «کلیه مواردی از قوانین مربوط به دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که در زمینه امور مالی و استخدامی بتصویب رسیده است» الی آخر ملغی است بنابراین استنباط بنده این است هر کسی به استناد آن قوانین استخدام شده شما اصل قانون را ملغی میکنید بعد بفرض آمدیم هیئت امنای شما اینجا میتوانم آزاد صحبت کنم؟ که اکثر آهمدیگر را قبول ندارند آمدند وحقی را که مجلس شورای ملی و توشیح شاهنشاه بزرگ يك نفر داده و به استناد او استخدام شده همچنان که در موارد دیگر از کلمه انقلاب ای بسا دیده شده خواسته اند سوء استفاده کنند و اینجا هم سوء استفاده کردند تصویب کننده آن حق کیست؟ این من رأی دهنده هستم ما شاید بتوانیم برای آینده باز کار خطی بکنیم و این کار استفاده را بدهیم به هیئت امنای دانشگاه که همین پریر و زجاج به استخدام مطالب زیادی در مجلس گفته شد ولی شمای استاد حقوق شمای معاون وزارت علوم با آن آشنائی به حق و با این تسلط بعلم چگونه بمن تجویز میکنید که بیایم حق میکنم قانونی کسی که با استناد قانون استخدام شده اند یکباره بگوئیم ملغی است و بعد این حق را در دست مخالفین و معاندین و رقبای همان شخص قرار بدهیم و بعد که حق او تصویب شد او همین قانون را جلوم بگذارد که با استناد قانون شما ما این حق را تصویب کردیم (صحیح است) شما بمن می فرمائید ما میخواهیم دست امناء را باز بگذاریم بفرض اینکه اینرا قبول کردیم در طرز اداره دانشگاه در زمانیکه میآئید دست امناء را باز میگذازید ولی شما خودتان را بگذارید جای کسی که از قانون قبل استفاده کرده است با تصویب است که دست کسی را باز بگذارند که نسبت به سوابق استخدامی همکاران خودش هر طوری تصمیم گرفت عمل نشود شما این را صحیح میدانید؟ شما میآئید اینجا راجع به حق کار گرجا رجوع بحق زارع و طبقاتی که در گذشته آنجا که باید از حقوقی استفاده نمی کردند صحبت

میکنید و میخواهد آنها را هم هر چه بیشتر در این مملکت به حشمان احترام بگذارد آنوقت میآئید نسبت بکارکنان و دانشگاهیان حشمان را تصویب میکنید و آنوقت آن سردرب را می سازید آن سردرب هم امناء داشت آن سردرب هم مهندس مشاور داشت آن سردرب هم رئیس دانشگاه داشت برای آن سردرب از همین بولها استفاده میکردند (صحیح است) و همین گونه جوابها را در پشت این تریبون میدادند و همیظور که می بینید عده ای این تصمیمات را میگیرند و برای آن سردرب را هم با همین استدلالها میگویند آنوقت بطور میتوانید سرنوشت دانشگاهها را بدست انگونه اشخاص بسیارید (احسنت - احسنت).

نایب رئیس - آقای دکتر میرعلاء بفرمائید.

دکتر میرعلاء - عرض کنم مطالبیکه در این زمینه گفته شد آقای دکتر شفیق امین حق داشتند و آقای رامبد هم احساسات بخرج دادند ولی بنده باید عرض کنم که موضوع تشکیل هیئت امناء و آزاد گذاشتن دست هیئت امناء يك سیاستی است که وزارت علوم در پیش گرفته و يك سیاست صحیح است و بعلاوه نظر توجه خاصی که بدانشگاهها دارد و افرادی که در رأس هیئت امناء قرار میگیرند تقریباً میتوانیم بگوئیم ....

رامبد - ما نباید کارهای خودمان را بخاندان جلیل سلطنت نسبت بدهیم آنها بزرگتر از این هستند که ما مطالب خودمان را به آنها بچسبانیم اسم آنها بالاتر از این است که ما آنها را وسیله سوء استفاده قرار بدهیم.

نایب رئیس - آقای دکتر میرعلاء مطالبتان را ادامه بدهید.

دکتر میرعلاء - جنابعالی که صحبت کردید (خطاب به آقای رامبد) ما بلند شدیم صحبت بکنیم؟ شما گوش کنید بعد بیائید جواب بنده را بدهید موضوع هیئت امناء و افرادی که در هیئت امناء انتخاب میشوند از روی يك ضوابطی است ولی موضوعی که شما بان تکیه کردید که ممکن است حقوق بعضی افراد ضایع شود این را ما خودمان در کمیسیون علوم لایحه ای که آمد منوجه شدیم و هیچ حقی از کسی ضایع نخواهد شد و این پیشنهاد پیشنهاد است که ما گذاشتیم و تصویب شده

هیئتهای امناء در تصمیمات خود مقررات و ضوابط استخدامی کادر آموزشی مؤسسات عالی علمی را که وزارت علوم و آموزش عالی بنده پیشنهاد شورای هماهنگی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی بتصویب رسانیده است رعایت خواهند کرد «این شورای هماهنگی در زیر نظر وزیر علوم مشول است و تمام این امکانات بررسی میشود و ما دست اینها را باز نگذاشته ایم میگویند آن قسمت از مقررات استخه امی هیئت علمی و فنی که مربوط به تعیین پایه حقوق و حقوق بازنشستگی مستخدمین رسمی هیئت علمی باشد پس از تصویب کمیسیونهای علوم و آموزش عالی و دارائی و استخدام مجلسین قابل اجرا خواهد بود شما این حق را با آنها نداده اید و نمیتواند هر کار دلشان میخواهد بکنند بنده دیگر عرضی ندارم.

نایب رئیس - نظردیگری نسبت بماده هشتم نیست؟ (اظهاری نشد) رأی میگیریم بماده هشتم خانها و آقایانی که موافقت خواش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده نهم قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۹ - آئین نامه های اجرائی این قانون از طرف رئیس مؤسسه عالی علمی پیشنهاد و بتصویب هیئت امناء خواهد رسید.

نایب رئیس - نسبت بماده ۹ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) رأی میگیریم بماده ۹ خانها و آقایانی که موافقت خواش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد ماده ۱۰ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۰ - وزارت علوم و آموزش عالی میتواند مقررات این قانون را در صورت اقتضاء در هر يك از مؤسسات عالی علمی دولتی دیگر و یا مؤسسات عالی علمی دیگری که بنحوی از آنها از کمک دولت استفاده میکنند نیز بموقع اجرا گذارد.

تبصره - وزارت علوم و آموزش عالی میتواند در صورت اقتضاء دویا چند مؤسسه عالی علمی را زیر نظر هیأت امناء قرار دهد.

نایب رئیس - بماده ۱۰ نظری نیست؟ (اظهاری نشد)

رای میگیریم بماده ۱۰ خانمها و آقایانیکه موافقت خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد ماده ۱۱ قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۱ - وزارت علوم و آموزش عالی مأمور اجرای این قانون است.

نایب رئیس - نسبت بماده یازده نظری نیست؟ (اظهاری نشد) رای میگیریم بماده یازده خانمها و آقایانی که موافقت خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. کلیات آخر لایحه مطرح است آقای دکتر عاملی بفرمائید.

دکتر عاملی - جناب آقای رئیس، همکاران ارجمند همینطور که ملاحظه میفرمائید لایحه قانون هیئت‌های امنای مؤسسات عالی علمی دولتی که بدون شك یکی از لوايح بسیار مهمی است که از تصویب مجلس شورای ملی میگذرد از طرف فراکسیون حزب پان ایرانیست در شور اول بدون اینکه بحث و یا پیشنهادی در مورد مواد آن داده شود گذشت و من خواستم در این مورد توضیحی عرض کنم که بجهت دلیل گروه پارلمانی پان ایرانیست در این مورد اظهار نظری نکرده استنباط ما از این لایحه اینست که این لایحه اختیارات است اختیارات در حدی یسابقه برای رؤسای دانشگاهها و اختیاراتی یسابقه برای وزارت علوم و رؤسای دانشگاهها بموجب این قانون از اختیارات بسیار برخوردار خواهند شد زیرا همانطور که ملاحظه میکنید ترکیب هیاتهای امناء بنحوی است که نظارت و رسیدگی چنین هیاتی بر امور دانشگاهها جز نظارتی بسیار عالی و فائده نخواهد بود و این قدرت برای طرح ریزی آینده دانشگاهها بطور مطلق در اختیار رؤسای دانشگاهها خواهد بود ترکیب هیاتهای امناء را که ملاحظه بفرمائید غالباً مرکب از شخصیهائی است که بمناسبت سنگینی وظائف اداری و اجتماعی و بدلیل آنکه ناگزیرند در هیات امنای تمام دانشگاهها شرکت کنند ناگزیر فرصت آنرا نخواهند یافت که در طرح ریزی برنامهها دخالت بزدیک و دقیقی داشته باشند و چنین روشی سهم رؤسای دانشگاهها را افزایش میدهد تمام مفاد این لایحه همانطور که ملاحظه

میکنید دست رؤسای دانشگاهها را باز میگذارد تا آنطور که لازم میدانند بدانشگاههای فردای ما شکل بدهند ملاحظه کردید در ماده ۸ بسیاری از قوانین قبل که روالهای دانشگاهی ما را تعیین میکرد لغو شد و این باز موجب دیگری است برای اینکه رؤسای دانشگاهها از اختیارات فوق العاده برخوردار باشند اما وزارت علوم هم بموجب این لایحه از اختیارات زیادی برخوردار میشود آخرین مرجع قانونی که بر امور دانشگاهها نظارت میکرد یعنی شورای مرکزی دانشگاهها بموجب این لایحه قانونش ملغی میشود و دیگر چنین شورائی وجود ندارد اختیارات این شورا هم بوزارت علوم و آموزش عالی تفویض شد بنابراین استنباط ما در اینکه این لایحه اختیارات میدانیم بدلالی که عرض کردم فکر میکنم مستدل باشد همین جهت نه بعنوان مخالف یعنی مخالف قطعی بلکه بعنوان ناظر بسهم خودمان سکوت کردیم تا این لایحه مراحل قانونی خودش را طی کند و امروز هم لابد ناظر خواهیم بود که اعضای حزب اکثریت به این لایحه اختیارات رای موافق خواهد داد (مهندس ارفع - صحیح است) خوشوقتم که تأیید کرده‌ید ولی این اختیارات باید باین تذکری همراه باشد، این اختیارات برای چه داده میشود اگر شرایط شرایط عادی بود هرگز اختیارات به این نحو به مرجع اجرائی داده نمیشد این اختیارات داده میشود برای اجرای یکی از اصول انقلاب یعنی انقلاب آموزشی شما بموجب این اختیارات تمام روالهای معمول دانشگاهی ایران را در هم میریزید، در هم ریخته‌اید و بیشتر در هم میریزید (دکتر پرتو اعظم - انقلاب معنیش این است) این انقلاب هست امامعنی دیگری هم انقلاب دارد، انقلاب تنهاتخریب نیست ساختن بهتر هم هست این اختیارات برای ساختن بهتر است و این تذکرانی که اینجا عرض میکنم برای همین است که ما میدانیم شما اختیار گرفته‌اید برای اینکه بهتر بسازید و ما نظارت بکنیم بر اینکه شما از این اختیارات چگونه استفاده خواهید کرد ولی اینکه میگویم ما نظارت میکنیم تنها گروه پارلمانی پنج نفری پان ایرانیست نیست چون انقلاب آموزشی هم متعلق بگروه ما نیست همانطور که متعلق بحزب شما هم نیست این انقلاب متعلق است بملت

ایران و این نظارت از جانب ملت ایران بموجب يك نظارت تاریخی و انقلابی بر اعمال شما خواهد شد اینرا شوخی نگیرید همانطور که ما انقلاب ایران را شوخی نگرفتیم این نظارت را هم شوخی نگیرید چون موجباتی دارد و نیروهای عظیمی در جامعه مادر حال خروشیدن است و خروش چنین نیروهائی ایجاب میکند که شما بوظایف انقلابی خودتان واقعاً عمل کنید شما بانسل جوان و گل سرسبد نسل جوان سرو کار دارید شما بآباد دانشگاههای ایران سرو کار دارید دانشگاههایی که در هر شرایطی باید فردا را بسازد، خلق کند، ایجاد کند رهبری فردا در شرایط عادی بلکه در شرایط انقلابی و بهمین دلیل است که شما اختیار مطلق داده شده شما در يك هنگامی رهبری نسل جوان را بموجب این اختیارات بدست میگیرید که مادر حضيض انحطاط تمدن غرب هستیم که میلیونها میلیون عنصر جوان در برابر فتنای آرمانهای بشری قرار گرفته‌اند و نمیدانند چه میکنند موج بی آومانی آن مرکزی را میبلرزاند که بعضی هابغاط آنجارا متدمنترین نقاط جهان میدانند و این موج در آینده سختتر خواهد لرزاند این موج آن کشورهائی را میبلرزاند که بعضی هابغاط معتقدند که ما باید کورکورانه مقلد آنها باشیم و درخشندگی تکنولوژی آنها نقابایی شده است که بی سیمابودن فرهنگ آنها را نشان میدهد و در جهان ما يك چنین موجی هست و این موج بسیاری از مراکز اجتماع را میبلرزاند و سالهای اخیر نشان داده است که این موج سختتر از هر جا محیطهای دانشگاهی را میبلرزاند تمام نیروهائی که در صده تخریب فرهنگهای اجتماعی هستند نیروهای خودشان را معطوف باین مراکز کرده‌اند که بظاهر مرکز علم است و بواقع هم مرکز علم است ولی غالباً مرکز علم فاقد آرمان است و این خلاء آرمان خواهی این مراکز را بنقاط ضعف بسیاری از اجتماعات تبدیل کرده این يك حقیقت جهانی است که ما در برابرش ایستاده‌ایم و برای مقابله با يك بیماری جهانی که محیطهای جوان را بیش از هر جای دیگر مورد تهاجم قرار میدهد ما چنین اختیاراتی را تصویب میکنیم بدست وزارت علوم میسپاریم در برابر این بیماری جهانی باید مقابله کرد این بیماری جهانی بجهت چیز حمله میکند به خلاء آرمان، خلاء

آرمان شناسی و آرمان خواهی و این آن چیزی است که شما باید پر کنید آن نیروئی است که باید بدست جوانان بدهید و بگذارید در اینجا من بعنوان کسی که حیات خودش را در دانشگاه گذرانده چه بعنوان دانشجو و چه بعنوان کارکنان دانشگاه شما بگویم که در برابر این خطر تاکنون اندیشه‌ای نشده است چقدر اشتباه است که این خطر را صرفاً يك خطر ناشی از عدم وسائل رفاهی میدانید سیاست رفاهی بجای خودش البته همه باید مرفه باشند و دانشجو هم باید مرفه باشد باید خوابگاه خوب داشته باشد غذاخوری خوب داشته باشد حالا راههای دیگری پیدا کرده‌اید بسیار خوب قرض میدهند شهریه البته نمیگرفتید بهتر بود ولی خوب حالا وام میدهند بورس میدهند قرض میدهند همه بجای خودش لازم است ولی اگر گمان کنید که این اقدامات رفاهی کافی است با آینده این ملت بازی کرده‌اید برای اینکه این ملت در جایگاه خاصی از تاریخ و جغرافیا قرار گرفته که شاید بیشتر از هر کشور دیگری در معرض خطراتی که از جانب عناصر زیرزمینی ساخته میشود داخسته میشود تقویت میشود همینطور اینکه محیطهای دانشجوئی را مورد حمله قرار میدهند در برابر این خطر با پول با رشوه با کمک ساده باغذاخوری خوب نمیشود مقابله کرد با تفریح و رقص و پای کوبی نمیشود مقابله کرد خطر واقعی در اینجا فقر آرمان خواهی است نه فقر مائی شما با این اقداماتتان ممکن است در برابر فقر مالی سدهائی ایجاد کنید اما فقر آرمان شناسی در اینجا چه تکلیفی پیدا میکند تاکنون فکر نشده دلپیش این است که این مشکلترین امر دانشگاه است شما ممکن است علم بیاموزید ولی این علم مثل يك شمشر برائی است این شمشر را بدست کی میخواهید بسپارید این مغزهایی که باید از تکنولوژی شما استفاده کنند و جامعه ما را در آینده بيك راه انقلاب مناسب با شئون حیات ملی ما ببرند کدام است از این اختیارات باید استفاده کنید برای اینکه در برابر يك مسئله جهانی قیام کنید يك خطر جهانی قیام کنید این انقلاب ما تنها برای این نیست که ما مسائل داخلی خودمان را حل کنیم امروز مسائل داخلی ناشی از بیماریهای جهانی است انقلاب باید در برابر خطرات جهانی خطرات بیماری زای

جهانی بایستد فردا اگر صحنه‌ای پیش آمد بعلمت اینکه شما دانشجویان را از لحاظ سیاست ملی آن گونه که باید و شاید بسیج روانی نکرده‌اید اگر سیاستی پیش آمد و صحنه‌ای پیش آمد شما بایستد آن که دانشجوی ایرانی عمیقاً و با تمام وجودش بموقعیت ملی خودش و موقعیت جهانی خودش واقف نبود شما مسئول خواهید بود مسئولین وزارت علوم رؤسای تمام الاختیار دانشگاهها فردا نیاید توضیح بدهید که چنین و چنان شد ما اگر قانن محاسبات بودیم میخواستیم قورباغه بخیریم ذبح حساب اجازه نمیداد فردا نیاید بگوئید ما تامل بزرگ میخواستیم مقررات اجازه نمیداد استاد میخواستیم کتاب میخواستیم قانوناً بما اجازه نمیداد این بهانه‌ها دیگر از شما گرفته شده مطلق اختیارات دیگر دست شماست هیئت امنا میباید مخصوص کسانی است که بخاطرش بول میپردازند هیئت امنا برای این است که ببینند وجوه خصوصی برای چی خرج میشود اینکه ما اینجا تصویب میکنیم این قانون هیئت امنا نیست يك مجلس خصوصی است برای رئیس دانشگاه که سالی یکبار دوبار تشکیل میشود تشریفاتی و خواسته‌های آنها را تصویب میکنند این اختیارات لازم است برای اینکه مسائل بزرگ است و دست مجری باید باز باشد از

محک‌های بسیاری که باید دهمت انتخاب کنیم مسئله آرمانخواهی نسل جوان است اگر در بسیج آرمانخواهی نسل جوان پیروز نباشید این اختیارات بموجب يك امر انقلابی تاریخی بر شما حزام است و باید تاوانش را بدهید (الست - احسن).

نایب رئیس - در کلیات آخر لایحه نظر دیگری نیست؟ (اظهاری نشد) کلیات آخر و مجموع مواد رأی میگیریم خانمها و آقایانیکه موافقتند خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد لایحه برای تصویب به مجلس سنا فرستاده میشود.

۱۲- اعلام تعطیلات نوروزی - ختم جلسه

نایب رئیس - با اجازه خانمها و آقایان جلسه امروز را ختم میکنیم و از روز ۲۸ اسفند تا بیستم فروردین ماه جلسه علنی نخواهیم داشت از نمایندگان محترم تقاضا میشود در تعطیلات نوروز هر کجا مسافرت میروند آدرسشان را بدفتر مجلس بدهند تا اگر قرار باشد جلسه‌ای تشکیل شود از محل و آدرس نمایندگان اطلاع داشته باشند.

(جلسه در ساعت يك بعد از ظهر ختم شد)

نایب رئیس مجلس شورای ملی - **حسین خطیبی**

گزارش دولت در اجرای قانون تأسیس شرکتهای بهره‌برداری از اراضی زیرسدها

ریاست محترم مجلس شورای ملی

در اجرای قانون تأسیس شرکتهای بهره‌برداری از اراضی زیرسدها و آئین نامه مربوط به آن وزارت آب و برق با آقای جرج ویلسن مدیر شرکت آمریکائی کشاورزی ترانس ورلد اقدام بامضاء قرارداد ب منظور بهره‌برداری از ده هزار هکتار اراضی زیرسد محمدرضا شاه پهلوی نموده است که طی شماره ۲۹۱۰/۵۰۰/۲۹۴۶ مورخ ۴۸/۱۱/۲ مراتب بهیئت دولت گزارش و مورد تأیید واقع شده است.

اینک در اجرای ماده ۳ قانون ذکر شده در بالا يك نسخه از فتوکپی قرارداد مزبور راجهت استحضار تقدیم میدارد.

نخست وزیر
امیرعباس هویدا
وزیر آب و برق
مهندس روحانی

نظر باینکه ترانس ورلد گزارش توجیه اقتصادی و فنی و امکانات اجرای طرح بهره‌برداری از اراضی مورد اجاره را که از این بعد طرح نامیده میشود (و همچنین تفصیلات رسمی مورخ دهم فروردین ماه ۱۳۴۸ (سی ام مه ۱۹۶۹) دائر ب اجرای يك پروژه کشت و صنعت منظور بهره‌برداری از اراضی خوزستان بر اساس قانون کشت و صنعت تهیه و تسلیم وزارت نموده است. و نظر باینکه وزارت و ترانس ورلد يك موافقت نامه مبنی بر تاریخ ۲۹ اسفند ماه ۱۳۴۷ (بیستم مارس ۱۹۶۹) مبنی بر حوده و اکنون مایلند توافقها و تعهدات خود را بحرف مشروح تری ثبت و ضبط نمایند.

بدراین طرفین بترتیب زیر موافقت مینمایند:

۱ - تعهدات عمومی ترانس ورلد

ترانس ورلد موافقت مینماید که با در نظر گرفتن کلیه شرایط این موافقتنامه برای تشکیل يك شرکت سهامی (که از این پس شرکت طرح نامیده میشود) و تأمین اعتبار برای آن طبق قوانین و مقررات ایران اقدام نماید. کلیه حقوق و تعهدات ترانس ورلد که در موافقتنامه مقدماتی و در این موافقتنامه تعیین و ذکر گردیده به شرکت طرح واگذار میشود تا نسبت با اجرای طرح مورد توافق اقدام کند مؤسسين سهامدار در شرکت طرح شامل ترانس ورلد سازمان مالی بین‌المللی بامریکال (بانک امریکا) و شرکت دیرو شرکت دو کمیکال که تماماً در امریکا تشکیل و به ثبت رسیده‌اند وزارت و صندوق توسعه کشاورزی ایران و آقای خلیل ظالقانی میباشند. در ضمن ممکن است که در تاریخ تشکیل شرکت یاد آورنده سهامداران اضافی با جانشین سهامداران فعلی نیز جزو سهامداران شرکت منظور گردند. بهرحال سهم شرکاء ایرانی در شرکت کمتر از ۲۰ درصد نخواهد بود.

۲ - تعهدات عمومی وزارت

وزارت مواهقت میکند با رعایت شرایط این موافقتنامه هرگونه اجازه و تصویب نامه‌های لازم برای انجام و اجرای طرح و تأسیسات آن و همچنین کلیه فعالیتهای مشترك پیشنهادی مذکور در ضمیمه «ب» این موافقتنامه و سرمایه‌گزاریهائی مزبوره طبق قانون اراضی زیرسدها و قانون جلب و حمایت سرمایه‌گزاریهای خارجی در ایران

و سایر قوانین و مقررات. تصویب نامه‌ها و آئین نامه‌های ایران را تحصیل و تسلیم نماید.

۱-۲- وزارت در اسرع وقت ممکن و بهرحال پس از تصویب دولت سهم شرکت خود را در سرمایه شرکت طرح به ریال پرداخت خواهد کرد.

۲-۲- وزارت در مورد اراضی مورد بحث در این موافقت نامه با شرکت طرح قرارداد اجاره منعقد خواهد کرد مشروط بر اینکه شرکت طرح تا تاریخ نهم اسفند ماه ۱۳۴۸ (۲۸ فوریه ۱۹۷۰) در ایران تشکیل و به ثبت برسد بهرحال تاریخ مذکور با موافقت طرفین قابل تمدید خواهد بود.

۳- شرایط مربوط به تعهدات مستمر

وزارت و ترانس ورلد تصدیق و موافقت مینمایند که تعهدات مربوط بهريك از آنان بنحوی که در این موافقت نامه پیش بینی گردیده تعهد لازم آنها بوده و باید بانهایت حسن نیت تا پایان انجام پذیرد بترتیبیکه طرح در رأس موعد مقرر شروع و در مدت تعیین شده کاملاً اجراء گردد. بعلاوه موافقت شد که وضع تعهدات آنها بنحوی باشد که انجام موفقیت آمیز هر يك از آنها منوط بر این باشد که کاملاً طبق شرایط و مقررات این موافقتنامه و در مواعد و مواقع تعیین شده انجام پذیرد بدون اینکه مقررات کلی فوق الذکر محدود شود. ذیلاً شرایط مربوط ب تعهدات مستمر هر يك از طرفین ذکر میگردد:

۱-۳- تعهدات وزارت منوط است به:

الف - قبول تشکیل بموقع شرکت طرح بترتیبی که توافق شده است.

ب - سرمایه‌گزاری در شرکت طرح بر طبق تقاضا و پیشنهاد مورخ دهم فروردین ماه ۱۳۴۸ (۳۰ مارس ۱۹۶۹).

ج - شروع کار از طرف شرکت طرح در ناحیه (الف) بدون تأخیر غیر موجه.

۲-۳- تعهدات ترانس ورلد منوط است به:

الف - دریافت بموقع مدارك حاکمی از صدور اجازه نامه و تصویب نامه‌های لازم دولتی از وزارت برای پیاده کردن طرح ساختمان و اعمال و اداره طرح از جمله

مواردیکه در قسمت ۱۳-۱۳ (واردات و صادرات- مالیاتها و سایر مزایا) پیشبینی شده است.

ب- دستور تضمین نامه مربوط به سرمایه گذاری از طرف سازمان عمران بین المللی ایالات متحده آمریکا برای سرمایه گزاران امریکائی که در قسمت اول به آن اشاره گردیده مبنی بر تضمین سرمایه و سرمایه های وامی آنها در قبال تغییر و تبدیل ارزها، مصادره و سایر خطرات و زیانها و خساراتیکه از طرف سرمایه گزاران ادعا شود.

ج- تدارک و تأمین تمامی احتیاجات ریالی طرح د- انجام سایر تعهدات وزارت که در قسمت ۱۳ این موافقتنامه پیشبینی شده است.

۳-۳- وزارت موافقت مینماید که قرارداد با قرارداد های اجاره ای شامل اراضی و متضمن شرایطی که در این موافقتنامه ذکر گردیده در اسرع وقت ممکن بر طبق قوانین و مقررات ایران با شرکت طرح منعقد کند.

بعلاوه موافقت میشود که تعهدات مستمر هر یک از طرفین موافقتنامه که برای انجام سهم خود بعهده گرفته اند منوط و مشروط به امضای قرارداد با قرارداد های اجاره از طرف شرکت طرح ظرف مدت ۳۰ روز پس از تشکیل رسمی شرکت طرح و تأمین نیاز مندیهای مندرج در بندهای (الف) (ب) و (ج) از قسمت ۲-۳ این موافقتنامه در هر حال تاریخ مذکور با موافقت طرفین قابل تمدید میباشد.

۴- شرایط مربوط به اراضی و اجاره آن

اراضی که بشرکت طرح به اجاره واگذار خواهد شد عبارت خواهد بود از کلیه اراضی که در ضمیمه (الف) پیوست این موافقتنامه منظور شده و جزء لاینفک آن بشمار خواهد رفت مدت اجاره یا اجاره ها بدو برای ۳۰ سال بوده و طبق شرایط مندرج در ماده (۷) قابل تمدید خواهد بود.

اجاره یا اجاره ها بر طبق شرایط مندرج در این موافقتنامه و ضمیمه (الف) (ب) و (ج) و همچنین سایر شرایطی که ممکن است بین طرفین مورد موافقت قرار گیرد خواهد بود.

۵- اجاره بها

مقررات مربوط به اجاره بها شامل شرایطی است که در این قسمت بشرح زیر پیشبینی شده است.

۱-۵- اجاره بها بطور سالیانه و بر اساس مقررات و نرخهای مشروحه زیر پرداخت خواهد گردید.

۱-۵- الف) نسبت به مساحت اراضی مورد استفاده برای محصولاتی که در ناحیه «الف» بدست میآید نرخ اجاره بر اساس ۱/۲ ارزش نقدی محصولات در سرخرمن خواهد بود.

۱-۵- ب) نسبت به مساحت اراضی مورد استفاده برای محصولاتی که از نواحی «ب» و «ج» بدست میآید نرخ اجاره بر اساس ۱/۲ درصد ارزش نقدی محصولات در سرخرمن خواهد بود.

۱-۵- ج) چنانچه جمع کل اجاره بهای سالانه قابل پرداخت در نواحی ب و ج طبق بند فوق الذکر کمتر از حاصل ضرب رقم ۱۵۰۰ ریال (که حداقل اجاره هر هکتار است) در مقدار هکتار زمین قابل کشت و آبیاری که از این پس مورد تعریف قرار میگیرد باشد. در این صورت رقمی که از حاصل ضرب ۱۵۰۰ ریال در جمع هکتار بدست میآید اجاره قابل پرداخت در آنسال خواهد بود. در مورد ناحیه الف بهمان ترتیب بوده با این تفاوت که حداقل اجاره بها ۱۲۰۰ ریال در هکتار در سال خواهد بود.

۱-۵- د) حداقل اجاره بها بشرح بالا در هر صد هکتار زمین از شروع اولین سال مالی شرکت پس از اولین برداشت خرمن از ناحیه مورد نظر تعلق گرفته و قابل پرداخت خواهد بود. این امر موجب حذف پرداخت سهم الاجاره از اولین برداشت محصول در سال اول نخواهد بود.

اجاره بهای جنسی فقط به محصولی تعلق میگیرد که توسط شرکت طرح برداشت شده باشد و شرکت هیچگونه تعهدی در پرداخت اجاره بهای جنسی نسبت به محصولی که بنا به اختیار خود برداشت نینماید نخواهد داشت.

۲-۵- در این موافقتنامه منظور از عبارت «ارزش نقدی سرخرمن» ارزش ریالی محصول در مزرعه بشکلی که جمع آوری شده و ذیلاً تعریف گردیده میباشد. شرکت طرح میتواند هزینه انبارداری مربوط به آنرا پس از ۶۰ روز و یا در صورتیکه اقدامات حفاظتی مخصوص جهت محصول لازم باشد کسر نماید.

تعریف برداشت محصولات بشرح زیر است: گندم، میلو (ذرت خوشه ای)، ذرت، لوبیای خشک. این محصولات دروشده و از ماشین درو به کامیون یا سایر وسائل نقلیه یا روی زمین منتقل میگردند.

پنبه - پنبه بادست با ماشین جمع آوری گردیده و در تریلرهای مخصوص پنبه یا سایر وسائل انتقال بارگیری میشود.

چغندر قند - چغندر قند با دست یا ماشین برداشت گردیده و آماده بارگیری بکامیونها در مزرعه خواهد بود.

یونجه - ۱- یونجه چیده شده. جمع آوری گردیده و عدل بندی (۲) - چیده شده جمع آوری گردیده. بریده شده و تحویل ماشین بسته بندی یونجه گردیده و یا (۳) چیده شده و برای سایر عملیات آماده بخارج شدن از مزرعه گردیده (۴) و یا مورد چرا قرار گرفته است.

میوه جات - سبزیجات: چیده شده و در مزرعه آماده حمل است.

در مورد سایر محصولات از روشهای مشابه فوق پیروی میگردد و یا توتیبی که بین وزارت و شرکت توافق شود عمل میگردد.

۳-۵- منظور از عبارت «اراضی قابل کشت و آبیاری کلیه آن زمینهای میباید که برای کشاورزی مناسب بوده و آب کافی برای آن بوسیله وزارت تأمین شده و برای عملیات کشاورزی در دسترس شرکت طرح قرار گرفته است و از طرف شرکت طرح تسطیح گردیده و برای آبیاری و کشت آماده شده است و همچنین اراضی مشابهی که برای ساختمانهای کشاورزی، ایستگاه دامپروری و یا سایر مقاصد کشاورزی اختصاص داده شده است.

۴-۵- در محاسبه اجاره بهای جنسی منحصر آن قسمت از محصولاتی که در حقیقت از زمین برداشت و تحویل خریداران شده و یا آنهاستیکه برای استفاده زراعتی در مزرعه نگاهداری گردیده منجمه محصولاتی که بعنوان یک روش برداشت کاشته و بمصرف چرا میرسد در نظر گرفته خواهد شد.

۱-۴-۵- باقیمانده محصولات که پس از برداشت آن در زمین باقی میماند از هر قبیل که باشد ممکن است

بوسیله شرکت طرح جمع آوری و هر طور که شرکت مذکور مایل باشد مصرف کنند. برای این قبیل باقیمانده محصولات ارزش نقدی سرخرمن در نظر گرفته نخواهد شد. در صورتیکه در آینده چنین مواد باقی مانده ارزش مهمی در بازار پیدا کند ارزش سرخرمن تعیین خواهد گردید.

۲-۴-۵- نواحی مسکونی دهات به نحوی که توصیف یا مساحی شده جزء اراضی مورد اجاره یا اجاره ها محسوب نخواهد شد.

۵-۵- کلیه اجاره بها ۶۰ روز پس از پایان سال مالی شرکت طرح و یا در هر تاریخ دیگری که طرفین موافقت نمایند باید پرداخت گردد.

۶-۵- با وجود کلیه مقررات مذکور در قسمت ۵ فوق توافق میشود: الف- پرداخت اجاره بهای متعلقه به ناحیه الف در سه سال اول برای مدت چهار سال بتعویق خواهد افتاد و بنابراین اجاره بهای سال اول این ناحیه همزمان با پرداخت اجاره بهای سال پنجم و اجاره بهای سال دوم همزمان با پرداخت اجاره بهای سال ششم و اجاره بهای سال سوم همزمان با پرداخت اجاره بهای سال هفتم قابل پرداخت خواهد بود.

ب- شرکت طرح حق و اختیار خواهد داشت که در هر ناحیه با دادن اخطار کتبی قبلی به وزارت پرداخت حداقل اجاره بهای آن قسمت از اراضی را که بمنظور باغ تجارتنی و غرس اشجار مورد استفاده قرار گرفته مادام که محصول آن به رشد قابل استفاده تجارتنی نرسیده به تعویق بیاندازد.

چنانچه شرکت طرح از این حق استفاده نماید اجاره بهای متعلقه در سالی که محصول باغهای مذکور به رشد قابل استفاده تجارتنی رسیده است نباید دیرتر از پایان همانسال پرداخت گردد در سالهای بعد نیز اجاره بهای سال جاری بعلاوه اجاره بهای یکسال از سالهای عقب افتاده تا وقتیکه کلیه اجاره های متعلقه پرداخت گردد وصول خواهد گردید. نرخ بهره متعلقه با اجاره بهای عقب افتاده ۷٪ در سال خواهد بود و از اولین تاریخ سر رسید اصلی مندرج در قسمت ۵-۵ تا تاریخ پرداخت تعلق خواهد گرفت.

۷-۵- دستور العمل پرداخت اجاره بها: شرکت طرح هر ساله منتهی تا ۱۵ روز پس از پایان سال مالی

شرکت و یا هر تاریخ دیگری که مورد موافقت طرفین قرار گرفته باشد صورت حساب مربوط با جاره بهای متعلقه به آن سال را بوزارت تسلیم نموده و در آن مقدار لراضی مورد اجاره به هکتار و میزان محصولات بدست آمده در آن سال و قیمت فروش محصولات فروخته شده در «سرخرمن» و قیمت «سرخرمن» محصولات فروخته نشده که برای استفاده در مزرعه نگهداری شده و قیمت های قابل انطباقی با قیمت های «سرخرمن» از محصولاتی که برای فروش آماده و حمل شده ذکر خواهد کرد. صورت حساب مذکور باید شامل محاسبه اجاره بهای حداقل و مال الاجاره جنسی نیز باشد.

۸-۵- وزارت طی یک مهلت سی روزه به صورت حساب مذکور رسیدگی خواهد نمود و در صورتیکه نظرانی داشته باشد مراتب را کتباً با اطلاع شرکت طرح خواهد رسانید که در آن صورت وزارت و شرکت طرح برای حل هرگونه اختلافی قبل از تاریخ موعد پرداخت فوراً تشکیل جلسه خواهند داد. چنانچه نظریات وزارت کتباً بشرکت طرح اطلاع داده نشود صورت حساب مربوط با جاره صحیح و قطعی تلقی خواهد شد.

۶- آب

آب بها بطور سالیانه و بر اساس نرخهای مشروجه زیر قابل پرداخت خواهد بود:

الف - آب بها بر اساس مقدار آب درخواست شده از طرف شرکت طرح و تحویل آن از طرف وزارت از درجه های اصلی که هر یک تقریباً یکصد هکتار امشروب میکند تعیین میگردد. وزارت هر ماهه مرتباً صورت ریز آب تحویل شده ماه گذشته را به شرکت طرح تسلیم خواهد کرد.

ب - نرخ آب بها برای مقدار آب تحویل شده بشرکت طرح در نواحی (الف)، (ب) و (ج) معادل ۰.۲ ریال برای هر متر مکعب آب خواهد بود.

ج - هر پنج سال یکبار از تاریخ انعقاد این موافقتنامه طرفین قرارداد میتوانند درخواست تجدید نظر در نرخ آب بها بعمل آورند. نرخهای مورد عمل را میتوان پس از مطالعه و بررسی بوسیله وزارت و شرکت طرح بنحویکه

مناسب با هزینه های عملیاتی و نگهداری مربوط به هر متر مکعب آب با مقایسه با هزینه های مربوط به سال ۱۹۶۹ باشد تعدیل کرد.

د - کلیه آب بهای متعلقه ظرف مدت ۴۵ روز پس از پایان سال مالی شرکت طرح باهر موعدی که مورد موافقت طرفین قرار گیرد باید پرداخت گردد.

ه - یک کمیته آب تشکیل و در آک شرکت طرح نماینده ای خواهد داشت که با سازمان آب و برق خوزستان درباره تمام مسائل مربوط بنامین آب هم آهنگی و توزیع آن در طرح آبیاری دزمشورت نماید.

اجازه تشکیل کمیسیون باشد شامل دستورات خاصی در خصوص نحوه ترکیب اعضاء که بیرون و تعیین تاریخ جلسات آن باشد.

۶-۱ - طرفین تصدیق مینمایند که با توجه بوضع طبیعی و خاص اراضی ناحیه (الف) تأسیسات زهکشی علاوه بر آنچه که هست مورد احتیاج خواهد بود. علیهذا موافقت میشود که وزارت و شرکت طرح مشترکاً لزوم زهکشی اضافی و نوع مناسب تر آن را مورد بررسی قرار دهند و وزارت به هزینه خود این زهکشی ها را بدون معطلی تأمین خواهد ساخت. در آن نواحی که سطح آب زیرزمینی بالاست کانالهای زهکشی بر اساس مطالعات فنی و توافق طرفین احداث و نگهداری خواهد شد.

زهکشیهای داخل قطعات در حدود یکصد هکتاری از طرف شرکت طرح به هزینه خود طرح ریزی و احداث خواهد گردید.

۶-۲ - طرفین موافقت مینمایند که وزارت و شرکت طرح برنامه عملیات مربوط به تسطیح و زهکشی اراضی را طوری باهم تلفیق و هماهنگ نمایند که حداکثر بهره برداری و استفاده اقتصادی ثمر بخشی از اراضی ناحیه طرح امکان پذیر گردد. علاوه موافقت حاصل گردید که کلیه تپها و کناره کانالها و ارتفاعات مشابه بوضع موجود باقیمانده و یا در غیر اینصورت قبل از اینکه اراضی همجوار آن بوسیله شرکت طرح تسطیح گردد این مواضع بوسیله وزارت هموار و تحویل شود.

۶-۳ - موافقت میشود که کانالها و درجه های

اصلی بوسیله وزارت احداث و آب به مقدار مناسب در دسترس واحدهای زراعی (صد هکتاری) شرکت طرح گذاشته شود.

بعلاوه بر اساس توافق طرفین در هر زمان ضرورت داشته باشد وزارت برای افزایش اندازه انهار فرعی و درجه آبرسانی واحدهای یکصد هکتاری که بمنظور تأمین حداکثر احتیاجات آبی بک کشاورزی فشرده و مدرن است اقدام نماید.

۷- تجدید اجاره

۷-۱ - شرکت طرح از آغاز سان بیست و ششم اجاره تا انقضای مدت اجاره با اجاره ها و تاناریخی که اراضی به اجاره مستأجر دیگری و اگذار میشود حق تقدم در تجدید اجاره را از نظر مدت و شرایط (از جمله اجاره بها) که بین طرفین توافق میشود دارا خواهد بود.

این شرایط نباید نامساعدتر از شرایطی که توسط یک مستأجر معتبر برای همان اراضی یا اراضی مشابه پیشنهاد میشود برای شرکت طرح باشد.

۷-۲ - شرکت طرح علاوه بر حق الوتبی که در قسمت ۷-۱ بدان اشاره گردیده در مدتی که در قسمت ۷-۱ ذکر شده حق تمدید اجاره یا اجاره ها را برای قسمتی از اراضی نواحی

(الف)، (ب)، (ج) که (با تضام اعیانی و ساختمانهای که بر روی آنها بوجود آمده) بصورت باغهای میوه یا ناکستان (اعم از اینکه باغات مذکور یا ناکستانها بحد باروری و تولید رسیده باشند یا نه) برای یک مدت اضافی ۳۰ ساله دیگر یا برای مدت کمتری که مورد توافق طرفین بوده و بتواند سرمایه گذاری از طرف شرکت طرح را در باغهای میوه یا ناکستانهای مذکور موجه نماید خواهد داشت. شرایط تمدید اجاره مذکور در هیچ مورد از پیشنهاد منصفانه دیگری که ممکن است بوسیله مستأجر احتمال دیگری برای اراضی مشابه و تحت شرایط مشابه داده شود نامتاستر خواهد بود.

۷-۳ - شرکت طرح علاوه بر حقوق الوتبی مذکور در قسمتهای ۷-۱ و ۷-۲ فوق در مورد تمدید اجاره یا اجاره ها برای قسمتی با کلیه اراضی در نواحی (الف)، (ب) و (ج) که مشترکاً مورد توافق وزارت و شرکت

طرح قرار بگیرد یا خرید یا تجدید اجاره قسمتی از اراضی در نواحی (الف)، (ب) یا (ج) که مساحت آنرا برای فعالیت های وابسته که در آن منافع دارد مناسب بداند حق تقدم خواهد داشت. در مورد اجاره یا تجدید اجاره برای فعالیت های وابسته تعداد سالهای پیش بینی شده برای ساختمان اصلی طرح و هر نوع گسترش مورد نظر باید کافی و مناسب باشد و اگر این مدت بعدت ۳۰ سال اجاره اصلی محدود گردد مستأجر اختیار خواهد داشت که اجاره را یا اجاره بهائی که معادل نرخ اراضی مشابه باستانی اعیانی و ساختمانهای که بوسیله مستأجر و یا شرکاء آن ایجاد شده باشد تمدید نماید.

۸- تأمین نیروی برق

وزارت مسئولیت تأمین نیروی برق مورد احتیاج نواحی (الف)، (ب) و (ج) شرکت طرح را برای امور کشاورزی و فعالیت های وابسته بآن طبق مقررات سازمان آب و برق خوزستان خواهد داشت.

۹- جاده

بدینوسیله موافقت میشود که جاده هائیکه در تمام فصول قابل استفاده باشد برای واحد کشاورزی هزار هکتاری که بوسیله شرکت طرح کشت گردیده باشد بموازات احتیاجات شرکت طرح از طرف وزارت ایجاد و نگهداری شود.

۱۰- تلفن

شرکت طرح اجازه خواهد داشت روابط تلفنی از طریق اتصال به سیستم مخابراتی (ماکز و ویو) سازمان آب و برق خوزستان بر طبق شرایطی که مورد موافقت طرفین قرار گیرد برقرار نماید.

۱۱- خدمات مربوط به نگهداری و تعمیر

طرفین تصدیق میکنند که طبق ماده ۷ مقررات قانون اراضی زیرسدها شرکت طرح مسئولیت نگهداری و تعمیر تأسیسات رادر داخل قطعات یکصد هکتاری و وزارت مسئولیت نگهداری و تعمیر تأسیسات خارج از قطعات یکصد هکتاری را بعهده داشته باشند بهر حال طرفین قبول دارند که ممکن است که در طول مدت اجاره یا اجاره ها لازم شود که امر نگهداری و تعمیر در سیستم آبیاری و زهکشی و جاده هائیکه از جمله مسئولیت های وزارت

محسوب میشود از طرف شرکت طرح انجام گردد. در چنین موردی پس از اخطار قبلی به وزارت (که ممکن است به طرح آبیاری دزداده شود) طرفین موافقت میکنند که شرکت طرح اینگونه خدمات را انجام داده و بازاء آن مبلغی بابت هزینه های واقعی برای خدمات انجام شده دریافت دارد و چنین مبلغی در پایان مدت ۳۰ روز یا بیش از آن پس از ارائه صورت حساب بوسیله شرکت طرح از طرف وزارت به شرکت طرح نقداً پرداخت خواهد شد یا از پرداخت های شرکت طرح به وزارت کسر خواهد گردید.

۱۲ - فعالیتهای وابسته به طرح

فعالیهای وابسته به طرح که باید از طرف شرکت طرح انجام گیرد در ضمیمه (ب) پیوست این موافقت نامه که جزئی از آن بشمار میرود منعکس است. وزارت فوراً کلیه موافقت های مورد احتیاج از سایر وزارتخانه ها یا مؤسسات دولتی ایران را برای این فعالیتهای اخذ خواهد نمود. شرکت طرح هرگونه اطلاعی را که جهت تحصیل این موافقت ها لازم باشد در اختیار وزارت خواهد گذاشت.

۱۳ - تعهدات ویژه وزارت

وزارت تعهد میکند بدون اینکه سایر تعهدات خود را محدود یا تعدیل نماید بدون هیچگونه تأخیری موارد مشروحه زیر را نیز تهیه و در دسترس شرکت طرح بگذارد. ۱-۱۳ بررسی و مطالعه عمیق مسئله حمل و نقل محصولات از مزرعه به بازار تا تاریخ اول ماه ژوئیه ۱۹۷۰ که ممکن است در طرح آبیاری دز با تبدیل آن به یک ناحیه مدرن، مکایزه، کشاورزی علمی و پیشرفته پیش آید انجام و یک برنامه صحیح که احتیاج روز افزون حمل و نقل محصولات کشاورزی را بر حسب تن در سال تهیه شود. ۲-۱۳ حق عبور آزاد و مداوم از جاده های هفت تپه برای کلیه وسائل نقلیه کارکنان و بازدیدکنندگان شرکت طرح. ۳-۱۳ حق بکار انداختن یک سیستم ارتباطی رادیویی برای عملیات طرح بهزینه شرکت طرح (موافقت

شده است که وزارت هرگونه مساعدتی و همکاری مورد تحویل پروانه یا اجازه مورد احتیاج بعمل آورد).

۱۳-۴ - حق پرداخت در قبال هرگونه واردات به ایران بر اساس وصولی بجای اعتبار بانکی پس از تصویب بانک مرکزی ایران.

۱۳-۵ - حق وارد کردن کلیه بذور کشاورزی مورد نیاز طرح بایران مشروط بر اینکه آن بذور دارای گواهی بهداشتی تأیید شده از طرف یک نمایندگی مجاز دولتی مورد قبول قبلی وزارت کشاورزی ایران باشد.

۱۳-۶ - حق وارد کردن یک دستگاه هواپیمای سمپاش بایران در صورت لزوم و استخدام یک نفر خلبان امریکائی تا مادامی که یک نفر ایرانی دوره آموزشی لازم را بگذراند.

۱۳-۷ - حق وارد کردن فوری هر نوع کود شیمیائی یا مواد شیمیائی کشاورزی مورد احتیاج شرکت طرح بایران که در ایران به آسانی در دسترس نباشد.

۱۳-۸ - حق فوری و مداوم برای شرکت در کلیه برنامه های تشویقی دولت ایران که ارتباط با امر تولید و بازاریابی محصولات کشاورزی دارد و در دسترس مزارع کشت و صنعت قرار میگیرد.

۱۳-۹ - حق فوری و مداوم در مورد استفاده از اختیارات کامل با توجه با مورد استفاده از جمله تعیین اینکه کدام کار با دست یا ماشین انجام شود. چنین استنباط و موافقت میشود که طبق گزارش توجیهی تحت شرایط اقتصادی و تکنولوژی فعلی و عملیات کشاورزی که در حال حاضر مورد نظر است تقریباً یک نفر کارگر ایرانی برای هر ۱۰ هکتار زمین زیر کشت استخدام خواهد شد.

۱۳-۱۰ - تأمین و دسترسی فوری و مداوم به خدمات بهداشت همگانی و سایر خدمات عمرانی و اصلاحی روستائی برای کارگران و روستائیان ساکن در نواحی طرح.

۱۳-۱۱ - تسطیح و برطرف کردن کلیه آثار ناشی از تخریب دهات متروکه در داخل منطقه طرح و تبدیل اراضی آن بوضعی مناسب برای عمران دژ موارد نیاز شرکت طرح بدون اینکه هزینه ای برای شرکت در برداشته باشد. ۱۳-۱۲ - پرداخت فوری کلیه خسارات ناشیه از

زیانهای وارده به محصولات و غرامات مربوط به خرابیهای حاصله به اراضی در اثر کمبود آب در هر واحد زراعی بکصد هکتاری یا در اثر اجرای عملیات ساختمانی وزارت بهر حال در صورت خشکسالی عمومی که وزارت به کلیه مصرف کنندگان آب اعلام لزوم برقراری سهمیه و تقسیم بندی آن را قبل از فصل کشت مینماید وزارت هیچگونه مسئولیتی نخواهد داشت مشروط بر اینکه شرکت طرح برابر سهم اعلام شده آب دریافت نموده باشد. میزان آبی که بطور متوسط برای هر محصول در یک هکتار در سال مورد استفاده قرار میگیرد بر اساس یک روش نافع و پیشرفته و مؤثر آبیاری بین طرفین مورد موافقت قرار خواهد گرفت. در صورت چنین جیره بندی آب شرکت طرح حق خواهد داشت میزان اراضی زیر کشت را بنحوی کاهش دهد تا برای سایر اراضی؛

مورد اجاره یا اجاره ها امکان آبیاری کافی وجود داشته باشد. در اینصورت اراضی کاهش داده شده در محاسبه برای تعیین حداقل اجاره مندرج در ماده ۵ منظور نخواهد شد.

طرفین موافقت مینمایند که پس از مدت پنج سال هر موقع مایل باشند به درخواست وزارت در جلسه ای نسبت به هرگونه تجدید نظر و تغییراتی که در جمله اول این قسمت ۱۳-۱۲ لازم باشد مذاکره نمایند.

۱۳-۱۳ - واردات - صادرات - مالیات و سایر مزایا

بدینوسیله بین طرفین موافقت حاصل گردید که شرکت طرح و پروژه از کلیه مزایا و امتیازات و جوایز و هرگونه حقوق و امتیازات ارفاقی دیگر که در حال حاضر وجود داشته و یا ممکن است در آینده طبق قوانین و تصویب نامه و دستورات دولت شاهنشاهی ایران برقرار گردد استفاده نمایند.

همچنین وزارت موافقت مینماید که کلیه مزایا و امتیازات و جوایز و هرگونه حقوق و امتیازات ارفاقی دیگر را که به هریک از سرمایه گزاران یا گروهی از آنها در طرح کشت و صنعت در منطقه آبیاری دز اعطاء میشود به شرکت طرح و پروژه با شرایط و مقرراتی که نامساعدتر از آنچه به سرمایه گزار یا گروهی از آنها داده شده است نباشد داده شود.

۱۳-۱۳-۱ - وزارت در مورد معافیت گمرکی و سود بازرگانی کلیه ماشین آلات و تجهیزات و وسائل و ابزار و دستگاهها و لوازم یدکی و مصالح و اسباب و ادوات آموزشی و سائط نقلیه و مواد شیمیائی و کودهای شیمیائی و سایر مواد و اشیاء از هر قبیل برای انجام و اجرا و تکمیل مؤثر طرح بنحومفید و اقتصادی لازم باشد به شرکت طرح در تعیین و تشخیص این معافیتها و همچنین معافیت از سایر مساعذت لازم خواهد نمود و همچنین در مورد برخورداری شرکت طرح از اینگونه معافیتها مساعدت خواهد کرد. وزارت همچنین در مورد انجام تشریفات و مقررات مربوط به اسباب و لوازم و اشیاء وارده که باید فوراً پس از ورود بایران به محل فعالیتهای شرکت طرح حمل گردد کمک خواهد نمود.

۱۳-۱۳-۲ - شرکت طرح در تهیه و تأمین وسائل و تجهیزات حق تقدم به وسائل و لوازمی که در ایران ساخته میشود خواهد داد مشروط بر اینکه اینگونه اجناس و اقلام را (بامقایسه با اجناس مشابه ساخت خارج) بتوان تحت شرایط مساوی از لحاظ کیفیت و قیمت و در دسترس بودن در موقع احتیاج و میزان مورد لزوم و سودمندی آنها برای مقاصد مورد نظر در ایران تهیه نمود. در مقایسه قیمت اقلام وارداتی با اقلامی که در ایران ساخته و تولید میشود هزینه حمل و نقل و وارداتی نیز مورد نظر قرار خواهد گرفت.

۱۳-۱۳-۳ - شرکت طرح حق خواهد داشت با رعایت قوانین و مقررات گمرکی و تاحدودیکه این قوانین و مقررات در حال حاضر یا در آینده اجازه دهد در مواقعی که لازم تشخیص دهد نسبت بصدور هریک از اقلام اجناس و لوازمی که به ایران آورده بدون پروانه صدور و با معافیت از حقوق گمرکی صادراتی و هرگونه مالیات و عوارض دیگری اقدام کند.

۱۳-۱۳-۴ - شرکت طرح حق خواهد داشت تا حدودیکه قوانین و مقررات ایران اجازه بدهد نسبت بفروش اقلام وارداتی در ایران با توجه به اینکه هرگاه چنین اقلامی در ایران فروخته شود پرداخت حقوق گمرکی و رعایت و انجام مقررات و تشریفات قانونی مربوط به

آن بعهده خریدار میباشد اما در نهایتاً هرگونه مدارک مربوط به تخصیص اینگونه اقلام نیز بوسیله خریدار تهیه و بشرکت طرح ارائه خواهد شد.

۱۳-۱۳-۵ - کلیه واردات و صادرات موضوع این قرارداد تابع اسناد و تشریفات گمرک می خواهد بود (بجز در مورد پرداخت یا پروانه ای که از بابت آن معافیت دارند) بترتیبی که آن تشریفات نامساعدتر از آنچه که معمول است نباشد.

اینگونه مدارک و تشریفات بدون معطلی صادر و انجام خواهد گردید و برای این منظور ترتیبات لازم بین شرکت طرح و مقامات گمرک با کمک و مساعدت وزارت هر چند یکبار معمول خواهد گردید.

۱۳-۱۳-۶ - مضافاً وزارت موافقت مینماید که هیچگونه مالیات یا عوارض از هر قبیل اعم از اینکه بوسیله مقامات مرکزی یا محلی وضع گردد بشرکت طرح یا پروژه یا عملیات طرح تعلق نخواهد گرفت مگر آنکه وضع این قبیل مالیاتها یا عوارض جنبه عمومی داشته و بدون هیچگونه تبعیض وضع شود در مورد مؤسسات مشابه عمومیت داشته باشد.

۱۳-۱۳-۷ - در صورتیکه بر روی مال الاجاره اراضی مالیاتی بسته شود. پرداخت چنین مالیاتی جزء مسئولیتهای شرکت طرح نخواهد بود.

۱۲ - تعهدات ویژه شرکت طرح

۱۲-۱ - بدون اینکه سایر تعهدات شرکت طرح ضمن این موافقتنامه محدود گردد یا تغییر یابد مشخص است که وزارت باید اطمینان حاصل نماید که شرکت طرح مجدانه سعی خواهد نمود که تمام اراضی استیجاری را بسرعت و فوریتی که از نظر اقتصادی عملی باشد زراعت نماید آن اراضی که زیر کشت قرار میگیرد بشیوه صحیح کشاورزی و با در نظر گرفتن برتری تجهیزات مدرن و کشاورزی علمی پیشرفته موید بهره برداری قرار گیرد.

بنابراین وزارت میزان و مقدار حداقل تولید رضایتبخش زیر را که بر اساس قیمت های سال ۱۹۶۹ میباشد تعیین و شرکت طرح آنرا میپذیرد.

فروش کل در هر هکتار قابل کشت و آبیاری

حاصل دوسال اول	بدون حداقل
در سه سال بعد از آن	۳۰۰۰۰ ریال میزان متوسط
	متغیر سه ساله
در پنج سال بعد از آن	۳۷۵۰۰ ریال میزان متوسط
"	"
"	"
"	"
در بقیه مدت	۶۰۰۰۰

مشروط بر اینکه بهر حال حصول حداقل تعیین شده در جدول فوق و تبعیت از آن بعلی بجز قصور یا تعلق شرکت طرح امکان پذیر باشد از آن صرف نظر خواهد گردید.

مقصود از «میزان متوسط متغیر» متدرج در ماده ۱۴ این موافقتنامه میزان متوسط فروش کلی سالیانه بر حسب هر هکتار قابل کشت و آبیاری در سال فعلی و دوسال گذشته خواهد بود.

۱۴-۲ - برنامه مربوط به اجرای طرح و سرمایه گذاریهای مورد لزوم در آن در ضمیمه (ج) پیوست این موافقتنامه که جزء لاینفک آن بشمار میروند تعیین شده است.

۱۴-۳ - شرکت طرح نقشه های مربوط به محل و موقعیت جاده ها، زهکشی، کانالهای آبیاری و ایستگاه های تغذیه دام و سایر تسهیلات را بقت مهندسی طرح آبیاری ذ قبل از ساختمان آنها برای اطلاع ارائه خواهد داد (به استثنای موارد فوری) و قسمت مهندسی طرح آبیاری در اسرع وقت نقشه هائیکه مستقیماً و یا بطور غیر مستقیم با عملیات طرح و هم آهنگی امور شرکت طرح و طرح آبیاری ذ یا وزارت ارتباط خواهد داشت بشرکت طرح و طرح آبیاری ذ تسلیم خواهند نمود.

۱۴-۴ - وزارت و نماینده آن در هر حال حق خواهند داشت در هر موقع آزادانه به اراضی مورد اجاره شرکت طرح بمنظور انجام وظایف محوله رفت و آمد نمایند.

۱۴-۵ - شرکت طرح گزارشات سه ماهه حاوی پیشرفت امور طرح و شیوه های جدید بکار رفته، هدفها یا پیشنهادات مربوط به سه ماه گذشته را بوزارت تسلیم خواهد نمود.

۱۴-۶ - شرکت طرح رفاه و بهبود وضع کارکنان خود را بنحو جدی مورد توجه قرار خواهد داد و در برنامه های مشترک کل برای رفاه آنان مورد عمل قرار گیرد بنحو مؤثری همکاری خواهد نمود شرکت طرح در مورد کارگران نیز بتعهداتی که برای بیمه اجتماعی آنها طبق مقررات قوانین ایران بر عهده دارد عمل خواهد کرد.

۱۵ - برنامه آموزشی کارکنان ایرانی و جانشین ساختن آنها بجای کارکنان خارجی

۱۵-۱ - شرکت طرح در مورد انجام و اجرای مؤثر برنامه های آموزشی بودمند که در نظر است بوسیله وزارت جهت کارگران کشاورزی متصدیان دستگاهها و منحصصین مربوطه به مرحله اجرا در آید همکاری و کمک خواهد نمود.

۱۵-۲ - شرکت طرح باتوجه به بند (۶) از ماده (۶) شرایط اجاره اراضی زیرسدها تدریج کارکنان ایرانی را بجای متخصصین خارجی بکار خواهد گمارد بطوریکه پس از مدت ۵ سال بعد از تاریخ اجاره با اجاره ها تعداد کارکنان غیر ایرانی شرکت طرح از نسبت ۰.۲٪ از تعداد کل کارکنان تجاوز نکند. پس از مدت ۵ سال وزارت و شرکت طرح مشترکاً در مورد تمدید احتیاجات ۰.۲٪ یا تعیین برنامه تازه ای موافقت خواهند نمود. شرکت طرح ضمن انجام سایر برنامه ها بک برنامه آموزشی مداوم برای کلیه کارکنان خود و آشنائی آنان در استفاده از بهترین روش و اصول در انجام تکالیف و وظایف خود به مرحله اجراء خواهد گذاشت. شرکت طرح کارکنان ایرانی محود را بر حسب لیاقت و پیشرفتی که بدست خواهند آورد به مشاغل بالاتری که دارای مسئولیت بیشتری باشند ارتقاء خواهد داد.

۱۵-۳ - وزارت میتواند بهرینه خود تعدادی کار آموز برای تعلیم در حین کار به شرکت طرح معرفی نماید تعداد این کار آموزان ممکن است یک نفر برای هر ۵۰۰ هکتار زمین مورد اجاره برای هر دوره کار آموزی باشد. شرایط و مقررات برنامه کار آموزی برای هر دوره کار آموزی با موافقت طرفین تعیین خواهد گردید. وزارت هرگونه مسئولیتی را درباره پرداخت حقوق، تهیه و سائل ایمنی لازم و سایر احتیاجات و همچنین بهداشت کار آموزان

را بعهده داشته و بمنظور بهره برداری کامل از برنامه آموزشی با کار آموزان مشورت های لازم را خواهد نمود.

۱۵-۴ - شرکت طرح طبق مقررات این موافقتنامه حق نظارت بر مصرف اموال خود و حق اینکه طرح را آزادانه تأسیس و اداره و نیز حق اینکه هیئت مدیره آن آزادانه بتواند به ایران وارد یا ایران را ترک نماید و یا به هر نقطه ای از ایران که شرکت فعالیت دارد یا دارای مسئولیتهای است رفت و آمد نماید خواهد داشت.

۱۶ - سازش و داوری

۱۶-۱ - چنانچه اختلافی نسبت باین موافقتنامه یا اجاره با اجاره های بعدی که متعاقب آن منعقد میشود پدید آید موضوع همانطور که در ماده ۱۹ مقررات قانون اراضی زیرسدها پیش بینی شده است طبق قوانین جاریه ایران حل و فصل خواهد شد.

در پیرو و در اجرای این قوانین مضافاً موافقت میشود که هر موقع اختلافی بروز نماید فوراً بنابه تقاضای کتبی هر یک از طرفین به کمیسیونی که «کمیسیون سازش» نامیده میشود ارجاع گردد. این کمیته مرکب از چهار نفر عضو خواهد بود که هر یک از طرفین دو عضو آنرا تعیین مینمایند و وظیفه آنها جستجوی راه حل دوستانه ای خواهد بود کمیته سازش تشکیل جلسه داده و اظهارات نمایندگان طرفین موافقتنامه را استماع نموده و بمدت ۳۰ روز از تاریخ تقاضای کتبی رأی خود را اعلام میدارد مگر اینکه طرفین با مدت طولانی تری موافقت کنند.

برای اینکه حکم و رأی کمیته سازش الزامی باشد باید باتفاق آراء بوده باشد. در صورتیکه در شورای سازش در مدت ۳۰ روز نامدت طولانی تری که مورد موافقت قرار گرفته باشد اتفاق رأی حاصل نشود ترتیب منحصر برای حل و فصل اختلافات حکمیت بشرح مندرج در قسمت ۱۶-۲ خواهد بود.

۱۶-۲ - هرگونه اختلافی در اجراء یا تعبیر و تفسیر مقررات این موافقتنامه یا اجاره با اجاره ها پدید آید و طبق قسمت ۱۶-۱ فوق الذکر از طریق سازش حل و فصل نگردد بوسیله هیئت داوری که متشکل از سه داور میباشد حل و فصل خواهد شد.

طرف شاکی داور خود را تعیین نموده و کتباً از طرف دیگر تقاضای تعیین داور بعمل خواهد آورد و طرف

مذکور داور خود را ظرف مدت ۱۰ روز از تاریخ دریافت چنین تقاضائی تعیین خواهند نمود. در مدت ۴۰ روز از تاریخ تقاضای فوق طرفین نسبت به داور ثالثی که رئیس هیئت داورى خواهد بود موافقت خواهند کرد.

در صورتیکه طرفین نتوانند در بازه مشخص سرداور توافق کنند شخص اخیرالذکر در صورت عدم توافق طرفین بنا به تقاضای هر یک از طرفین از طرف اطاق بازرگانی تهران تعیین خواهد شد. سرداور نباید در حکمت کشورى فعالیت داشته یا کارمند بازنشسته بوده یا یکی از کارکنى که بستگی بشرکت طرز دارد. باشد.

الف - سرداور قبولی خود را نسبت به نامزدی بطرفین و اطاق بازرگانی تهران (اگر نامبرده از طرف اطاق مزبور تعیین شده باشد) در مدت ۱۰ روز از تاریخ دریافت اطلاعیه مربوط به کاندیدائی خود اطلاع خواهد داد. در صورتیکه در مورد چنین اطلاعیه‌ای غفلت شود استنباط خواهد شد که نامبرده نامزدی خود را رد کرده است و طبق همان رويه انتصاب جدید بعمل خواهد آمد.

ب - در صورتیکه بعضی سرداور پس از پذیرش وظائفى که باو تکلیف شده است نتواند یا مایل نباشد که نسبت به پایان دادن اختلافات اقدام کند هر یک از طرفین میتوانند از اطاق بازرگانی تهران طبق مقررات مندرج در این موافقت نامه تقاضای جانشین بنمایند مگر اینکه طرفین بنحو دیگری توافق نمایند.

ج - محل و نحوه داورى بوسیله سرداور تعیین خواهد شد.

د - طرفین کلیه تسهیلات لازم را برای تحصیل اطلاعات مورد نیاز جهت تعیین صحیح مورد اختلاف در دسترس شورای داورى خواهند گذاشت.

ه - مدت داورى دوماه از تاریخى که سرداور قبولی خود را نسبت بنامزدی اعلام میدارد خواهد بود. مگر اینکه طرفین با مدت طولانی تر یا کوتاه تری موافقت کنند.

و - رأی داورى با اکثریت آراء بوده و برای طرفین مورد اختلاف الزامی و قطعی خواهد بود. طرفین با حسن نیت نسبت به رأی صادره از طرف هیئت داورى تبعیت خواهند نمود. رسیدگی و صدور اجرائیه درباره رأی

صادر از طرف داوران طبق ماده ۱۶ این موافقتنامه در هر دادگاهی که صلاحیت داشته باشد ممکن خواهد بود.

ز - ناصحوری داورى عملیات یا فعالیتهاى که موحت داورى را فراهم آورده است نباید

مستقیم یا غیرمستقیم در امر داورى یا انتخاب هیئت داورى پرداخت خواهد کرد و در هر حال حق داوران طبق نرخى که در قانون آئین داورى مقرر شده است بوسیله طرفین مورد اختلاف تسویى پرداخت خواهد گردید.

ط - اصلاح رأی در مدت داورى بوسیله داوران پس از آن از طریق دادگاه صلاحیتدار صورت خواهد گرفت.

ی - مقررات این موافقتنامه در مورد داورى پس از خاتمه یافتن این موافقتنامه بقوت خود باقى خواهد بود.

در مورد کلیه مواردیکه مقررات و شرایط صریح و روشنى در این ماده پیش بینی نشده است مقررات قوانین داورى ایران قابل اجرا خواهد بود.

ک - در صورتیکه یکی از طرفین موفق به تعیین داور در مدت ۱۰ روز از تاریخ دریافت تقاضای کتبی طرف دیگر نشود یا اگر داور تعیین شده مستعفی گردیده یا فوت نموده و یا نتواند یا مایل بانجام وظایف تکلیفی خود نشود طرفی که او را تعیین کرده ظرف ۱۰ روز از تاریخ دریافت تقاضای کتبی طرف دیگر نتواند جانشینی برای او تعیین نماید.

طرف مصر میتواند طبق مقررات قانون داورى ایران برای تعیین داور بجای طرف غفلت کشته بدادگاه های صلاحیتدار مراجعه کند بهر حال اگر سرداور بوسیله طرفین مورد اختلاف تعیین نشده باشد طبق مقررات این بند از طرف اطاق بازرگانی تهران تعیین خواهند شد.

۱۷ - حق واگذاری

۱۷-۱ - شرکت طرح میتواند تمامی یا قسمتی از مورد اجاره را بنا بر موافقت وزارتخانه واگذار کند. در چنین صورتی ارزش مورد اجاره واگذار شده ممکن است

ارزش فعلی بازار مورد اجاره را منعکس سازد. درباره چنین درخواستی فوراً اقدام خواهند شد.

این واگذاری کلیه حقوق، امتیازات و مسئولیتهای شرکت طرح را انتقال میدهد.

۱۷-۲ - وزارت میتواند وظایف، مسئولیتهای امتیازات و حقوق خود را طبق شرایط و مقررات این موافقت نامه با اجاره ها به هر مؤسسه دولتی دیگر منتقل سازد ولی این امر بهیچ وجه تعهدات دولت ایران را که در اینجا تعهدات وزارت خوانده میشود نسبت به شرکت طرح کاهش نخواهد داد.

۱۷-۳ - از نظر شرایط و مقررات مربوط به وام صندوق توسعه کشاورزی ایران بدینوسیله وزارت واگذاری و انتقال این موافقتنامه و هر اجاره دیگری را بصندوق مذکور یا بطرف ثالثی که از طرف صندوق مذکور تعیین شود تصدیق میکند بشرطی که صندوق مزبور و طرف ثالث کلیه تعهدات و مسئولیتهای طرح را که در این موافقت نامه با هر اجاره دیگری که مورد تعریف قرار گرفته و بارضایت وزارت بوده پذیرد.

۱۸ - ممنوعیت قانونی

شرکت مقررات قانون منع مداخله در امور دولتی مصوب بیست و دوم دیماه ۱۳۲۳ را رعایت خواهد نمود. شرکت طرح تعهد میکند که منافع این موافقت نامه با اجاره یا اجاره ها را بهیچ یک از افراد و اشخاص پیش بینی شده در قانون مذکور منتقل ننموده و آنان را در مکسبه شریک ننماید. در صورت تخلف از مقررات فوق وزارت حق خواهد داشت بر طبق مقررات قانون مذکور با شرکت طرح رفتار نماید.

۱۹ - عدم مداخله در امور سیاسی

شرکت طرح و کلیه کارکنان غیر ایرانی آن بهیچوجه در امور سیاسى ایران مداخله نخواهند نمود. در صورتیکه چنین اقدامی اثبات گردد شخص اقدام کننده بلافاصله بدون تحمیل هیچگونه هزینه‌ای به وزارت به کشور خود عودت داده خواهد شد.

۲۰ - زبان موافقتنامه

تراجم و ترجمه تصدیق و تأیید میکند که يك نسخه ترجمه شده انگلیسى از قانون اراضى زیرسماها از وزارت

دریافت داشته و موافقت میکند که مقررات این قانون در اجرای طرح پیوسته حاکم خواهد بود.

این موافقت نامه و همچنین اجاره با اجاره ها بدو زبان فارسى و انگلیسى تهیه خواهد شد و هر دو بطور یکسان معتبر خواهند بود.

۲۱ - آثار باستانی

هر گونه آثار و اشیاء باستانی و باقیمتی که در مناطق (الف)، (ب)، (ج) کشف و پیدا شود بدولت تعلق خواهد داشت و بمحض مشاهده آن مراتب باید فوراً و قبل از انتقال آنها بمحل دیگری بوزارت گزارش شود و هیچ نوع کار و بافعالیتی پس از آن در مجاورت منطقه مذکور بدون موافقت وزارت مجاز نخواهد بود. از طرف وزارت غزات کارهایی که به وسیله شرکت طرح در ناحیه انجام شده و سپس متوقف گردیده پرداخت خواهد شد و تمام ادامی که اراضی مربوطه مجدداً برای کشت بشرکت طرح تحویل داده نشود اجاره‌ای به آنها تعلق نخواهد گرفت.

۲۲ - موقعیت کلی موافقتنامه

طرفین موافقت نامه بوضع و مفاد کلی این موافقتنامه و قوف کامل دارند بنابراین تشخیص میدهند که موارد مورد علاقه مشترك که مخصوصاً در این موافقت نامه قید نشده

ممکن است که در مدت اجاره یا اجاره ها پدید آید و طرفین موافقت مینمایند که در صورت حدوث چنین مواردی با تشکیل جلساتی در اسرع وقت ممکن و با کمال حسن نیت نسبت به محل و فصل آن همکاری و اقدام نمایند. در صورتی که برای حل و فصل اینگونه مسائل احتیاج به صدور اصلاحیه یا مکملی باین موافقت نامه باشد طرفین موافقت مینمایند که در مورد اینگونه قرارداد های اصلاحی یا

تکمیلی مذاکرات لازم را انجام داده اقدام به انعقاد آن نمایند تا اینکه طرح مورد نظر بنحو مطلوبی که مضمن حفظ منافع شرکت طرح و وصول به هدف های دولت شاهنشاهی ایران برای عمران و آبادی اراضی زیرسماها باشد اجرا گردد. علاوه هر یک از طرفین بدینوسیله تعهد میکنند که هر موردیکه ارتباط به اجراء و انجام این موافقتنامه داشته باشد با اطلاع طرف دیگر رسانده و هر گونه اقدام لازم را با حسن نیت کامل جهت حل و تصفیة آن بنحویکه مورد قبول و رضایت طرفین باشد معمول دارند.

۲۳- نشانی طرفین موافقتنامه

بمنظور انجام مواردین موافقتنامه نشانی طرفین امضاءکننده در ایران شرح زیر تعیین میگردد : وزارت: وزارت آب و برق - خیابان کاخ ورزش تهران.

شرکت توسعه امور کشاورزی ترانس ورلد: بوسیله بانک تجارت خارجی ایران - خیابان سعدی تهران.

کلیه مکاتبات مربوط بان موافقتنامه به نشانیهای فوق یا به نشانی دیگری که ممکن است از این پس کتبا تعیین شود ارسال خواهد گردید.

در صورتیکه یکی از طرفین موافقتنامه نشانی خود را طی مدت اعتبار آن تغییر دهد مراتب را کتبا بطرف دیگر اعلام خواهد نمود و مادام که تغییر نشانی اعلام نگردیده کلیه نامهها و اعلامیهها به نشانی فوق الذکر ارسال و کلیه آف ابلاغ شده تلقی خواهد گردید. پس از اعلام نشانی جدید تمام مکاتبات به آن نشانی ارسال خواهد شد.

۲۴- مدت قرارداد

این موافقتنامه در این تاریخ قابل اجرا بوده و بقوت و اعتبار خود تا زمانیکه وزارت و شرکت طرح توافق در فسخ آن بنمایند یا توجه باینکه چنین توافقی به هیچ وجه نمیتواند زودتر از پایان مدت یا فسخ آخرین قرارداد معتبر اجاره واقع شود باقی خواهد ماند در صورتیکه شرکت طرح تا تاریخ نهم اسفند ماه ۱۳۴۸ (۲۸ فوریه ۱۹۷۰) تشکیل نگردد، وزارت میتواند این قرارداد را فسخ شده و باطل تلقی نماید. مگر اینکه وزارت با تمدید تاریخ تشکیل شرکت موافقت نماید.

۲۵- تأثیر گزارش توجیهی فنی واقتصادی

گزارش توجیهی محتوی مشاهدات، ملاحظات نتیجهگیریها و پیشنهادات یک مؤسسه مستقل مشاور میباشد.

ترانس ورلد بانسایج کلی و بیشتر مندرجات گزارش توجیهی موافقت دارد و جداول آنرا بنحو وسیعی مورد استفاده قرار داده است و با وجود این گزارش توجیهی فقط جنبه اطلاعاتی دارد و در صورت بودن تناقض بین مقررات و شرایط این موافقتنامه یا هرگونه مقررات شرکت طرح یا گزارش توجیهی، مقررات و شرایط این

موافقتنامه حاکم خواهد بود.

۲۶- تأمین هزینههای ترانس ورلد

بدینوسیله وزارت قبولی گزارش تسلیمی توجیهی اقتصادی و فنی مورخ ۲۹ اسفند ماه ۱۳۴۷ ترانس ورلد را تأیید مینماید و بر اساس ماده ۲ فصل اول شرایط بهره برداری از اراضی زیرسدها و ماده ۲ مقررات مربوط به اجرای قانون جلب و حمایت از سرمایههای خارجی در ایران موافقت میشود که کلیه هزینههای خالص تهیه گزارش توجیهی اقتصادی و فنی و هزینه تشکیل شرکت طرح و سایر هزینه مربوط بسرمایه از طرف شرکت طرح قبول و بحساب بستانکار ترانس ورلد بعنوان قسمتی از سرمایه آن در شرکت طرح منظور شود.

۲۷- مدت اجاره و پایان آن

مدت اجاره مربوط به هر یک از نواحی (الف) (ب) و (ج) از تاریخی که تحویل اولین قطعه اراضی در داخل هر ناحیه طبق این موافقتنامه به شرکت طرح آغاز میگردد بوده و از آن تاریخ بمدت ۳۰ سال خواهد بود بشرطی که شرکت طرح علاقه مندی به تحویل آن است مدت اجاره بهمان نسبت تمدید گردد.

۲۷-۲- باستثنای خاتمه موافقتنامه که ممکن است در انقضای مدت اجاره باشد یا در مواردیکه در بند ۲۷-۲ زیر تعیین شده است هر گونه اقدامی نسبت بفسخ، اصلاح تغییر و تبدیل لغویا خاتمه این موافقتنامه یا هر یک از اجارهها فقط با رضایت طرفین موافقتنامه امکان پذیر خواهد بود.

۲۷-۲- این موافقتنامه و اجاره یا اجارهها را در صورتی میتوان پایان داد که تخلفی در پرداخت اجاره یا آب بهار رخ داده و بمدت دو سال بعد از تاریخ سررسید در این مورد چاره جوئی نشده باشد و یا در صورتیکه شرکت طرح بمدت سه سال متوالی بتأمین احتیاجات و شرایطی که در قسمت ۱-۱۴ پیش بینی شده است موفق نشود.

۲۷-۳- اگر طبق ماده ۲۷ موافقتنامه خاتمه داده شود. از طرف وزارت برابر ارزش هر نوع دلرانی یا سرمایه گذاریهای پرداختنی بوسیله شرکت طرح بر اساس توافقی که طی مذاکرات بعمل آمده به شرکت طرح غرامت پرداخت خواهد کرد.

چنین تصفیه و راه حلی بر مبنای عدل و انصاف استوار بوده و اصول مشروحه زیر مورد توجه قرار خواهد گرفت:

الف: شرکت طرح استحقاق دریافت غرامت کامل و عادلانه ای در قبال آن نوع هزینههای واقعی که نسبت به آماده کردن اراضی برای کشت آبیاری و زهکشی تا میزانی که چنین هزینههایی به نسبت ۳٪ در سال مستهک شده باشند خواهد داشت.

ب: شرکت طرح استحقاق دریافت غرامت کامل و عادلانه ای را در مقابل آن نوع هزینههای واقعی که برای ماشین آلات نصب شده ثابت و ساخته آنها (تاسیسات) محدودی که چنین هزینههایی بر اساس میزان استهلاک مستهک نشده است خواهد داشت مگر اینکه نسبت استهلاک متفاوتی قبل از احداث یا نصب تاسیسات مورد توافق قرار گرفته باشد.

۲۷-۴- اگر طرفین موافقتنامه همانطوریکه در قسمت ۲۷-۳ فوق الذکر پیش بینی شده بتوافق نرسیدند. کلیه مسائل مربوط به ارزیابی دارائی یا سرمایه گذاری بنا بتقاضای هر یک از طرفین موافقتنامه فوراً بیک شورای

ارزیابی که از سه نفر ارزیاب تشکیل میشود ارجاع خواهد گردید. هر یک از طرفین بکنفر ارزیاب تعیین گردیده و ۲ نفر فوق ارزیاب ثالثی را که سمت ریاست شورای ارزیابی را خواهد داشت انتخاب خواهند نمود. در صورتیکه در مدتی مناسب هر یک از طرفین موفق به تعیین ارزیاب نشدند یا دو نفر ارزیاب نتوانستند ارزیاب ثالث را انتخاب کنند بر طبق قسمت ۲-۱۶ این موافقتنامه موضوع بدواری ارجاع میگردد. شورای ارزیابی اصولی را که در قسمت فزعی ۲۷-۳ فوق الذکر پیش بینی شده بکار برده و همچنین توجه خواهند کرد که آیا نحوه نگاهداری وسوسه مندی ماشین آلات برای طرح بالاتر یا پایین تر از حد معمول هست یا نه.

این موافقتنامه در سه نسخه و به دو زبان فارسی و انگلیسی تهیه گردیده و یک نسخه از آن ترانس ورلد تحویل و بقیه نسخ بوسیله وزارت نگاهداری میشود.

در تاریخ ۲۰ دیماه ۱۳۴۸ در تهران امضاء شد. از طرف وزارت آب و برق از طرف سازمان کشاورزی ترانس ورلد

ضمیمه الف: این ضمیمه مربوط به قرارداد ادنیهای بین وزارت و ترانس ورلد بوده و جزئی از آن محسوب میشود.

صورت اراضی مورد اجاره شرکت طرح و شمه ای از مقررات مربوط به آن:

ناحیه الف: مساحت تقریبی ۳۰۸۰ هکتار واقع در منتهی الیه قسمت جنوبی طرح آبیاری دز.

ناحیه ب: مجموعاً مساحت تقریبی ۳۵۰۰ هکتار واقع در پای پل. شرخه کرخه علیا و نواحی شوش علیای طرح آبیاری دز.

ناحیه ج: مجموع مساحت تقریبی ۴۴۲۰ هکتار در ناحیه شرق قطعه ب طبق نقشه پیوست (با توجه با مفاد نامه شماره ۱۳/۳۵۵۶ مورخ چهارم ماه مه ۱۹۶۹ که بعنوان آقای ویلسون مدیر شرکت ترانس ورلد صادر گردیده است.)

بموجب نقشه های پیوست که جزء لاینفک این قرارداد بشمار میروند و قطعات در آن مشخص شده اند. ایدر هر یک از جاده های عمومی راه آهن تاسیسات

آبیاری و زهکشی و سایر موانع که توسط هر کس بغیر از شرکت طرح بوجود آمده یا در آتی بوجود خواهد آمد که مانع عبور وسائط نقلیه و ماشین آلات کشاورزی میگرددند گذرگاههای مناسب و کافی از نظر تعداد و اندازه بمنظور عملیات مفید و مؤثر شرکت تأمین خواهد شد مشروط بر اینکه موانع مذکور در وسط یا کنار اراضی مورد اجاره شرکت واقع شده باشد.

۲- بعلاوه موافقت میگردد که شرکت طرح میتواند حق اجاره خود را از اراضی ناحیه (الف) با موافقت وزارت و وزارت ظرف مدت ۱۰ سال یا بیشتر از تاریخ این موافقتنامه به وزارت یا هر شخص دیگری که مورد قبول وزارت باشد انتقال دهد. در صورت انتقال حقوق

مذکور به وزارت یا سایر سازمانهای دولت شاهنشاهی ایران شرکت طرح استحقاق دریافت غرامت نقدی بابت هزینههایی که در مورد تسطیح اراضی یا تاسیسات آبیاری

وزنه‌کشی در ناحیه الف متحمل شده است تا میزانی که چنین هزینه‌هایی بر اساس کلیه کل هزینه در سال مستهلک نشده باشد. دارو و غرامت مربوط به هزینه توسعه کشاورزی ناحیه الف بر اساس توافق طرفین قابل پرداخت خواهد بود. همچنین موافقت میشود که قرارداد و اجاره با اجاره‌ها ممکن است بعنوان وثیقه از طرف مؤسسات اعتباری ایرانی نگاهداری شود.

۳- شرکت طرح بمنظور استفاده کارکنان خود منازلی (۶ تا ۱۰ دستگاه) با اعلام قبلی برای مدت ۲ سال از تاریخ ورود هر یک از کارکنان مورد نظر نزدیک اندیشک یا کوی چهارم آبان از وزارت اجاره خواهد نمود. اینگونه منازل ممکن است بدون میل و اثاث و کولر بوده و اجاره بهای آن طبق تعرفه متداوله سازمان آب و برق خوزستان خواهد بود. در هر حال وزارت اراضی مورد لزوم را برای ساختمان منازل جهت کارمندان عالی‌رتبه شرکت طرح به آن شرکت به اجاره و اگذار خواهد نمود.

ضمیمه ب

قسمتی لاینجا از موافقت نامه بین وزارت و ترانس ورلد

فعالیت‌های وابسته

بدینوسیله شرکت طرح مجاز است که فعالیت‌های مشروحه زیر را عهده‌دار گردد.

ماشین بنبه پاک کنی

یک کارگاه بنبه پاک کنی که بتواند دودستگاه بایشتر را در خود جای دهد یا یک دستگاه یا دودستگاه که باید در ابتدا نصب شود و دستگاه‌های بیشتری که بموقع مورد نیاز باشد احداث میگردد. گنجایش هر یک از ماشین‌های بنبه پاک کنی ۵ تا ۷ عدل (۵۰۰ پوند = ۲۲۵ کیلو) بنبه در ساعت یا ۷۰۰۰ عدل در مدت ۶۰ روز میباشد.

بهای تمام شده هر ماشین بالغ بر ۳۵۰۰۰۰ دلار بوده که دارای موتور و قدرت ۶۰ اسب است. بهای تمام شده دودستگاه ماشین بالغ بر ۳۵۰۰۰۵ دلار بوده که دارای موآوری و قدرت ۸۰۰ اسب میباشد. تاریخ احتمالی ساختمان سال ۱۹۷۱ میباشد.

۲- کشتار گاه

یک کشتار گاه جدید که بتواند استانداردهای بالارا از نظر بهداشت و نظافت ساختمان و گوشت تأمین سازد احداث میگردد. کشتار گاه مزبور با ظرفیتی ساخته میشود

که روزانه بتواند ۲۵۰ تا ۳۰۰ رأس گوسفند و ۵۰ تا ۶۰ رأس گاو را آماده کند. این بنا شامل سردخانه مناسبی برای نگاهداری گوشت قبل از حمل، همچنین حفاظت سبزیجات میوه و شیر با سایر مواد مشابه خواهد بود. ارزش تمام شده اولیه آن در حدود ۲۵۰۰۰۰ دلار (معادل ۱۸۷۵۰۰۰۰ ریال) خواهد بود.

۳- بسته بندی (بشکل مکعب در آوردن) علوفه

بسته بندی بونجه چیده شده با سایر علف‌های خشک تهیه مواد اکسپاندر و مواد مکمل بشکل مکعب، جهت تغذیه کامل دام. ارزش تمام شده اولیه در حدود ۵۰۰۰۰ دلار (معادل ۳۷۵۰۰۰۰ ریال) است.

۴- خشک کردن و بشکل گلوله در آوردن بونجه خشک کردن و گلوله نمودن بونجه برای فروش در ایران یا صدور آن بشکل غذای دامی ساده یا مخلوط.

۵- دستگاه انجماد فوری

بررسی و تحقیق درباره ساختمان و عملیات دستگاه انجماد فوری که محتمل در سال ۱۹۷۱ عملیات خود را شروع کرده و تا جائیکه تقاضای بازار را تضمین کند توسعه و گسترش یابد. این دستگاه ابتدا با ظرفیت کمی آغاز بکار خواهد کرد ولی بتدریج فعالیت آن توسعه یافته بطوریکه سرمایه و نیروی انسانی جالب توجهی را بکار خواهد گمارد.

۶- نمایندگی فروش

نمایندگی فروش کلیه محصولات کشاورزی و دامی و صنایع وابسته که در ایران تولید میگردد.

۷- مواد شیمیائی و ضد آفات نباتی

طرح تهیه، امتزاج و انبار کردن هر نوع کود شیمیائی، مواد ضد آفات نباتی با سایر مواد شیمیائی کشاورزی که در ناحیه استعمال میشود.

۸- تولید بذر و فروروش

پرورش خرید و انعقاد قرارداد برای بذور اصلاح شده و سپس پاک کردن و بسته بندی آنها برای کشت پیشرفته.

۹- سایر فعالیتها

شرکت طرح همچنین مجاز است که امور مربوط به بسته بندی در قوطی، درجه بندی و غیره را انجام داده و فرآورده‌های خود را برای بازار آماده سازد.

۱۰- شرکت طرح ناحیه‌دوی که امکان داشته باشد

طرح طبق برنامۀ بمنظور آبیاری تسطیح و آماده میگردد.

سه ماه برای امور نقشه برداری، محاسبه و طرح ریزی برای تسطیح و عمران اراضی مورد نیاز خواهد بود. اولین قطعه ۱۰۰۰ هکتاری از اراضی واقع در شمال و شرق ناحیه (الف) در هراتاریخی بعد از امضای قرارداد اجاره و در عرض ۱۵ روز از دریافت بابت‌داشت از طرف شرکت طرح بزرگ شرکت تحویل میگردد و دومین قطعه ۱۰۰۰ هکتاری هروقت بعد از تاریخ اول ماه ژوئیه ۱۹۷۰ عرض ۱۵ روز از دریافت بابت‌داشت بزرگ شرکت طرح تحویل خواهد شد.

بقیه اراضی ناحیه الف که در جنوب قرارداد بعد از اول ماه ژانویه ۱۹۷۱ عرض ۱۵ روز از دریافت بابت‌داشت بزرگ شرکت طرح تحویل خواهد شد. شروع فعالیت در ناحیه (ب) در اولین قطعه هزار هکتاری از تاریخ اول ژوئن ۱۹۷۱ خواهد بود و هر ماه یکبار یک قطعه ۱۰۰۰ هکتاری دیگر بزرگ شرکت طرح تحویل خواهد شد.

برنامه مشروحه زیر برای عملیات طرح مورد نظر میباشد ولی انجام آن به موجود بودن وسائل و لوازم و عدم انقطاع کار و همچنین نظریه هیئت مدیره شرکت طرح در مورد ادامه کار طبق برنامه مذکور بستگی خواهد داشت در صورتی که هیئت مدیره مذکور تشخیص دهد که انجام کار از لحاظ اقتصادی طبق برنامه مذکور عملی نیست شرکت طرح و وزارت با توافق مشترک اصلاحاتی در برنامه کار بعمل خواهند آورد.

برنامه عملیات تسطیح و آماده کردن اراضی

اولین ۱۰۰۰ هکتار	اول ماه نوامبر ۱۹۷۰
دومین ۱۰۰۰ هکتار	اول ماه مه ۱۹۷۲
بقیه ۱۰۸۰ هکتار	اول ماه نوامبر ۱۹۷۱

پس از اتمام عملیات مربوط به آماده کردن زمین که شامل تسطیح و ایجاد شبکه‌های آبیاری و زهکشی است بلافاصله عملیات مربوط به کشت انجام خواهد گرفت.

شرکت طرح مسئولیت کامل مربوط به مسائل تولیدی

فعالیت‌های وابسته خود را در دسترس زارعین ایرانی که مایل با استفاده از آنها باشند قرار خواهد داد.

۱۱- اختیاراتی را که بعنوان انجام فعالیت‌های وابسته تفویض گردیده شرکت طرح میتواند به تنهایی یا مشترکاً با یکطرف یا طرف‌های بیشتری مورد استفاده قرار دهد.

ب- بدینوسیله موافقت میشود که شرکت طرح حق خرید و یا تحصیل اجاره‌های طولی‌المدت هر مقدار اراضی که جهت انجام فعالیت‌های وابسته مذکور فوق ضروری باشد خواهد داشت در صورت تحصیل اراضی تحت اجاره‌های طولی‌المدت مدت آن باید مناسب و کافی برای ساختمان‌های تأسیسات اصلی و هرگونه گسترش و توسعه مؤثر نظر باشد و چنانچه مدت اجاره اولیه سی سال باشد شرکت طرح حق و اختیار تمدید آن را با اجاره‌بهای عادلانه و مناسب بادر نظر گرفتن اجاره روز برای اراضی مشابه خواهد داشت مشروط بر اینکه در هر حال ساختمان‌های احداثی و اعیانیکه بوسیله شرکت طرح در اراضی بوجود آمده در مواقع ارزیابی آن برای تعیین اجاره منظور نخواهد گردید.

ضمیمه ج

مربوطه موافقت نامه بین وزارت و ترانس ورلد (جزء لاینفک موافقت نامه مزبور).

انتقال اراضی به شرکت طرح

کلیه اراضی مورد اجاره در مواقع مناسب باید بمنظور باز دیدگی خاک، آبهای زیرزمینی، شرایط آب و هوا، نقشه برداری و تسطیح با سایر نقشه‌های مربوطه مورد لزوم برای طرح در دسترس شرکت طرح گذاشته شود.

باتوجه باینکه اراضی مورد اجاره نواحی (الف)، (ب)، (ج) میباشد شرکت طرح کار خود را از ناحیه (الف) شروع خواهد کرد ولی ممکن است که شرکت فعالیت خود را از آن ناحیه به سایر نواحی به تدریجی که برای شرکت طرح مطلوب باشد گسترش دهد و در این صورت بآمادگی اراضی برای تسطیح و سایر کارهای عمرانی و نیز نظرات وزارت توجه کافی مبذول خواهد کرد.

در هر ششماه یک قطعه هزار هکتاری وسیله شرکت

تحت نظارت خود را که ممکن است پدید آید بعهده میگیرد
 ولی نسبت به عرضه محصولات بازار که سریعاً و بمقدار
 زیاد تولید میگذرد در چند سال اول اطمینان چندانی ندارد
 بنابراین چنانچه تولید سریع محصولات در سطح وسیع
 مورد نظر باشد شرکت نیاز به تحویل تضمین دولتی برای
 خرید محصولات مرغوبی که بقدر فراوان تولید و در بازار
 مناسب فروش نرفته است خواهد داشت.

وزارت موافقت میکند که طبق طرح فوق الذکر
 باطبق توافق طرفین اراضی مزبور را بدون هیچگونه مانعی
 به شرکت طرح تحویل دهد.

بموافقت مشترک طرفین و بر اساس تفاهم جداگانه ای
 شرکت طرح ممکنست زودتر اراضی را بمنظور از بین
 بردن علوفه هرز و بازراعت دیم یا استفاده بصورت مرتع
 یا بصورت دیگر در اختیار بگیرد.